The Asiatic Society Of Bombay
THIS MANUSCRIPT HAS BEEN ADOPTED FOR
MICROFILMING BY :-
SHREE . P . H . KARANI
Date 17-10-2008

श्रीगणेशायनमः ॥ श्रियः कुरूणामधिपस्यपालिनीप्रजासुवृत्तिंयमयुंक्तवेदितुं सवाकिलिंगीविदितः समाययौयुधिष्ठिरं
द्वैतवनेवनेचरः १ कृतप्रणामस्यमहीमहीभुजेनितांसपत्तेननिवेदयिष्यतः नविव्यथेतस्यमनोनहिप्रियंवक्तुमिछतिमृषाहि
तंक्षणं २ द्विषांविघातायविधातुमिछतोरहस्युपादामधिगम्यभूभृतः ससोदरोदार्यविशेषशालिनीविनिश्चिनार्थोमितिवाच
मादद ३ क्रियासुयुक्तैर्नृपचारचक्षुषोनवंचनीयाःप्रभवोनुनीविभिः अतोहिसिक्षंतुमसाधुसाधुभिर्हितंमनोहारिचदुर्लभं
वचः ४ सकिंसखासाधुनशास्तियोधिपंहितान्नयःसंशृणुतेसकंपभृः सदानुकूलेषुहिकुर्वतेरतिंनृपेष्वमात्येष्वचसर्वसंपदः ५
निसर्गदुर्बोधमबोधविक्लवाःक्षमाभृतीनांचरितंक्षणंतवः तवानुभावोयमवेदियन्मयानिगूढनात्मनयवर्त्मविद्विषां ६ विज्ञं
कमानोभवतःपराभवंनृपासनस्थोविवनाधिवासिनः इरोदरस्थंमनितंसमीहतेनयेनजेतुंजगतीसुयोधनः ७ तथाविधस्याप्र
तिमप्रभावज्ञिगीषयातेनतिरूक्षगुणसंपदायुजः समुन्नयन्भूनिमनार्यसंगमाद्दुरंविरोधापिसमंमरुत्सुभिः ८ कृतास्पदंहृदयेन
यनमानवीमगम्यरूपांपदवीमधिष्कृता विभक्तनक्तंदिवमस्तंद्रिणाविनन्यतेतेनयनाभरूपं ९ सखीनिवर्षीतिवुजोनुजी
विनः समानमानान्सुहृदश्चबंधुभिः समंततद्दर्शयतेगतस्मयः कृताधिपत्यामिवसाधुबंधुतां १० असक्तमाराधयतीयथा
यथं विभज्यभक्त्यासमपक्षपातया गुणानुरागादिवसख्यमीयिवान्नबाधतेस्यविगुणः परस्परं ११ निरत्ययं सासनदानव
र्तितंभूरिदानविरहव्यसक्रिया प्रवर्ततेतस्यविशेषशालिनीगुणानुराधेनविनासक्रिया १२ वसूनिवाछन्नवशीनम
न्युनास्वधर्मादृत्येषनिवृत्तकारणाः गुरूपदिष्टेनरिपोसुतेपिवानिहंतिदंडेनस्वधर्मविद्भूप १३ विधायरक्षांन्नृपरिनः परेतरा
श्रितानाकारभूपेतिनृकेतनः क्रियासवर्तेचनुजीविसात्कृताः कृतज्ञतामस्यवदंतिसंपद १४ अनारतंतेनपरेषुलंभिता विभज्य
सम्यग्विनियोगसक्रियाः फलंत्रयाणांपरिबृंहिनायती रुपत्यसंपूर्तिविवार्धसंपदः १५ अनेकरानन्यरथाश्वसकुलंतदीय
मास्थानविकेतनाजिरं नयत्ययुग्मुष्टदशाधिराईतो भृशंनृपोपायनदंतिनांमदः १६ मुखेनलभ्यादधतः कृषीवलैरकृष्टपच्या
दृषत्सस्यसंपदः वितन्वतिक्षमंदमावनेकाश्चिरायतस्मिन्कुरवश्चकामति १७ उदारकीर्तरुदयंदयावतः प्रशांतबाधं दिशतो
निरक्षया स्वयंदुरंधेस्यगुणैरुपस्तुतावसूपनानस्यवसूनिमेदिनी १८ महोजसोमानधनाधनार्चिताधनुर्भृतः संयतिलब्धकी
र्तयः नहुंसतास्तस्यनभेदहृत्तयः क्रियाणिवांछंत्यसुभिः समीहितुं १९ महीभृतांसच्चरितैश्चरैः क्रियाः सवेदनिः शोषमन्व
यतः क्रियः महोदयेस्मस्यहिनानुबंधिभिः पतीयतेधातुरिवेहिनफले २० ननेनसन्यक्क्विदध्वनेधनुः कृतंनवाकाशविनि
श्रमानतं गुणानुरागेणशिरोभिरुन्यते नराधिपोत्यमिवास्यशासनं २१ सयोवराज्येनवयोवनाध्वतंनिधायउः शासव

44548

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 11 June, 2017

वाहजाश्वेदधिकुर्वतेरतिं निराश्रयारंतहतामनस्विता ४१ अथक्षमामेवनिरस्तविक्रमश्चिरायणपर्वेषिमुखरक्षसाधनं
विहायलक्ष्मीपतिलक्ष्मकार्मुकंजटाधरः संयुगकर्मणीक्षपावकं ४४ नसमयपरिरक्षणक्षमंतेनिरुतिपरेषुपरेषुभूमिधा
नः अरिषुहिविजयार्थिनः क्षितिज्ञाविदधतिसोपधिसंधिदूषणानि ४५ विधिसमयनियोगाद्धीक्षितं दारतिस्त्रिशि
लवसुमगंधमग्रमाप्तयोधी रिपुतिनिरुसुरस्त्रीदीयमानंहिनादोदिनकरमिवलक्ष्मीस्त्वासमभ्यतुभूयः ४६ इतिकिरा
र्जुनीयमहाकाव्यलक्ष्मणेकविश्रीभारविकृतौपांडवानामुद्दीपनोनामप्रथमः सर्गः विहितोश्रियथामनःप्रियामयनि
श्चित्यगिरंगरीयसी उपपत्तिमदूर्जिताश्रयनृपभूवचनंहेदादरः २ यदवादवक्ष्यमानिनीषारतः स्नेहमयेनचक्षुषा
अपिवागधिपस्यदुर्वचंवचनंतद्विदधीतविस्मयं ३ विषमोविविगाह्यनेनयः कृततीर्थःपयसामिवाशयः सनुतनविद्वा
षदुर्लभः सदुपन्यस्यतिकृत्यवर्त्मयः ४ परिणामसुखेगरीयसि व्यथकेस्मिन्वचनेसिसृक्षतोजसां अनिवीयवतीवभेषजे
कटुर्यौल्यीयसिदृश्यतेगुणः ५ इयमिहगुणायरोचिनारुचिरार्थीभवतेपिभारती ननुवक्त्रविशेषनिःसृहागुणगृह्यवा
चनेविपश्चितः ६ चनसूक्ष्मपितेविवेकिनीनृपविद्यासुनिरूढिमागता कथमेत्यमतिर्विपर्ययं करिणीपंकमिवावसीदति
७ विधुरंकिमतःपरंपरेरवगीतांगमितेदृशामिमां अवसीदतियत्करेरपिलक्ष्मीसमावितनूनिपोरुषं ७ द्विषतामुदयः सुमे
धसामुरुरंतनरः सुमर्षणः नमहानपिभूतिमिछतां फलसंपत्त्वणः परिक्षयः ८ अचिरेणपरस्यभूयसीविषरीतानि
गुणाप्यचात्मनः क्षययुक्तिमुपेक्षतेकृतीकुरुतेतन्नप्रतिकारमन्यथा ९ अनुपालयतामुदीर्ष्यतिं प्रभुशक्तिं द्विषतामनी
हया अपयांत्यविरान्महीभुजांजननिर्वादभयादिवश्रियः १० क्षयथुक्रमपिस्वभावजंदधतेधामगिरंविवर्धये प्रणम
त्यनयायमुत्थितंप्रतियत्नमुदीक्षतेद्रुमिवप्रजानृप ११ प्रभवःखलुकोशदंडयोः कृतपंचांगविनिर्णयानयः सविधेयपदेषुदक्ष
तांनियतिंलोकइवानुरुध्यते १२ अभिमानधनोमनस्विनः प्रियमुच्चैःपदमारुरुक्षतः विनिपातनिवर्तनक्षमंमनमाल
ंबनमात्मपौरुषं १३ विपरीतमिवंत्यविक्रमंरहयत्यापदुपेनमाधवं नियतालघुतानिरायतेरगटीयान्पदमुत्पथश्रियः
१४ तदलंधृतिपक्षमुन्नतेरवलंब्यव्यवसायवंध्यतां निवसंतिपराक्रमाश्रयानविषादेनसमंसमृध्यवः १५ अथचेदन
घः प्रतीक्ष्यतेकथमाशुः कृतनिस्मरतिनाधनराष्ट्रसूतेनसुखंजाश्रिरमासापनरेरसंपदः १६ द्विषतांविहितंतया
थवायदिलब्धापुनरात्मनः पदेजननाथतवानुजन्मनाकृतमाशुः कृतपौरुषैर्भुजैः १७ मरुत्सिक्तमुखेमृगाधिपः करि
णीर्त्तयतेस्वयंहतैः लघयन्नखलुतेनसाजगत्त्रमहानिछतिभूतिमन्यतः १८ अभिमानस्यधनस्यगत्तरैरसुभिः स्व

हुयशश्चिरीषतः अचिरंसुविलासचंचलाननुलक्ष्मीःफलमानुषंगिकं १९ द्वालितंनहिरण्यरेतसंचयमारुंदतिभस्मनोजनः
अभिभूतिभयादसूनतःसुखगृद्धंतिनधाममानिनः २० किमपेक्ष्यफलंपयोधरानध्वनतःप्रार्थयतेमृगाधिपः प्रकृतिःखलुसामरीय
सःसहतेनान्यसमुन्नतिंयया २१ कुरुतन्मतिमेवविक्रमेनृपनिर्भूयतमःप्रमादजं क्रथमेवदवेहिविद्विषांबहुत्साहहतापिपक्षयः
२२ द्विरदानिवदिग्विभावितांश्वनुरस्तोयनिधीनिवायतः प्रसहेतरणेतवानुजान्द्विषतोंकःशतमन्युतेजसः २३ द्वालतस्तवजातवे
दसः सततंवैरिकृतस्यचेतसि विदधानुशमंशिवेतरारिपुनारीनयनोक्षुसंततिः २४ इतिदर्शितविक्रियेसुतेमरुतःकोपपरीत
मानसं उपसोल्लयितुंमहीपतिर्हितरंदुष्टमियोपचक्रमे २५ अपवर्जितविभूषणंसुचोर्हृदयग्राहिमंगलास्यदे विमलांतवचित्त
रेगिरांमतिरास्रंश्यभिहृश्यते २६ स्फुटतानपदैरपास्तपानचनस्त्रीकृतमर्थगौरवं रचिताप्यगर्हितागिरांनचसामर्थ्यमपोहितुंक
चित् २७ उपपत्तिरुदाहृतावलादनुमानेनचागमःक्षतः इहमादृगनीदृगाशयः प्रसभंवक्तुमुपक्रमेतकः २८ युग्मं
तथापिमेहृदयंनिर्णयमेवधावति अध्यवसायचितुंक्षमाःसुखंनविधेयेषुविद्वेषुसंपदः २९ सहसाविदधीतनक्रियामविवेकःपरमा
पदांपदं वृणुतेहिविमृश्यकारिणंगुणलुब्धाःस्वयमेवसंपदः ३० अभिवर्षतियोनुपालयन्विधिबीजानिविवेकवारिणा समराफ
लशालिनींक्रियांउदारदृशोकउद्याधितिष्ठति ३१ शुचिभूषयतिश्रुतंबुधःप्रज्ञामस्यभवत्यलंक्रिया प्रज्ञाभरणंपराक्रमः समया
दितसिद्धिभूषणः ३२ मतिभेदतमस्विरोहितंगहनेह्यत्यविधोविवेकिनो सुकृतःपरिशुद्धआगमःकुरुतेदीपइवार्थसंपदं ३३ स्पृह
णीयगुणेमहात्मभिश्चरितेवर्त्मनियच्छतांमनः विधिहेतुरहेतुरागसांविनिपातापिसमःसमुन्नतेः ३४ क्षिपतोपधिकांगरीयसींफल
निष्पत्तिमदूषितायतिं विगणय्यनयंतिपोरुषंविहितक्रोधजयाजिगीषवः ३५ अपनेयमुरंतुमिछतामिरंरोषमयंधियापुरः अ
विधिद्यनिशाकृतंतमःप्रभयानोंशुमतास्युदीयते ३६ बलवानपिकोपजन्मनस्तमनोनाभिभवंरुणद्धियः क्षयपक्षइवेंदवीः कलाः
सकलाहंतिसशक्तिसंपदः ३७ समवृत्तिरुपैतिमाहवेसमयेयश्चलनोतितिग्मतां अधितिष्ठतिलोकमोजसासविषस्थानियमे
दिनीपतिः ३८ क्षचिरायपरिग्रहःश्रियांक्षचदुष्टेंद्रियवाजिवश्यता द्वारदभ्रचलाचलेंद्रियैरसुरस्यादिचदुछलाःश्रियः ३९

किमसामयिकं वितन्वतामनसः क्षोभमुपान्तरंहसः क्रियतेपतिरुच्चकैरपांभयतामधीरतयाधरीकृतः ४० श्रुतमप्यधिगम्य
वेरिपून्विनयेतेनशरीरजन्मनः जनयत्यचिरायसंपदामयशस्तेखलुचापलाश्रये ४१ अधिपातितकालसाधनास्वशरीरेंद्रि
यवर्गतापिनी जनयेन्नभयंतमक्षमानयसिद्दूरपनेनुमर्हति ४२ उपकारकमायतेर्भशंप्रसवःकर्मफलस्यभूरिणः अनपायिनि
बर्हणेद्विषांनतितिक्षासमपत्तिसाधनं ४३ प्रणतिप्रणोदवेन्द्रियायनः सरजप्रसनिबद्धचेतसः प्रणमंतिसदासुयोधनेप्रथमेमान
भृतांनहृदयः ४४ सुहृदःसहसास्तथेतरेमतमेषांनबिलंघयंतिये विनयादियायपयंतितेषतराट्टात्मजनात्मसिद्धये ४५ अभि
योगहमानुमहीभुजोभवतातस्यहृतःकृतावधेः प्रविघाटयितासमुत्सतन्दरिदश्वःकमलाकरानिव ४६ उपजापसहान्विलंघ
यन्सविधातानृपतीनमदोद्धतः सहतेनजनोव्यधःक्रियांकिमुलोकाधिपतेकमराजकं ४७ असमापितकृत्यसंपदांकृतवेगंवि
नयेनतावता प्रभवंत्यभिमानशालिनोमदमुन्नंभयितुंविभूतयः ४८ मदमानसमुद्धतंनृपंनविषुक्तेविनयेनमन्दता अतिमूढउद
स्यतेनयान्नपतीनादरज्यतेजनः ४९ अपराधसमीरणेरितःक्रमशोर्ध्वीकृतमूलसंततिः सुकरस्तरुवत्प्रहिद्युनारिपुरुन्मू
लयितुंमहानपि ५० अणुरप्यपहंतिविग्रहःप्रभुमतःप्रकृतिप्रकोपतः अखिलंहिहिनस्तिभूधरंतरुशाखांतनिघर्षजोनलः
५१ मतिमान्विनयप्रसाधिनःसमुपेक्षेतसमुन्नतिद्विषः सुतयःखलुतादृगंतरेविपदंताह्यविनीतसंपदः ५२ लघुहन्नत
याभिदांगतंबहिरंतश्चनृपस्यमंडलं अभिभूयकरत्यनंतरःशिथिलंकूलमिवापगारयः ५३ अनुशासतमित्यनाकुलंनयव
र्त्मीकुलमर्जुयज्ञे स्वयमर्थइवाभिवांछितस्तमभीयायपरान्नरात्मजः ५४ मधुरैरवशानिलेभयन्नपितिर्यैश्चिरमंसमाश्रितैः
परितःपटुबिभ्रदेनसांदहनंधामविलोकनक्षमं ५५ सहसोपगतःसविस्मयतपसांसूतिरसन्निरेनसो दृढशोजगतीभुजा
मुनिःस्वपुष्पानिवपुण्यसंचयः ५६ युग्मं अथोच्चकैरासनतःपराध्यांद्युन्मणिरुद्यन्सरुतारुणद्युतिः रराजकीर्णोकपिशांशु
जालःशृंगात्सुमेरोरिवघर्मरश्मिः ५७ अवहित्थहृदयाविधायसोर्षिमृषिवरैरुपदिष्टां तदनुमतमलंचकारपश्चा
न्नप्रशमइवक्रतमासनंनरेंद्रः ५८ व्यक्तोदितस्मितमयूखविभासितोष्ठस्निग्धस्मुनेरभिमुखंसविकीर्णधाम्नः तन्वंतमिद्

9
1984

मभितोगुरुमंशुजालंलक्ष्मीमुवाहसकलस्यमृगांकमूर्तेः ५९ इतिश्रीकिरातार्जुनीयेमहाकाव्येकविभारवीकृतेद्वैपायनगमनो
नामद्वितीयःसर्गः ततःशरच्चंद्रकराभिरोमेरुत्सर्पिभिःप्रांशुमिवांशुजालैः बिभ्राणमानीलरुचेपिशंगीजटास्तिग्मतमिवांबुवा
हं १ प्रसादलक्ष्मीदधतंसमग्रांवपुःप्रकर्षेणजनातिगेन संप्रेक्ष्यचेतस्सुसमासजंतमसंस्तुतानामविभावनार्द्रं २ अनुद्यताकारतया
विवेक्तुंनान्तंमतःकरणस्यहार्द्धिं साधुर्यथाविश्वंभविशेषभाजांहृतोपसंभाषमिवेक्षितेन ३ धर्मात्मजोधर्मनिबंधिनींप्रसूतिमे
नःप्रणुदांश्रुतीनां हेतुंतदभ्यागमनेपरीप्सुःसुखोपविष्टंमुनिमाबभाषे ४ कुलकं अनाप्तपुण्यायचयेदुराप्याफलस्यनिर्धूतरजाः
सवित्री तुल्याभवद्दर्शनसंपदेषाहृष्टेदिवीवत्सलयाकयाचित् ५ अथक्रियाःकामदुघाःकृतूनांसत्याशिषःसंप्रतिभूमिदेयाः आसं
स्तृतेरस्मिजगत्सुजातस्वध्योगतेयद्बहुमानपात्रं ६ श्रियंविकर्षत्यपरंत्यधानिश्रेयःपरिस्रोतसतनोतिकीर्तिं संदर्शनेलोकगुरोरमो
घंतवात्मयोनेरिवकिंनधत्ते ७ श्रोतन्मयूखैपिहितंपुतोमेनिर्वृत्तंनिर्वृतिमेतिचक्षुः समुच्छ्वसितजातिवियोगरक्षेत्सनिधावुछ्
सतीवचेतः ८ निरास्पदंप्रश्नकुतूहलित्वमस्मास्वधीनेकिमुनिःस्मृणाणं तथापिकल्याणकरीगिरंतेमोघोनुमिछामुखरीकरोति
९ इत्युक्तवानुक्तिविशेषरम्यंमनःसमाधायजयोपपत्तौ उदारचेतागिरमित्युदाराणांद्वैपायनेनाभिदधेनरेंद्रः १० चिचीषतांतन्मय
तामलब्धोपयशोवतेसामुभयत्रभूतिं अभ्यर्हितांबंधुषुतुल्यरूपावृत्तिर्विशेषेणतपोधनानां ११ तथापिनिघ्नंनृपतावकीनैःग्रहो
ढतेमेहृदयंगुणौघैः वीतस्पृहाणामपिमुक्तिभाजांभवंतिभव्येषुहिपक्षपाताः १२ सुतानपूर्वंकिमुतस्यराज्ञःसुयोधनंबानगुणैरती
ताः यस्त्यक्तवान्यःसहजांबलाद्वामोहंविधत्तेविषयाभिलाषः १३ जहातुनैनंकथमर्थसिद्धिःसंशय्यकर्णादिषुतिष्ठतेयः असाधु
योगाहिजयोंतरायाःक्रमाधिनीनांविपदांपदानि १४ पथ्यश्रुतायांसमितौरिपूणांधर्म्यंदधानेनधुरंचिराय त्वयाविपक्षव्यवि
पत्तिरस्यमाविःकृतंप्रेमपरंगुणेषु १५ विधायविघ्नंसमनात्ननीनैर्मोमेकरकंभवतश्छलेन प्रकाशितत्वन्मयिशत्रुसारःकृतोप
कारइवद्विषत्से १६ लभ्याधरिक्षीतलविक्रमेणत्यायोश्वर्यीर्यस्यबलेर्विपक्षः अतःप्रकर्षायविधिर्विधेयःप्रकर्षतंत्राहिगुणेज
यश्रीः १७ त्रिःसप्तकृत्वोजगतीपतीनांहंतागुरुर्यस्यसजामदग्न्यः वीर्यावधूतःस्मतदाविवेत्प्रकर्षमाधारवशंगुणानां १८ यस्मि

ननेश्वर्यहृतश्रीकःपराभवंप्राप्तइवांतकोपि पुनर्नधनुःकस्यरणेनकुर्यान्मनाभवेयुःकथमीप्सवः १९ युग्मं सहांतमाज्ञा
विधुसंहृतीर्वैःसहितकोपहलितेगुरुकः परिस्फुरच्छोलशिखायजिह्वंजगज्जिघत्संतमिवांतवह्निं २० निरीक्ष्यसंरंभनिरस्तधै
र्यैराधेयमाराधितजामदग्न्यं असंस्तुतेषुप्रसभंभवेषुजायेतमत्योरपिपक्षपातः २१ ययासमाप्तादितसाधनेनसुदुश्चरामाच्च
रतातपस्यां एतेदुराप्यंसमवाप्यवीर्यमुन्मूलितारःकपिकेतनेन २२ महत्सुयोगायमहामहिम्नामाराधनीनांनृपदेवतानां दातुंप्र
हानोचितभरिधान्नीमुपागतःसिद्धिमिवास्मिविद्यां २३ युग्मं इत्युक्तवंतंव्रजसाधयेतिप्रमाणयन्त्याश्यमजातशत्रोः प्रसेदिवां
संतमुपाससादवसंनिवांतेविनयेनजिष्णुः २४ निर्यायविद्यांथदिनादिरम्यांहिंवादिकंस्यमुखान्मुनेर्यः पार्थानवंद्यिकणायदा
तारीमिःस्फुरत्पद्ममिवाभिपेदे २५ योगंचतंयोग्यतमायतस्मैतपःप्रभावाद्दिततारसद्यः येनास्यतत्वेषुसतेयभासेसमुन्मीमी
लेवचराथचक्षुः २६ आकारमाशंसितभूरिलाभंदधानमंतःकरणानुरूपं नियोजयिष्यन्विजयादयेयंतपःसमाधौमुनिरिन्द्रसू
याच २७ अनेनयोगेनसमर्हतेजानिजांपरस्मैपदवीमयछन् समाचराचारमुपात्तशस्त्रोजयोपवासाभिषवेमुनीनां २८ कृच्छ्र
सेयत्रमुदुःकरांघ्रिसत्त्वेयोगात्रभिरत्नपोसि शिष्टोक्षयंचारुशिलोक्षयंतमेषसणांनेष्यतिगुह्यकस्त्वां २९ इतिब्रुवाणेननरेंद्रसूनुं
महर्षिणानेनतिरोबभूवे तंराजराजानुचरोस्यसद्यःप्रदेशमादेशवाधितज्ञो ३० कृतासनिर्व्योमसतांत्ववादेजातस्पृहःपुण्यजनः
सजिष्णो इयायसख्याविवसंप्रसादंविश्वासयत्यात्मसतांहियोगः ३१ अथोच्छ्वासेवसुमेरुकुंजान्विहीयमानानुदयायतेन हृदन्
द्युतीन्दुःखलतात्मलाभंतमःशनैः पांडुसुतान्प्रपेदे ३२ असंशयालोचिकोतेर्यनुन्नःप्रेम्णासमानीयविभज्यमानः तुल्याद्विभागा
दिवतन्मनोभिर्दुःखातिभारोपिलघुःसमेने ३३ धैर्येणविश्वासितयामहर्षेस्तीव्रादभक्तिप्रभवाच्चमन्योः वीर्यंचविद्वत्सुसुतेमघोनः
सतेषुनस्वानमवापशोकः ३४ तान्भूरिधाम्नश्चतुरोपिदूरंविहाययामानिवधारसस्य एकोघभूतंतदशर्मलब्धंविभावरींध्वांतमिवा
भिपेदे ३५ तुषारलेशाकुलितोत्पलाभंपर्यश्रुणीमंगलभंसभीसः अगूढभावापिविलोकनेसानलोचनेमीलयितुंविषेदे ३६ अवृत्रि

11
1934

मप्रेमरसाभिमानेरामार्पितंदृष्टिविलोभितेन मनःप्रसादंजलिनानिकामंजग्राहपार्थेयमिवेंद्रसूनुः ३७ धैर्यावसादेनहृतःप्रसादा
वन्यद्विपेनेवनिदाघसिंधुः निरुद्धबाष्पोदयसंनकंठमुवाचलक्ष्मादितिराजपुत्री ३८ मग्नोद्विषच्छत्रनिषेकभूतेसंभावनांभूतिमिवोद्व
हित्यन् आधिद्विषामातपसांप्रसिक्तेरस्माद्दिनाभाद्दशमुन्मनीभूः ३९ यशोधिगंतुंसुखलिप्सयावामनुष्यसंख्यामतिवर्तितुंवा निरूप्य
कानामभियोगभाजांसमुत्सुकेयोकिमुपैतिसिद्धिः ४० कैलोविधात्राविहितस्यगोप्तुंक्षत्रस्यमुख्यत्वमुनेत्रभोजः तेनश्चितायाविजयेय
कक्षेनिर्घ्नन्प्रियेयाणमिवाभिमानं ४१ द्वीजानतेरात्मजनोपनीतःसंशय्यछेणनृपेःप्रपेनः वितानभूतंवितनंष्टधिय्योयशःसमृद्ध
न्नियद्दिग्विकीर्णं ४२ वीर्योदयेनेषुरतामिमर्षस्तन्नन्नभूतामिवसंप्रतीतिं कुर्वन्प्रयामक्षयमायतीनामकंत्रिषामन्नवबोधशेषः ४३
प्रसह्ययोस्मासुपरैःप्रयुक्तोवक्तुंनशक्यःकिमुताधिकर्तुं नवीकरिष्यत्युपसुष्टदाईःसत्यद्विनामेहृदयेनिकारः ४४ चतुर्भिःकला
पकं प्राप्तोभिमानव्यसनादसह्याद्दृतीयदंतव्यसनाधिकारं द्विषत्प्रभावांतरितोरुतेजः शरद्घनाकीर्णइवादिरन्नः ४५ सहोरुमेदो
चनिःक्रियत्वान्नात्यर्थमस्त्रैरवभासमानः यशःक्षयाक्षीणजलाणवाभस्त्वमन्यमाकारइवाभिपेनः ४६ दुःशासनामर्षहृतोधिकी
र्णैरेभिर्विनाथैरिवभाग्यनाथैः केशैःकदर्थीकृतवीर्यसासःकश्चित्सगर्वासिधनेंजयस्त्वं ४७ त्रिभिर्विशेषकं रक्षक्षियस्त्राणसहःस
तायेस्तत्कार्मुकंकर्मसुयस्यशक्तिः वहन्नुदीमप्यफलेर्थजातेकरोत्यसत्कार्यरतामिवोक्तिं ४८ वीतोजसःसंनिधिमात्रशेषाभवल्ल
तांभूतिमवेक्ष्यमाणाः सामान्यदुःखाश्चनस्वदीयाःसरूपतांपार्थगुणाभजंते ४९ आक्षिप्यमाणैरिषुभिःसमेतान्लोकैरिवास्त्रनसदंत
रेंद्रं त्वांधूरितंयोग्यतयाधिरूढादीप्त्याहिनश्रीरिवघर्मरश्मिं ५० क्रोशंतियःशैघ्यजनातिरिक्तोसंभावनांमर्थयतीक्रियाभिः संसत्सु
जातेपुरुषाधिकारेनपूरणीतंसमुद्यंतिसंख्या ५१ प्रियेषुयेःपार्थविनोपपत्त्याधिचिंत्यमानैःकुसमेतिचेतः तवप्रयातस्यनयायतेषां
क्रियादघानांमघवाविघातं ५२ मागाश्चिरायेकचरःप्रमादंवसंनसंबाधशिवेपिदेशे मात्सर्यरागोपहृतात्मनोहिस्वबंधुसाधुष्व
पिमानसानि ५३ तदाशुकुर्वन्नवचनंमहर्षेर्मनोरथोनःसफलीकुरुष्व अत्यागतेत्वास्मिन्नर्थमेवभुजोपपीडंपरिरब्धुकामा ५४
उदीरितोतामितियाज्ञसेन्यानीरुतोद्भाहितविप्रकारं आसाद्यवाचंसभृशंहृदीशोकाशमुद्रीचीमिवतिग्मरश्मिः ५५ अथाभिष

ननेश्वर्यहृतश्रीकःपराभवंप्राप्तइवांतकोपि धुन्वन्धनुःकस्यरणेनकुर्यान्मनाभयैकप्रवणंसभीष्मः १९ युग्मं स्फुरंतमाज्ञा
विधुसंहतीर्वःसहतकोपहुलितैगुरुंकः परिस्फुरछोलशिखायजिह्वंजगज्जिघत्संनमियांतवन्हिं २० निरीक्ष्यसंरंभनिरस्तधै
र्यैराधेयमाराधितजामदग्न्यं असंस्तुतेषुप्रसभंभयंपुजायेतमत्योरपिपक्षपातः २१ ययासमाप्तादितसाधनेनसुदुश्चरामाच
रतातपस्यां एतदुराप्यंसमवाप्यवीर्यमुन्मूलितारःकपिकेतनेन २२ महत्त्वयोगायमहात्मन्नाराधनीतोनृपदेवतानो दातुंप्र
ह्वानोचितभूरिधाम्नीमुपागतःसिद्धिमिवास्मिविद्यां २३ युग्मं इत्युक्तवंतंव्रजसाधयेति प्रमाणयन्वाक्यमजातशत्रोः प्रसेदिवां
सेतमुपासमादवसंनिधौतेविनयेनजिष्णुः २४ निर्यायविद्याधरदानदिरम्याद्विंबादकस्यमुखान्महर्षेः पायीननंदन्निकणावदा
तारीन्निःस्फुरत्पद्ममिवाभिपेदे २५ योगंचतंयोग्यतमायतस्तेतपःप्रभावाद्विततारसद्यः येनास्यतत्त्वंपुरुतेयभासेससमुन्मीमी
लेवचराथचक्षुः २६ आकारमाशंसितभूरिलाभंदधानमंतःकरणानुरूपं नियोजयिष्यन्विजयोदयेयंतपःसमाधौमुनिरित्थु
वाच २७ अनेनयोगेनसमृद्धतेजानिजांपरस्मैपदवीमयछन् समाचराचारमुपात्तशस्त्रोजयोपवासाभिषवैर्मुनीनां २८ कृच्छ्र
सेयत्रमृदुःकरेणप्रसन्नयेगात्रभिरस्तपोभि श्लिष्टोज्वयंचारुशिलोच्चयंतमेषणांनेष्यनिगुह्यकस्त्वां २९ इतिक्रवाक्येननरेंद्रसूनुं
महर्षिणातेनतिरोदधेतंराजराजानुचरोस्यसद्यःप्रदेशमादेशवाधितष्ठो ३० कृतासनिर्व्योमसतांत्ववादेजानस्मृदःपुण्यजनः
सजिष्णो इयायसरव्याविवसंप्रसादंविश्वासयत्यास्मुसतांहियोगः ३१ अथोछ्भासेवसुमेरुकुंजान्विहीयमानानुदयायतेन दृष्ट
द्युतीन्दुःखवृतात्मलाभंतमःशनैः पांडुसुतानुपेदे ३२ असंशयालोचिकोतेर्यनुन्नःप्रेम्णासमानीयविभज्यमानः तुल्याद्विभागा
हितन्मनोभिर्दुःखातिभारोपिलघुःसमेने ३३ धैर्येणविश्वासितयामहर्षेस्तीव्रादभक्तिप्रभवाच्चमन्योः वीर्यंचविद्वत्सुसुतेमघोनः
सतेषुनस्वानमवापशोकः ३४ तान्भूरिधाम्नश्चतुरोविदूरंविहाययामानिवबारसस्य एकोघभूतंतदशर्मलब्धंविभावरीध्वांतमिवा
भिपेदे ३५ तुषारलेशाकुलितोत्पलाभेपर्यश्रुणामंगलभंसभीसः अगूढभावापिविलोकनेसानलोचनेमीलयितुंविषेदे ३६ अरूचि

11
1954

मप्रेमरस्यानिमानंरामार्पितंदृष्टिविलोभिदृष्टं मनःप्रसादंजलिनानिकामंजग्राहपात्रेयमिवेंद्रसूनुः ३७ धैर्यावसादेनहृतः प्रसादा
वन्यद्विषेनेनेवनिदाघसिंधुः निरुद्धबाष्पोदयसंनकंठमुवाचरुद्धाद्विनिराजपुत्री ३८ मग्नोद्विषच्छ्रानिषेकभूतेसंभावनोभूतिमिवोद्व
हिष्यन् आधिद्विषामातपसोप्रसिद्धेरस्मद्विनाभूदशमुन्मनीभूः ३९ यशोधिगंतुंसुखलिप्सयावामनुष्यसंख्यामतिवर्तितुंवा निरस्तसु
कानामभियोगभाजांसमुत्सुकेयोकिमुपेतिसिद्धिः ४० कैलोविधात्राविहितस्यगोप्तुंक्षत्रस्यमुख्यस्यसुनेत्रभोजः तेनस्थितायाविजये
करस्थेर्निघ्नन्रियंमाणमिवाभिमानं ४१ व्रीडानतेरात्मजनोपनीतःसंशय्यछेणनृपेःप्रपेनः वितानभूतंविततंपृथिव्यांयशःसमू
न्निद्रविक्रीर्णं ४२ वीर्यावदानेषुहृताभिमर्षस्तन्नभूतामिवसंप्रतीतिं कुर्वन्नयानक्षयमायतीनामकल्पिष्णमनल्पवीर्यः ४३
प्रसह्ययोस्मासुपरैःप्रयुक्तोवक्तुंनशक्यःकिमुताधिकर्तुं नवीकरिष्यत्युपसुप्तदाईःसत्त्वद्विनामेहृदयेनिकारः ४४ चतुर्भिःकलापं
पकं प्राप्तोभिमानव्यसनादसह्याद्दृतीयदंतव्यसनाद्विकारं द्विषत्प्रभावोतिरितोरुतेजः शरद्घनाकीर्णइवादिरन्ध्रः ४५ सहीरुमंदेरि
वनिःक्रियत्वान्नात्यर्थमस्मैरवभासमानः यशःक्षयाक्षीणजलाणवाभस्त्यमन्यमाकारइवाभिपेनः ४६ दुःशासनामर्षहृतोधिकी
र्णैरेभिर्विनाधेरिवभाग्यनाथैः केशोःकदर्थ्यंतवीर्यसासःकश्चित्सगच्छासिधनंजयस्त्वं ४७ त्रिभिर्विशेषकं सक्षत्रियस्त्राणसहःस
तोयैस्तत्कार्मुकंकर्मसुयस्यशक्तिः वहन्नहोमय्यफलैर्यजातेकरोत्यसत्कार्यरतामिवोक्तिं ४९ वीतोजसःसंनिधिमाचरोधाभवंस्त
तोभूतिमवेक्ष्यमाणाः सामान्यदुःखाश्चनस्त्वदीयाः सरूपतांपार्थगुणाभजंते ४० आक्षिप्यमाणंरिपुभिःसमेतान्नोगेरिवास्त्रनसटंम
गेंद्रं त्वांधुरितंयोग्यतयाधिरूढादीप्तादिनश्रीरिवघर्मरश्मिं ५० करोतियःशेषजनातिरिक्तोसंभावनांमर्थवतीक्रियाभिः संसत्सु
जातेपुरुषाधिकारेनपूरणीतंसमुपैतिसंख्या ५१ प्रियेषुयेःपार्थविनोपपत्त्याधिचिंत्यमानेःक्षममेतिचेतः तवप्रधानस्यनयायतेषा
क्रियादघानांमघवाविधानं ५२ मागाश्चिरायेकचरःप्रमादंवसेनसंबाधशिवेपिदेशे मात्सर्यरागोपहृतात्मनोहिस्वबंधिसाधुच
पिमानसानि ५३ तदाशुकुर्वन्वचनंमहर्षेर्मनोरथोनःसफलीकुरुष्व अत्यागतेत्वय्यिहनार्थमेवभुजोपपीडंपरिरब्धुकामा ५४
उदीरितोतामितियाज्ञसेन्यानधीरुतोद्धाहितविप्रकारां आसाद्यवाचंसभृशंहृदीशोकाशमुद्दीप्तिमिवतिग्मरश्मिः ५५ अथाभिष

इयन्निवाविद्विषः पुरः पुरोधसारोपितरेतिसंहतिः बभारसम्योपचयं सभीषणं गतः क्रियोमंत्रइवाभिचारिकीं ५६ अविलंघ्यविक्रमैकपरैः प्रथितप्रभावकर्मकार्मुकं अगतावरिदृष्टिगोचरं शितनिस्त्रिंशयुगैर्मरुद्वधूः ५७ यशसेवतिरोदधन्मुहुर्मरुतां गोत्रभिदापुधक्षतीः कचचंचसरन्मुहुरुद्धुरितज्योतिरिवांतरंदिवः ५८ अलकाधिपभृत्यदर्शितं शिवमुच्चैर्धरवर्त्मसंप्रयान् दरयानिसमाधिवेशसक्षणमुद्वाष्पदृशांतपोभृतां ५९ चतुर्भिःकालापकं अनुजगुरथद्विपेंद्रदुंदुभिध्वानमशाः कुरकुसुमनिपातेव्योम्निलक्ष्मीर्वितेनेप्रियमिवकथयिष्यन्नालिलिंगस्फुरंतीभुवमनिभृतवेलावीचिबाहुःपयोधिः ६० इतिकिरातार्जुनीयेमहाकाव्येलक्ष्म्यंकेधनंजयप्रवासोनामतृतीयःसर्गः ततःसकूजत्कलहंसमेखलोसपाकसस्याहितपांडुतागुणो उपाससादोपजनेजनप्रियः प्रियामिवासादितयोवनोभुवं १ विनम्रशालिप्रसवोपशालिनीरपेतमेकाःससरोरुसोभसः ननंदपश्यन्नुपसीमसस्थलीरुपातनीभूतशरद्गुणश्रियः २ निरीक्ष्यमाणाश्चविस्मयाकुलैःपयोभिरुन्मीलितपद्मलोचनैः हृतप्रियादृष्टिविलासविभ्रमानमोस्यजद्भुःशफलीविवृत्तयः ३ तुतोषपश्यन् कलमस्यसोधिकंसवाशिजेवारिणिरामणीयकं सुदुर्लभेनार्तिकृतोभिनंदितुंप्रकर्षलक्ष्मीमनुरूपसंगमे ४ ननोदतस्यरुजत्पद्मिनीगतेवितर्कमाविःकृतफेनसंतति अवाप्तकिंजल्कविभेदमुच्चकैर्विसृत्वरपांडिमपरारुतंपथः ५ हृतोमिलेरंशिथिलत्वमायतोज्ञानेःज्ञानेःज्ञोतरयेणवारिणा निरीक्ष्यरेमेससमुद्वयोषितांतरंगितक्षोमविपांडुसैकतं ६ मनोरमंप्राप्तिमतंरकोरलंस्तनंकसरेणुनाणुना अलक्तकाम्राधरपल्लवश्रियासमानयंतीमिवबंधुजीवकं ७ नवातपाल्लोहितमाहितंमुहुर्मरुद्भिरुद्वेगोपरितःपयोधरो चकासयंतीमरविद्वरसःपरिश्रमोभःपुलसेनसर्पता ८ कपोलसंश्लेषिविलोचनत्विषाविभूषयंतीमवतंसकोत्पलं सुतेनपांडोःकलमस्यगोपिनोविलोक्यमानेशरदःकृतार्थता ९ त्रिभिःकुलकं उपरतःपश्चिमरात्रगोचरादपारयंतःपतितुंजवेनगां तमुत्सुकाश्चक्रुरहोवपोत्सुकंगवांगणाःप्रस्नुतपीवरौधसः १० परीतमुक्षावजयेजयश्रियाबदंतमुच्चैःस्तनसिंधुरोधसं ददर्शपुष्टिंधनसंज्ञारोसचिव रुदर्पमिवाधिपोगवां ११ विमुच्यमानेरपितस्यमंथरंगवांहिमानीविशदैःकदंबकैः शरन्नदीनांपुलिनैःकुसूलंगलद्दुकूलैर्घनैरिवादधे १२ गतान्यसूनांसहजन्मबंधुतांगृहाश्रयंप्रेमवनेषुबिभ्रतः ददर्शगोपानुपधेनुपांउवःस्तानुकारानिवगोभिरार्जवे १३

B
1984

परिश्रमन्मूर्ज्जलषद्यदाकुलैःस्मितोदयादर्शितदंतकेसरैः मुखेश्वलत्कुंडलरश्मिरंजितैर्नवातपाम्रैरसरोजचारुभिः १४ प्रहृत्यनिश्वासविकंपिताधरालताइवप्रस्फुरितैकपल्लवाः व्यपोढपार्श्वैरुपवर्तितत्रिकाविवर्तनैःपाणिविहारहारिभिः १५ व्रजाजिरंभुदनादशंकिनीःशिरंवृंहिनामुन्मदयत्सुयोषितः मुहुःप्रणेषुमथांवियत्तनैर्नदत्सुधुंभेषुमृदंगमंथरं १६ समंथरावल्गितधीवरस्तनीःपरिश्रमक्लांतविलोचनत्विषाः निरीक्षितुंपररामवल्लवीरभिप्रनृत्ताइवभारयोषितः १७ कालापकं पपातपूर्वोजरुतोविजृम्भतांबूपभुक्तोनिरसस्यसंपदः रथांगसीमंतितसांद्रकर्दमानृप्रसक्तसंपातपृथक्कृतान्यपः १८ जनेरुपग्रामनिवेशकर्मभिर्विचक्रमेगोवृषभूषणेहताःभृशंददृशेश्रममेऽपोपमाःसपुष्पहासाःसनिवेशवीरुधः १९ ततःससंप्रेक्ष्यशरद्गुणश्रियंशरद्गुणालोकनलोलचक्षुषं उवाचयस्तमनोहितोपिगांनहींगितज्ञोवसरेवसीदति २० इयंश्रियायानियतेश्रियायतिःकृतार्थयंतीजगतःफलैःक्रियाः जयश्रियंपार्थपृथूरुशेतुतेशरत्प्रसन्नांबुरनंबुवाहिदा २१ उपैतिसस्यंपरिणामरम्यतानदीरनोत्थमकंपतामहीं नवेगुणैःसंप्रतिसंस्तवस्थिरंतिरोहितंप्रमघनागतश्रियः २२ पतंतिनास्मिन्विशदाःपत्त्रिणोधृतेंडजाचापनयोदपंकयः तथापिपुच्छातिभरःशरःपरोनरम्यमास्तार्यमपेक्ष्यतेगुणे २३ विपांडुभिर्म्लानतयापयोधरैश्च्युताचिरोभागुणैरुमद्दामभिः इयंकरंबानिलभग्नुरत्पयेनदिग्वधूनोल्लशतानराजते २४ विरायबांछामुदितेमदात्पयादरक्तकंठस्यरुतेशिखंडिनः श्रुतिःश्रयत्सुन्मदहंसनिस्वनंगुणाःश्रियंतेधिरुतानसंस्तवः २५ अमीपृथुस्तंबभृतःपिशंगतांगताविपाकेनफलस्यशालयः विकासिवप्रांभसिगंधसूचिनंनमंतिनिघ्नीतुमिवासितोत्पलं २६ मृणालिनीनामनुरंजितेत्विषिभ्रमंभोजजलाशयोभया पथःस्खलच्छालिशिखापिशंगितंदुतंधनुःखंडमिवाधिविद्विषः २७ विपांडुसस्यानिवानिलोद्धतंनिरुंधतीःसमपल्लवाजरंजः अनाविलोन्मीलितबाणचक्षुषःसपुष्पकासावनराजियोधितः २८ उदीधितंधैर्युतजातवेदसासितोबुधैश्छेदतिरोहितातपं ततांतरंसांतरवारिशीकरैःशिवंनभोवर्त्मसरोजवायुभिः २९ सितच्छदानामपदिश्यधावतांरुतेरमीषांयथितापत्त्रिणां प्रकुर्वतेवारिदरोधनिर्गताःपरस्परालापमिवामलादिशः ३० चतुर्भिःकालापकं विरावभूमेरधिघोषमुत्सुकाःशारीरजेभ्यश्च्युतयूथपंकयः असक्तमूधोसिपथःक्षरत्पयःसृपायनानीवनयंतिधेनवः ३१ जगत्प्रसूतिर्जगदेकपाहिनी

व्रजोपकंठंतनयेरुपेयुषी द्युतिसमग्रांसमितिर्गवामसावुपेतिमंत्रैरिवसंहिताकृतिः ३२ कृतावधानंत्रिनवर्षिणध्वनौसुरक्तगोपी
जनकंठनिस्वने इदंनिघत्तामपरायभृमसींनसस्यभूमेनिभृताकदंबकं ३३ असावनीस्तापरयावधीरितःसरोरुहिण्याशिरसान
मन्नपि उपेतिशुष्यत्कलमः सहोभसामनोभवानप्रहयाभिपांडुतां ३४ अमीसमुत्धूतसरोजरेणुनाहृताहृतासारकणेनवायुना
उपागमेदुश्चरिताइवापरोगतिंननिश्चेनुमलंशिलीमुखाः ३५ मुखेरसोविद्रुमभंगलोहितैःशिरव्याःपिशंगोःकलमस्यविभ्रती शुका
वलिंप्रयुक्तशिरापकेमलाधनुःश्रियंगोत्रभिदोनुगच्छति ३६ इतिकथयतितन्वनातिदूरादथदृशापिहितादुरश्मिबिंबः विगलितज
लभारशुद्धभासांनिचयरमांबुमुचांनगाधिराजः ३७ तमतनुघनराजिश्यामितोपत्यकांतंनगमुपरिहमानीगौरमासाद्यजिष्णुः अ
पगतमदरागस्यानुसस्मारलक्ष्मीमसितमधरबासोबिभ्रतःशारपाणेः ३८ इतिकिरातार्जुनीयेमहाकाव्येलक्ष्म्यालंकारहृषीकेशनामचतु
र्थःसर्गः अथजयायनुमेरुमहीभृतोरभसयानुदिशंतदिदृक्षया अभियथोसहिमाचलमछिनंसमुदितंनुविलंघयितुंनभः १ त
पनमंडलदीपितमेकतः सततनेत्रजतोमृतमन्यतः हसितमिंनतमिश्रचयंपुरः शिवमिवानुगतंगजचर्मणा २ क्षितिनभःसुरलो
कनिवासिभिःकृतनिकेतमदृष्टपरस्परैः प्रथयितुंविभुतानभिनिर्मितंप्रतिनिधिंजगतामिवशंभुना ३ भुजगराजसितेननभः
श्रितानकनकाराजिविराजितस्वानुना समुदितंनिचयेनतडित्वतीलघयताशरदंबुदसंहतिं ४ अणिमयूषचतांशुकभासुराःसुरव
धूपरिभुक्तलतागृहाः दधतमुच्चशिलोत्तरगोपुराः पुरइवोदितपुष्पघनाभुवः ५ अविरतोल्लसितबर्हिविपांडुभिर्विरहितैरचित
द्युतितेजसा उदितपक्षमिवारतनिस्वनैःदधुनितंबबिलंबिभिरंबुदैः ६ दधतमाकरिभिःकरिभिःस्फुटैःसमवतारसमेरसमेलटैः
विविधकामहितामहितांभसःस्फुटसरोजवनाजवनानदी ७ नवविनिद्रजपाकुसुमद्विषांद्युतिमतांनिकरेणमहाश्मसां उदितसां
ध्यमयूखमिवक्वचिन्निचितकांचनभित्तिषुसानुषु ८ रहितरत्नचयान्नशिलोच्चयानपलतागृहनानदरीभुवः विपुलिनांबुरुहा
नसरिद्धूरकुसुमावदधतंनमहीरुहः ९ व्यथितसिंधुमनोरशनेशनैरमरलोकवधूजघनैर्घनैः फणभृतामभितोवितर्ततंतं
वितरम्यलतावकुलैःकुलैः १० पृथुकदंबकदंबकराजितंग्रथितमालतमालवनाकुलं लघुतुषारतुषारजलच्युतैधतसदानस

15
1984

दाननदंतिनं ११ ससुरचापमनेनमणिप्रभैरपयोविशदैरिमपांभिः अविरतंशिखरैरुपबिभ्रतंध्वनितसूचितमंबुमुचां
चयं १२ विकचचारुरिहेंदहतंसरःसकलहंसगणंशुचिमानसं शिवमगात्मजयावहतेर्व्यथासकलहंसगणंशुचिमानसं १३ ग्र
हविमानगणानभितोदिवंद्रुलयतोषधिजेनहशानुना मुहुरनुस्मरयंतमनुस्मिपंत्रिपुरदाहमुमापतिसेविनः १४ वितनुशीकर
राशिभिरुच्छ्रितैरुपलरोधविवर्तिभिरंबुभिः दधतमुन्नतसानुसमुद्गतांधृतसितव्यजनामिवजान्हवीं १५ आदिकुलकं अनु
चरेणधनाधिपतेरथोनगविलोकनविस्मितमानसः सजगदेवचनंप्रियमादरान्मुखरतावसरेहिविराजते १६ अलमेषविलोकि
तप्रजानांसहसासंहृतिमंहसांविहंतुं घनवर्त्मसरस्त्रधेवबुर्बनहिमगौरैरचलाधिपःशिरोभिः १७ इहदुर्गिरमेःक्वचिद्देवा
समेःसततमसुतैरवर्णयंस्यंतरं अनुमतिविपिनंवेदविन्यापिनंपुरुषमिवपरंपद्मयोनिःपरं १८ रुचिरपल्लवपुष्पलतागृहैरुप
लसज्जलभेजैस्तरुशिखिभिः नयतिसंततमुत्सुकतामयंधृतिमतीमुपकांतमपिस्त्रियः १९ सुलभैःसदानयवतायवतानिधिगु
ण्यकाधिपरमैःपरमैः उमयानधनैःक्षितिभृतांविभृतासमतीत्यभातिजगतीजगती २० वीतजरसःपरंशुचिब्रह्मणःपदमुपेतु
मिच्छतां आगमादिवतमोपहादितःसंभवंतिमतयोभवच्छिदः २१ अस्खिदन्मिलमसुभ्यगोरीगुरोस्त्रिभुवनमपिनेतिमन्येतुलो
जधिवसतिसृथदेनंजनैरदितविभवोभयानीपतिः २२ दिव्यस्त्रीणांसचरणलाक्षारागारागापातेनिपतितपुष्पापीडाः पीड
भाजःकुसुमचिताःसाशंसंशंसंतस्मिन्सुरतविशेषंज्ञाय्याः २३ गुणसंपदासमधिगम्यपरंमहिमानमत्रमहितजगतः नयशा
लिनिश्चियरबाधिपतोविरमंतिनहलितुमोषधयः २४ कुररीगणःहृतरवस्तरवःकुसुमानताःसकमलंकमलं इहसिंधव
श्चवरणावरणाःकरिणांमुदेसनलदानलदाः २५ सादृश्यंगतमपनिद्रनूतनगंधेरामोदंमदजलसेकजंदधानः एतस्मिन्मदय
तिकोकिलालकालेलीनालिःसुरकरिणांकपोलकाषः २६ सनाकवनितेनिनंबरुचिरंचिरंसुनिनदेनदर्हतमसुं मताफणवतो
वतोरसपरापरास्तवसुधासुधाधिवसति २७ श्रीमद्भुताभवनमोषधयःप्रदीपाःशय्यामृदूनिहरिचंदनपल्लवानि अस्मिन्नर
तिश्रमजितश्वसरोजयाताःस्मर्तुर्दिशंसिनदिवःसुरसुंदरीभ्यः २८ ईशार्थमंभसिचिरायतपश्चरंत्याया दोविलंघनविलो

लविलोचनायाः आलंबतामद्रभुजमन्नभोभयान्याञ्ज्यातनिदाघमलिलांगुलिनाकरेण २९ येनापिबद्सलिलस्फुटनागसंघा
देवासुरैरमृतसंभृतिधिर्ममंथे व्यावर्तनेरपहितैरयमाहितोकःस्वेव्यालिरंगनिचयविभातिसमंदराद्रिः ३० नीलोछायमुदूरशिशिर
रश्मेरुस्रेरानीलाभैर्विरचितपरभागारंनैः ज्योत्स्नाशंकामिरचितरतिर्हंसशयनीमध्येपद्मः स्फटिकरजतभित्तिछाया ३१ दधा
तश्रयविलासशालिनृत्यमृदुपततापवनेयकंपितेषु इहलसितविलासिनीजगभ्रूरतिकुटिलेषुपयःसुपंकजानि ३२ अस्मिनग
त्यचपिनाकभृतासलीलमाबद्धपथुरधीरविलोचनायाः विन्यस्तमंगलमहौषधिरीश्वरायाः श्रोरगभ्रनिस्वरेणकरेणपाणिः
३३ क्रामद्भिर्घनपदवीमनेकवर्णैस्तेजोभिःशुचिमणिजन्मभिर्विभिन्नः उत्साणोव्यभिचरतीवसप्तसप्तेः पर्यस्यन्निरुनिचयःसर
त्नसंख्यां ३४ व्यधत्तयस्मिन्पुरमुच्चगोपुरोपरोविजेनुर्धृतयेधनाधिपः सएषकैलाशउपोत्तसर्पिणःकरोत्यकालाक्षमयेविपक्ष
तः ३५ नानारत्नज्योतिषांसंनिपातेष्विंनेषंतःसानुषुप्रोतरेषु बद्धांबद्धांभीत्तिशंकामुमुक्षिन्नाद्यान्नायान्मातस्त्रीनिरंति ३६
रम्यानवद्युतिरपेतिनशाहलेभ्यःशामीभवंत्यनुदिनंनलिनीवनानि अस्मिन्निचिचकुसुमस्तबकाचितानोशरावभृतोपरिणमंति
नपल्लवानि ३७ परिसरविषयेषुलोठमुक्ताप्रथमतृणोद्गमशंकयामृगीभिः इरनवशुकंकोमलामणीनांरविकरवसंलिताःफलं
तिभासः ३८ उत्फुल्लस्थलनलिनीवनादमुष्मादुधृतःसरसिजसंभवःपरागः बाल्याभिर्विपतिविधूतितःसमंताद्धत्तेकनकमया
तपत्रलक्ष्मीं ३९ इहसनियमयोःसुरापगायामुषसिसयावकसव्यपादलेखा कथयतिशिवयोःशरीरयोगंविषमपरापदधीवि
वर्तनेषु ४० संमूर्छतोरजनभित्तिमयूषजालैरालोलपादपलतांतरनिर्गतानां धर्मच्युतेरिरमुदुःपटलानिधान्नामादर्शमंडलनि
भानिसमुल्लसंवि ४१ शुक्लैर्मयूषनिचयैःपरिवीतमूर्तेर्बाभिघातपरिमंडलितोरुदेहः शृंगाण्यमुज्यभजतेगणभर्तुरक्षाःकुर्वन्व
धूजनमनस्सुशशांकशंकां ४२ संप्रतिलब्धजन्मशनकैःकथमपिप्लुनिक्षीणपयस्सुपेयुषिशिरांजलधरपटले खंडितविद्यंब
लभिदोधनुरिवविविधाःपूरयितुंभवंतिविभवःशिखरमणिरुचः ४३ स्त्रपितनवलतातरुप्रवालैरमृतलवस्रुतिशालिभिर्मयूखैः
सततमसितयामिनीषुशंभोर्धवलयतीहवनांतभिंदुलेखा ४४ क्षपितयोनुवनंवितंतोरुद्रुतिकामिवरोचनाकरुचं अयम

17
1984

नेकहिरण्मयकंदरस्तवधिमुदंयितोजगतीधरः ४५ सक्किंसवादपनयत्यनिलेलतालोवैरोचनेहिगुणिताःसहसामयूखैः रोधो
वोमुदूरमुन्नहिरण्मयीनोभासस्तडिल्लसितानिविडंबयंति ४६ क्षणकंपनिरस्तमहाहिभिःक्षणविमत्तमतंगजवर्जितैः उरुमदस्र
धितेरनुमीयतेसुरगजस्यगतंरुचिरंदनैः ४७ जलदजालघनेरसिताश्मनामुपरुतप्रचयस्मरीचिभिः भवतिहीमिरदीपिकंदरानिमि
रसंवलितेवविवस्वतः ४८ भव्योभवन्निरुमुनेरविशासनेनक्षात्रेश्रितःपथितस्यरुतप्रमादः प्रायेणसत्यधिकृतार्थकरेविधौहिश्रे
योसिलब्धुमसुरवानिविनोतरोयेः ४९ माभूच्चपथहृतस्तवेंद्रियाश्वाःसंतापेदिशानुशिवःशिवोप्रसक्तिं रक्षंतपस्तपसिबलंचलो
कपालाःकल्याणीमधिकफलांक्रियांक्रियासुः ५० इत्युच्छ्वासपदिहितंप्रियंप्रियोर्हधामस्वेगतवतिराजराजभृत्ये स्तोकंकिमपि
दथासुतःप्रदध्योसंधत्तेभृत्रामरतंहिसहियोगः ५१ तमनतिशमनीयंसर्वतःसारयोगादधिरक्षितमनेकैर्नाकभाजांफलेन अस
त्रामरुशस्त्रीश्वेतसाश्रांसितंसत्त्वमियपुरुषकारंशैलमभ्याससाद ५२ इतिकिरातार्जुनीयेमहाकाव्येलक्ष्म्यंकेभारविकृतौउद्
कीलवर्णनोनामपंचमोध्यायः रुचिरारुतिः कनकसानुमथोपरमःपुमानिवपतिंपततां धृतसत्पथस्त्रिपथगामभितःसतमारुरु
रुपुरुहूतसुतः १ तमनिंद्यवंरिनरवेंद्रसुतंविहितालिनिह्नुणजयश्वनयः पवनेरितांकुलविनिम्नशिखाजगतीरुहोवचकरुःकुसुमैः
२ अवधूतपंकजपरागकणास्तनुजान्वयीसलिलवीचिभिदः परिरेभिरेमिमुखमेत्यसुखाःसुहृदःसखायमिवतंमरुतः ३ उदि
तोपलतवलनसंवलिताःस्फुटहंससारसविरावयुजः मुदमस्यमोगलिकतूर्यरुतोश्वनयःप्रतेनुरनुवप्रमपां ४ अवरुह्यतुंगसुरदं
रुतरोनिचयेपुरःसुरसतित्रयसां सदरंशवेतसवनाचरितोप्रणतिंबलीयसिविधृद्धिकरीं ५ विबभ्रवनालमवलोकयितुंपरितः
सरोजरजसारुणितं सरिदुत्तरीयमिवसेहतिमत्सतरंगरंगिकलहंसकुलं ६ दधतिस्मतीःपरिणतद्विरदेमुदितालियोषितिमदस्क
तिभिः अधिकोसरोधसिबबंधधृतिंमरुतेरुजन्नपिगुणायमरान् ७ अनुरुभवप्रमरुणैःसमतांगतमर्मभिःसहचरैरधुभिः
सरथांगनामवनितोकरुणैरनुबभ्रतीमजिनवंदरुतैः ८ सितयाजिनेनिजगदुरुचयश्चलचीविरागरचनापदवः मणिजालमंभ
सिनिमग्नमपिस्फुरितंमनोगतमिवाद्भुतयः ९ उपलारुतोद्धतरंगधृतंजविनाविधूयवितंतमरुता सदरंशकेतशिखराविशदं

सरितः प्रहसमिवफेनमपां १० बकुबर्हिचंचुकनिभंविदधेधृतमस्यदानपयसांपटलं अवगाढमोक्षितुमिवेभपतिंविकसद्दृ
ग्लोचनसतंसरितः ११ प्रतिबोधभंजणविभिन्नमुखीपुलिनेसरोरुहदृशादृशे पतदच्छमौक्तिककणप्रकरागलदाम्रबिंदुरिवशु
क्तिवधूः १२ शुचिरम्बुविद्रुमलताविटपस्तनुमांश्फेनलवसंवलितः स्मरदाविनःस्मरतियेस्मभृशंदयिताधरस्यदशनांशुभृ
तः १३ उपलभ्यचंचलततरंगधृतमरुगंधमुत्थितवतोदयसः प्रतिदंतिनामिवससंबुबुधेकरियादसामभिमुखान्करिणः १४
सज्जगामविस्मयमुदीक्ष्यपुरः सहसासमुत्सिपतिषोः फलिनः प्रहितेदिवित्रजविभिःश्वसितेःशरदभ्रविभ्रमपांपटलं १५ सत
तारसेकतकवतीरभितःशफरीपरिस्फुरितचारुदृशः सलीलाः सखीरिवसृहद्भुजाघनाःसुरनिम्नगामुपयतीःसरितः १६ अधि
रूत्थपुष्पभरनम्रशिखैःपरितःपरिस्फुततलांतरुभिः मनसःप्रसत्तिमिवमूर्त्तिगरैःशुचिमासमादसयनोतभुवं १७ अनुसा
नुपुष्पितलतावतितःफलितोरुभरुरुचिविकचनः धृतिमाततानतनयस्यहरस्तपसेधिवसुमचलामचलः १८ प्रणिधायन
त्रविधिनायधियंदधतःपुरातनमुनेर्मुनिनां श्रममादधावसुकरंनतपःकिमिवावसादकरमात्मवतो १९ ग्रामयन्भृतेंद्रियश
मैकसुखःशुचिभिर्गुणैरघमयंसतमः प्रतिवासरंसुकृतिभिर्बृहधेविमलःकलाभिरिवशीतरुचिः २० अधरीचकारचविवेक
गुणाद्गुणेश्रुतस्यधियमस्तवतः प्रतिघातिनींविषयसंगरतिंनिरुपप्लवःशमसुखानुभवः २१ मनसानयेःप्रणेतिभिःप्रयतः
समुपेयिवानधिपतिंसदिवः सहजेतरोजयशमोदधतीबिभरांबभूवयुगपन्महसी २२ शिरसाहरिन्मणिनिभःसवरुन्न
अन्मनोभिषणेनजटाः उपमांययावरुणदीधितिभिःपरिमृष्टमूर्द्धनितमालतरो २३ धृतरेतिरप्यतैरधृतजिह्ममतिश्चरितैर्मु
नीनधरयन्सुचिभिः रजयांचकारविरजाः समृगान्कमिवेशतरमथितुंनगुणाः २४ अनुलोमपातिनमचंउगतिंकिरतासुगं
धिमभितःपवनं अवधीरितातैवगुणंसुरवतांनयतारुचांनिचयमंशुमतः २५ नवपल्लवांजलिभृतःप्रचयेवृरुतस्तरुनगमयतांव
नतिं स्तृणतातृणैःप्रतिनिश्रमंशुभिःश्रयनीयतामुपयतीवसुदां २६ पतितेरपेतजलदाम्बभसःपृषतैरपांशमयताचरजः सद
यालुनेवपरिगाढदृशःपरिचर्ययानुजगृहेतपसा २७ कुलकं महतेफलायतदवेक्ष्यशिवंविकसन्निमित्तसुभंसपुरः नज

गामविस्मयविशेषशिनोनहिरंतिधैर्यमनुभावगुणः २९ तदभूरियासरहतेसुहृतेरुपलभ्यधैर्यमवनन्यभवं उपनस्कुरा
श्रितविषादधियः शतयद्वनोवनचरावसतिं २९ विदिताःप्रविश्यविदितात्मनयः शिथिलीहतेधिरुतसत्यविधौ अनपेतकाल
मभिरामकथाः कथयांबभूवुरितिगोत्रभिदे ३० शुचिरत्नकीर्णतकपुरन्यतमस्खलिभिरछिदामिवगिरेर्भवतः मरुतेजयायमघव
न्नघः पुरुषस्तपस्यतितपन्जगतीं ३१ सबिभर्तिभीषणभुजंगभुजःप्रतिविद्विषांभयविधायिधनुः अमलेनतस्यधृतसच्च
रितास्त्रिरितेनचातिशयिनामुनयः ३२ मरुतःशिवानवहृणाजगतीविमलेनभोरजसिहृष्टिरपां गुणसंपदानुगुणतोगमिनःकुरु
तेस्यभक्तिमिवभूतगणः ३३ इतरेतरानभिभवेनमृगास्तमुपासतेगुरुमिवोतसदः विनमंतिचास्यरयतःप्रचयेपरवान्सतेनभय
तेवगः ३४ रुडुसल्लमारुविपरिश्रमतापरमेवपुःप्रथयतीबलयं शमिनोपितस्यनवसंगमनेविभुतानुषंगिभयमेतिजनः ३५
ऋषिवंशजःसयदिदेत्यकुलेयदिवान्वयेमहतिभूमिभुजो चरतस्तपस्तवनेपुसहानवयंनिरुपयितुमस्यगतिं ३६ विगणय्य
कारणमनेकगुणंविनयाधवाचकधितमस्यतया असदप्यदःसहितुमर्हसिनःक्षमिणेचराःक्षमियुणामतयः ३७ अधिगम्यगुरुं
कगणादितिनन्मनसःभियंभियसुतस्यतपः निनुगोपरर्द्धमुदितंमघवानयवर्त्मगाःप्रभवंतोहिधियः ३८ प्रणिधायचित्तमथभ
क्तयाविदितेथपूर्वइयतत्रहरिः उपलब्धुमस्यनियमस्थितांसुरसुंदरीशितवोभिदे ३९ सुकुमारमेकमणुमर्ममिदाम
तिदूरगेयुतमसोघतया अविपक्षमस्त्रमपरंकृतमद्रिजयायूयमिवचित्तभुवः ४० भवतीतयेरतवृत्तमसामवबोधधारिज
स्सःशमने परिधीयमानमिवतोसकलैरवसादमेतिनयनांजलिभिः ४१ बकुधागतांजगतिभूतसृजाकमनीयतांसमुपहृत्यपुरा
उपपादिताविदधता भवतीःसुखसंश्रयानसुमुखीजनता ४२ तदुपेत्यविघ्नयततस्यतपः सहिताःकलासुकृतिभिःसचिवैः हृतवी
तरागमनसांननुवःसुखसंगिनंप्रतिसुखावदितिः ४३ अविमृश्यमेतदभिलष्यतिसहितांवधेनविजयातिशये भवतीतयेनन
दितयासविधिःक्षणरासनंचविमुक्तिपथः ४४ पृथुधाम्नितत्रपरिबोधिचमाभवतीरिरन्यमुनिवद्विहृतिः स्वयशांसिविक्रमव
तामवतांनवभूयघानिविमृशंतिधियः ४५ आशंसितापचितिचारुपुरःसुराणामादेशमित्यभिसुरंवसमवाप्यपतुः तेमेपरां

कि० मू०
२

द्युतिमत्स्वेयधूसमूहः संभावनात्यधिकृतस्थननोनिकीर्ति ४८ प्रणतिमथविधाय प्रस्थिताः सप्तनद्यः स्तनभरनमिताङ्गी
रंगनाः प्रीतिभाजः उचलनलिनलक्ष्मीहारिनालंबभूवस्त्रिमितमभरभर्तुर्दक्षिणं सक्थि सरुत्वं ४९ इतिश्रीवक्रोक्तानुजीवितमहा
काव्येलक्ष्म्यंकेभारविकृतौपुवनिप्रस्थानोनामषष्ठःसर्गः श्रीमद्भिःसरथगजैःसुरांगनानांगुप्तानामथसचिवैस्त्रिलोकनेतुः
संमूर्छन्नत्घुविमानरंध्रभिन्नःप्रस्थानंसमभिदधेमृदंगनादः १ सोत्कंठैरमरगणैरनुप्रकीर्णान्निर्यीयद्भिरतरुचः पुरान्मघोनः
रामाणामुपचितयस्वतः स्तनानांनासेदेचरितगुणत्वमातपत्रैः २ धूतानामभिमुखपातिभिःसमीरैरायासादविशदलोचनोत्पला
नां आनिन्येमदविहितांश्रियंवधूनामुष्टाश्रुद्युतिजनितःकपोलरागः ३ तिरश्चिःकपमधिदेवतानुभावादासेदेःप्रजविभिरायतंतुरं
गैः तेमीनाप्रसभविवर्तनेरथोघैरासेदेवियतिविमानवत्प्रवृत्तिः ४ कांतानांस्तनपुलकैःस्तनांगरागेवक्त्रेषुच्युततिलकेषुमोक्ष
काभैः संपेदेश्रमसलिलोद्गमोविभूषारम्याणांविकृतिरपिश्रियंतनोति ५ राजद्भिःपथिसरतामभिन्नरूपैरन्तर्चिःस्फुरणनिभै:
धूतांशुकानां तेजोभिःकनकनिषंकोराजिगौरायामःक्रियतइवस्मसातिरेकः ६ रामाणामवनितमात्यसौकुमार्यसंघातेवपुषि
सरत्वमातपस्य गंधर्वैरधिगतविस्मयैःप्रतीयेकल्याणीविधिषुविचित्रतांविधातुः ७ सिंदूरैःस्तनरुचिरैःसरक्तकांताःयोनोभि
स्त्रिदशगजामदक्षरंतैः सादृश्यंययुररुणांशुरागभिन्नैर्बिंदुभिःस्फुरितशतह्रदैःपयोदैः ८ अत्यर्थंदुरुपसदादुपेत्यदूरंपर्यंताद्
हिममयूषमंडलस्य आशानामुपचितमिवैकवेणीरम्यार्मिस्त्रिदशनदीययुर्वयांसि ९ आमत्तभ्रमरकुलाकुलानिधुन्वन्नुद्धूतय
थितरजांसिपंकजानि कांतानांगगननदीनरंगशीतः संतापंविरमयतिस्ममारुतश्चा १० संभेदैर्हिमनुरगावगाहनेनप्राप्योर्वीरनु
पदवींविमानपंक्तीः तत्पूर्वंप्रतिविदधेसुरापगायाघ्रातस्रवलितविवर्तनंपयोभिः ११ कांतानांग्रहचरितात्पधारधानामक्षाग्रक्ष
त्सुरवेश्मवेदिकानां निःसंगंप्रधिभिरुपाददेविहर्त्तुः संपीडक्षुभितजलेषुतोयदेषु १२ तमानामुपदधिरेविषाणभिन्नाः प्रस्कादंसु
रकरिणांघनाःक्षरंतः युक्तानांखलुमरुतांपरोपकारैःकल्याणीभवतिरुजत्स्वपिप्रवृत्तिः १३ संवातामुरुनिलयेननीयमानेहिम्य
स्त्रीजघनवरांशुकेविहर्त्तुं घर्यस्यत्रुषुमणिमेखलोशुनालंसंजग्मेयुतकमलांबनरीयमूर्वीः १४ अध्यार्द्रस्तनतिलकास्तुषार
वातैःप्रस्कादंश्रमितपरिश्रमादिशंतः कांतानांबहुमतिमाययुःपयोदानात्मीयात्बहुसुकृतेहिनस्ति १५ यानस्यश्रथिततरं

२

21
1984

तृष्यन्तातिरोषादुत्तीरंनिहितविद्रुमलोचनेन संपृक्तकंजनकरिणांमदोबुसेकैनीचेमेहिममधिवासियारणेन १४ प्रभ्रम्यमानभ्रमरसुरभीणिनिम्नगा
याः क्रीडंतोगजपतयः पयोसिस्रुत्वा किंजल्कव्यवहितताम्रदानलेरेवरुनेरः सरसिजगंधिभिः कपोलैः १५ आकीर्णवल्लरजसाघनाकुणेन
प्रक्षोभेःसपदितरंगिनंतटेषु मातंगोन्मथितसरोजरेणुपिंगंमांजिष्ठवसनमिवोबुनिबंभासे १६ श्रीमद्भिर्नियमितकंधरापरीतैःसंसक्तैरुरुय
नेषुसोगहारं संप्रापेनिसृतमिवोबुभिर्गजेंद्रैः प्रस्यदिप्रचलितगंडशैलशोभा १७ निःशेषप्रशमितरेणुबारणानांश्रोतोभिर्मदजलमृद्भिताजन
स्रं आमोदंव्यवहितभूरिपुष्पगंधंभिंनेलासुरभिसुवाहगंधवाहः १६ सारश्यंदधलिगभीरमेघघोषैरुद्भिद्भुसितमृगाधिपक्रतानि
आतेनुश्चकितचकोरनीलकंठान्कछांतानमरमहेभहंसितानि १९ ज्ञात्वावसक्तकमनीयपरिछदानामध्वश्रमातुरवधूजनसेवितानो जगृ
निवेशनविभागपरिस्खलानांलक्ष्मीःपुरोपवनजावनपादपानां ४० इतिकिरातार्जुनीयेमहाकाव्येलक्ष्म्यलंकारविशेषवर्णनानिवेशनोना
मसप्तमःसर्गः अथस्वमायाकृतमंदिरोद्गलद्रत्नमणिव्योमसदोसनाततं सुरोगनागोपतिचापगोपुरं पुरंच नानोविविधीर्धयाजनुः १ यथा
यथंतःसहितानभम्बरैःप्रभाभिरुद्भासितशोलवीरुधः बनंविशंत्योवनजायतेक्षणाःक्षणद्युतीनांधुरेकरूपतां २ निसर्गरक्तोरुपयोध
रूक्षूमःप्रहृत्तनिर्ह्रीदिविभूषणानरवः नितंबिनीनांभृशमाद्रधेभृतिंनभःप्रयाणादवनोपरिक्षमः ३ घनानिकामंकुसुमानिबिभ्रतः कर
प्रचेयान्यपहापशाखिनः पुरोभिसस्रेसुसुंदरीजनैर्यथोत्तरंछादिगुणेषुकामिनः ४ तनूरसत्कारुणपाणिपल्लवाःस्फुरन्नखांशूत्करमं
जरीभृतः विलासिनीबाकुलतायनालयोविलेपनामोदहृताःसिषेविरे ५ निपीयमानस्तबकाशितीमुरेवरशोकयाष्टिस्तबाद्यपल्लवा
विडंबयंतीदृशेवधूजनैरमंदहृष्टोत्करावधूनने ६ करोधुनानानवपल्लवाकृतीरुधानुधामानितिमापरिक्रमं उपेयुषीकल्पलता
भिरंगनायाकथंवितस्मस्यतिपद्यदावलिः ७ जरीहिकोपद्रयितोनुगम्यतांपुरानुशेतेनवचेचलंमनः इतिप्रियंकांचिदुपेनुमिछतीपुरोनु
निन्येनिपुणःसखीजनः ८ युग्मं ससुंदरीनेत्रकाशदूरणालिनिःपरिक्रणत्सारसपंक्तिमेखलैः प्रतारदेशस्खलत्रचारनिर्धिभूषि
ताःकुंजसमुद्रयोषितः ९ विदूरपातेनभिदामुपायुषश्युताःप्रयासादमितःप्रसारिणः प्रियंकरीताःशुचिमौक्तिकत्विषोवनप्रहासाइव
बारिबिंदवः १० कांताजनंप्रेमगुरूद्भटादरंनिरीक्ष्यमाणाइवनम्रमूर्तयः स्थितद्विरेफांजनशारितोदरैर्विकाशिभिःपुष्पविलोचनैर्लताः
११ उपेयुषीणांहरितीरधिपत्यकामनोभिजह्रुःसुरराजयोषितां कपोलकांधेःकरिणांमदारुणैरुपाहितश्यामरुचश्चचेटनाः १२ का

23
1984

लापकं खगोचरेस्वपिचित्तहारिणाविलोभ्यमानाः प्रसवेनशालिनो नभश्चराणामुपकर्तुमिछतांप्रियाणिचक्रुः प्रणयेनयोषि
तः १३ प्रयछतोच्चैःकुसुमानिमानिनीविपक्षगोत्रंदयितेनलंभिता नकिंचिदूचेचरणेनकेवलंस्खलत्पदाप्याकुललोचनाभुवं १४ प्रियं
परायछतिवाचमुन्मुखीनिबद्धदृष्टिःशिथिलाकुलोच्चयं समादधेनांशुकमाहितंवृथाविवेदपुष्पंपुनपाणिपल्लवं १५ सखीसमासक्त
यनोतभूषणंसमासजंत्याकुसुमावतंसकं स्खलत्पदीनेनदयितेविनाघनेनकश्चिल्लघनेनकोतया १६ कलत्रभारेणविलोलनाविना
गलद्दुकूलस्तनशालिनोरसा वलिव्यपायस्फुटरोमराजिनानिरायतत्वादुदरेणताम्यता १७ विलंबमानालुलकेशपाशयाकयाचिदा
घ्रातबाहुमृदुया तरुप्रसूनान्यपदिश्यसादरंमनोधिनाथस्यमनःसमादधे १८ युग्मं व्यपोहितुंलोचनतोमुखानिलैरपारयंतंकलपु
ष्पजंरजः पयोधरोत्सिक्तविदुन्मनाःप्रियंजघानोननपीवरस्तनी १९ इमान्यमूनीन्यपवर्जितेरलैर्यथाभिरामंकुसुमान्यपल्लवे वि
हायनिःसारतयेवभूरुहान्पदंवनश्रीर्वनितासुसेदधे २० प्रयासमेगारुणपाणिपल्लवः परागपांडूकृतपीवरस्तनः मरीरुहःपुष्पसुरभि
रादेवपुर्गेणोछ्रायमियोगनाजनः २१ वरोरुभिर्यीरणरत्नपीठैरश्चिरायविनाभवपल्लवश्रियः समेधियानुंचरणाननीश्वरान्मदा
दिवप्रसक्तलतःपदे पदे २२ विसारिकांचीमणिरश्मिलब्धयामनोहरोछ्रायनितंबशोभया स्त्रियानिजिग्लानपसेकदुर्लभश्रमातिरेकं
जघनानिगोरयेः २३ समुछ्वसत्पंकजकोशकोमलैरुपाहितश्रीष्वपनीविनाहिभिः दधंतिमध्येषुवलीविभंगिषुस्तनानिभारादुदरा
णिनम्रतां २४ समानकांचीनितुषारभूषणैःसरोरुहैरस्फुटपत्रपंक्तिभिः चितानिघर्मोवुकणैःसमंततोमुखान्यनुत्फुल्लविलोचनानि
च २५ विनिर्यतोनोपरिखेदमंथरंसुरोगनानाननसानुचत्वरैः सविस्मयंरूपयतोनभश्चरानविशेषतत्पूर्वमिवेक्षणादरः २६ कुल
कं अथस्फुटन्मौलिविधूतपंकजाविपंकतीरस्खलितोर्मिसंहतिः पयोवगाढंकलहंसनादिनीसमाजुहावेववधूःसुरापगाः २७ प्रशो
षघर्माभिभवःशनैर्यियान्विलासिनीभ्यःपरिमृष्टपंकजः दधोभुजालंबिमिवानशीकरस्तरंगमारुतरोचरोनिलः २८ गतैःसरा
वैःकलहंसविभ्रमंकलत्रभारैःपुलिनंनितंबिभिः मुरद्वेषःसरोजानिचदीर्घलोचनैःसुरस्त्रियःसाम्यगुणान्निराकिरे २९ विभिन्नपर्यं
नगभीनपंकयःपुरोवगाढाःसरिभिर्मरुत्वतः कथंचिदापुःसुरसुंदरीजनैर्विषादिभिस्तत्प्रथमंप्रवेदिरे ३० विगाढमाश्चरमणीभि

रंभसिप्रयत्नसंवाहितपीवरोरुभिः विभिद्यमानाविस्रसारसारस्यानुदस्यतीरेषुतरंगसंहतिः ११ शिलाघनेनीलसरोरुहस्थले
हृदन्निवेशेश्चबधूपयोधरैः तटांतनीतविभिन्नवीचिनीरवेषभंगेकलुषत्वमंभसा १२ विधूतकेशाः परिलोडितस्रजः सुरागनानाम
बलुमचंदनाः अतिप्रसंगाद्विहितागसोमुहुः प्रकंपमीषुः सभयाइवांभसि १३ विपक्षचित्तोन्मथनानि स्तवणास्तिरोहिताविभ्रममंगने
नये हृतस्यशेषानियकुंकुमस्यांतश्चिकत्थनीयान्यधुरन्यथास्त्रियः १४ प्रियेणसंग्रंथ्यविपक्षसंनिधावुपाहितांवक्षसिपीवरस्तने
स्रजन्मयाविद्विजरौजलाविलोवसंतिहृत्प्रेम्णिगुणानवस्तुनि १५ असेशयन्यस्तमुपांतरक्तांयदेवरोधुरमणीनिरंजने हृतेपित
स्मिन्सलिलेनसुकृतोनिरासरागोनयनेषुनश्रियं १६ युतिंयतोयनितावतंसकाहृताःप्रलोभादिवबेणिभिर्जलैः उपपुतास्तत्क्षणशो
चनीयतोच्युताधिकाराःसलिलाइवाययुः १७ तिपत्त्रेरवनिरलक्तकाधरात्तांजनाक्षीरपिबिंबतीश्रियः निरीक्ष्यरामाबुबुधेनभश्च
रेतरंक्तेनतद्वपुषेबभंरलं १६ तथानघूर्णेरुतभूषणादरःप्रियानुरागेणविलासिनीजनः यथाजलार्द्रोनखमंडनश्रियाददाहहीः प्रति
पक्षयोषितो १९ शुभाननाःसांबुरुहेषुभीरवोविलोलतारास्रकलेनपंकिषु निपांतगोयोहनकुंकुमेघनंनलेभिरेताःपरभागमृर्मिषु
४० हृदोभसिव्यस्तबधूकरात्तेरयंमृदंगध्वनिधीरमुच्चति मुहुःस्तनेस्खलत्समंससमादेमनोरमंनृत्यमिवप्रवेपितं ४१ श्रियारस
द्विःकमलानिसस्मितेरलंहृतोबुःप्रतिमागतेर्मुखैः हृतानुकारासुरराजयोषितोप्रसादसाफल्यमयापजानकी ४२ परिस्फुरन्मीन
विघट्टितोरवःसुरांगनास्नासविलोलदृष्टयः उपाययुःकंपितपाणिपल्लवाःसखीजनस्यापिविलोकनीयतां ४३ भयादिवांतःशिथ्ल
पातनेभसिप्रियमुद्वहंत्यतिस्मामानिनी अतःनिमग्नेमरसाहितंमनोदरंतिरामाःस्तनकंपशीहितैः ४४ तिरोहितानानिनितांतमाकुलैर
पांविलाद्दलकैःप्रसारिभिः ययुर्बधूनांवदनानितुल्यतांद्विरेफवृंदानरितैःसरोरुहैः ४५ सरोजपत्रेपरिलीनषट्पदैर्विशालदृष्टेःसिद्
ध्मविलोचने शिरोरुहास्विवनतपक्ष्मसंततद्विरेफवृंदंनुनिशब्दनिश्चलं ४६ अगृहतासस्कुरदेतकेसरंमुखेस्खिदेतद्विकसेनुपंकजे
इतिप्रलीनांनलीनीवेनसर्वांविदांबभूवुःसुचिरेणयोषितं ४७ युग्मं करोधुनानानवपल्लवाहतीपयस्यगाधेकिलजातसंभ्रमा स
खीपुनर्नीचमधार्ष्यदूषितंप्रियोगसंक्षेपमयापमानिनी ४८ प्रियेःसखीसंकरधारितेःप्रहृतनिश्वासविकंपितस्तनः सविस्र

25
1984

साधूतकरायपल्लवोयथार्थतामापविलासिनीजनः ४९ उदस्यधैर्यंदयितेनसादरंप्रसादितायाःकरधारितं मुखंनिमील
न्नयनंनतभ्रुवःश्रियंसपत्नीवदनादिवाददे ५० विहस्यफाणेविधुनेधूतोभसिप्रियेणबध्नामदनाईचेतसः सखीयकांचीपथसाध
नीकृतावभारर्धानोच्चयबंधमंशुकं ५१ निरंजनेसाचिविलोकितंदृशावयावकंपेपथुराहपल्लवं ननभ्रुवोमंडयतिस्मविभ्रमंवृथा
यावातिलकंनदास्यये ५२ प्रियेणसिक्ताश्रमंविपक्षनश्रुकोपकाचिन्नतुतोषसोत्सवैः जनरुढप्रणयस्यचेतसःकिमप्यमर्षोनुनये
भृशायते ५३ निमीलदाकेकरलोलचक्षुषांप्रियोपकंठंकृतगात्रवेपथुः निमज्जतीनांश्वसितोद्धतस्तनस्त्रसोनुतासांमदनानुपप्रयं
५४ इत्थंविहृत्यावनिताभिरुद्यमानंपीनस्तनोरुजघनस्खलन्नालिनीभिः उत्संगितोर्मिचलयंघिततारदेशमोत्सुक्यनुनमिवापु
रःप्रतस्थे ५५ तीरांतरेभ्रमिपुनानिरर्थांगनाम्नांनीलाविलोहितसरोजघनश्रियस्ताः सरोजिरेसुरसरिज्जलधौतहारास्तारविलास
तरलाइवयामवत्यः ५६ संक्रांतचंदनरसाहितवर्णभेदंविच्छिन्नभूषणमणिप्रकरांशुचित्रं वहतीमकेनावनितापरिभुक्तमुक्तसिंधो
र्बभारसलिलेशमनीयलक्ष्मीं ५७ इतिश्रीकिरातार्जुनीयमहाकाव्यलक्ष्म्येकोनविंशतियुवतिजनविहारोनामाष्टमःसर्गः वीक्ष्य
रंतुमनसःसुरनारीरात्तचित्तपरिधानविभूषाः तस्त्रियार्थमिवयातुमधारंभानुमानुपययौधिलंबे १ मध्यमोपलनिभेलसदंशावे
ल्लनश्च्युतिमुपेयुषिभानौ द्योरुवाहपरिवृत्तिविलोलोहारयष्टिमिवयासरलक्ष्मीं २ अंशुपाणिभिरनोवपिपासुः पद्मजेमधुभृशंरसवि
त्वा क्षीवतामिवगतः क्षितिमध्यन्लोहितंवपुरबोधपतंगः ३ गम्यतामुपगतेनयनानांलोहितायतिसहस्वमरीचौ आससादविरहय्य
धरिचींचक्रयाकरुदयान्यभितापः ४ मुक्तमूलसलघुरुज्झितःपूर्वैःपश्चिमेनभसिसंभृतसादैः सामिमज्जतिरवौनविरेजेखिन्नजिह्म
इयरश्मिसमूहः ५ कांतदृश्यइयकुंकुमताम्राःसायमंशुनमभिवरयंत्यः सारसंदृशिरवनिताभिःसोधजालपतितारविभासः ६ अ
स्यसानुषुनितांतपिशंगेभूरुहान्मधुकरैरवलंब्य अस्तशैलगहनानिविवस्वानाविवेशजलधिंनुमहींनु ७ आकुशस्त्रुतपतत्रि
कुलानामारवैरनुदितोषसरागः आययावरिदश्वविषांपुस्तुल्यतोदिनमुखेनदिनांतः ८ आश्रितःरुगितवारिदपक्ष्यासंध्यगवान
पश्चिमभागः सोर्मिविद्रुमवितानविभंगेरंजितस्यजलधेःश्रियमूहे ९ प्रांजलाथविजनेनतमूर्भिप्रेमतत्परवणाचेतसिहित्वा संध्य

यावि नेदधेविरमय्याचापलेनसुजनेनरमेत्री १० नुषसातपभयादलीपनंयासरखविविरामपटीयः संनिपत्यशनकैरिवनिम्ना
दंधकारमुदयापसमानि ११ एकतामिवगतस्यविवेकः कस्यचिन्मनसोप्युपलेभे भास्वतानिहधिरभुवनानामात्मनीवपतितेन
विशेषाः १२ इच्छतांसहवसूभिरभेद्यामिनीविरहिणांविहगानां आपुरंबमिथुनानिधियोगंलंघ्यतेनखलुकालनियोगः १३ यश
तिप्रतिमुखंदयितायेवाचमंतिकगतेपिशकुंतौ नीयतेस्मनतिमुक्ष्मिनहर्षेपंकजेमुखमिवांबुरुहिण्या १४ रंजितानुविधिधारुण
श्रोत्रानामितेनुगगनेरुगितेनु पूरितानुविषमेषुधरित्रीसंहतानुकबुभस्लिमिरेण १५ रात्रिरागमलिनानिविकाशंपंकजानिरहयंति
विहाय स्पष्टतारकमियायनभःश्रीर्बलुमिछतिनिरापदिसर्वैः १६ व्यानशेज्ञाज्ञाधरेणविमुक्तःकेतकीकुसुमकेसरपांडुः चूर्णमुष्टिर
वलंभितकांतिर्वासवस्यदिशमंबुसमूहः १७ उद्गतांशुचमियाभुतमिश्रामंतिकंब्रजतितारकराजे दिव्यसादगुणमंडनमूर्तेरश्मि
दासविशदंमुखमेंद्री १६ नीलनीरजनिभेहिमगोरंशोलरुद्रवपुषःसितरश्मेः खेरराजनिपतन्करजालंवारिधेःपयसिगोगमिवो
भः १९ द्यौनिरुंधदभिनीलघनाभंध्वांतमुद्यतकरेणपुरस्तात् क्षिप्यमाणमसितेतरभासाशंभुनेवगजचर्मचकासे २० अंतिकोंति
कगतेंदुविसृष्टेजिह्मतांस्वजितिद्दीधितिजाले निःसृतस्तिमिरभारनिरोधादुछ्वसंनिवरराजदिगंतः २१ लेखयाविमलविद्रुमभासासं
ततंतिमिरसिंदुरदासे दंष्ट्रयाकनकभंगपिशंग्यामंडलंभुवइवादिवराहः २२ दीपयन्स्तनभरःकिरघोणेः कुंकुमारुणपयोधरगो
रः हेमकुंभइवपूर्वपयोधेरुन्ममज्जशनकैरुडुनाथः २३ उद्गतेंदुमविभिन्नतमिस्रांपश्यतिस्मरजनीमविनष्टः व्यंशुकस्फुट
सुरवीमतिजिह्मांव्रीडयाननवधूमिवलोकः २४ नप्रसादमुचितंगनितायोनीधृतंतिमिरमद्विषेभ्यः दिङ्मुखंघुनचधामविकीर्ण
भूषिताचरजनीरुचिभासा २५ मानिनीजनविलोचनपातानुद्यताष्यकलुषान्प्रतिगृह्णन् मरमंदमुदितःप्रययौखंभीतभीतइवशी
तमयूषः २६ क्षिप्यतःप्रियवधूरुपकंठंतारकास्तवकरस्यहिमांशोः उद्गमेनभिरराजसमेतादंगरागइवलोहितरागः २७ प्रेरितः
शाखधरेणकरौघःसंहतान्यपिनुनोदतमांसि क्षीरसिंधुरिवमंदरभिन्नःकाननान्यधिरलोचनरुचि २८ शारदांमतिनयाशशि
पादेश्छायया विटपितांप्रतिपेदे न्यस्तशुक्लबलिचित्रतलाभिस्तुल्यतांवसतिवेश्ममहीभिः २९ आतपेधूलिमतासरखच्छायामि

27
1934

नीविरहिणाविहगेन सेहितेनकिरणाहिमरश्मेर्दुःखितेमनसिसर्वमसह्यं ३० गंधमुद्धतरजःकणवाहीविक्षिपन्चिकसितांकुमुदानां आ
दुधावपरिलीनविहंगायामिनीमरुटपांचनराजीः ३१ संविधातुमभिषेकमुदासमन्मथस्यलसदंशुलतौघः यामिनीवनितयाततचिन्नः सो
त्पलोरजतकुंभइवेंदुः ३२ तुल्यसापिखलुनूनमनूनानासहायमुपयातिजयश्रीः यद्विभुःशशिमयूखसखः सन्नाददेविजयिचापमनंगः
३३ सख्यनोविरचिताहितशोभैरागतप्रियकथैरपिदूत्यं संनिकृष्टरतिभिःसुरदारैर्भूषितैरपिविभूषणमीषे ३४ नस्रजोरुरुचिरेरमणीभ्य
श्चंदनानिविरहेमदिरावा साधनेषुहरितेरुपधत्तेरम्यतांप्रियसमागमएव ३५ प्रस्थिताभिरधिनाथनिवासंध्वांसतप्रियसखीवचनाभिः
मानिनीभिरुपहस्तितधैर्यः सादयन्नपिमरोबललंबे ३६ कोतवेश्मबकुसंदिशतीभिर्यातमेवरतयेरमणीभिः मन्मथेनपरिलुप्तमतीनांप्रा
यशःस्खलितमप्युपकारि ३७ आशुकांतमभिसारितवत्यायोषितःपुलकरुद्धकपोलं निर्जिगायमुखमिंदुमरंधंरंधपत्रतिलकालुतिकां
त्या ३८ उच्चतांसवचनीयमशेषंनेश्वरेपरुषतासखिसाची आनयेनमनुनीयकथंवाविप्रियाणिजनयन्ननुनेयः ३९ किंगतेननहियुक्त
मुपेतुंकःप्रियेसुभगमानिनिमानः योषितामितिकथासुसमेतैःकामिभिर्बहुरसाधृतिरूढे ४० युग्मं योषितःपुलकरोधिदधत्यांघर्म
वारिनवसंगवजन्म कोतवक्षसिबभूवपतंत्याभूषणंस्खलितमंडनमेव ४१ सीधुपानविधुरासुनिगृह्णन्मानमाशुशिथिलीकृतलज्जाः
संगतासुदयितेरुपलेभेकामिनीषुमदनोनुमदोनु ४२ द्वारिचक्षुरधिपाणिकपोलोज्जीवितंत्वयिकुतःकृतमेस्याः कामिनामितिवचः पुनरु
क्तंप्रीतयेनवनवत्वमियाय ४३ स्खलितोचितयुगंनमयंतीरुंधतीदयितवक्षसिपातं सुभ्रुयोजनयतिस्मविभूषासंगतावुपुररागमचलज्ञा
४४ सख्यलोकमवधीरितखिन्नंप्रस्थितंसपदिकोपपदेन योषितःसुहृदिवस्मरणेहि प्राणनाथमधिबाष्पनिपातैः ४५ शंकितायहृतबा
ष्पनिपातामीर्ष्ययाविमुखतोदयिताय मानिनीमभिमुखस्थितचित्तांशंसतिस्मघनरोमविभेदः ४६ लोलहस्तिवदनंवनितायाश्चुंबतिप्रियत
मेरभसेन व्रीडयासहविनीविनितंबादंशुकंश्लथितुलतामभिपेदे ४७ श्रोणयागलितनीविनिरस्यंनंतरीयमवलंबितकांचि मंथरीबभव
पृथुस्तनभारंसस्वजेदयितयाहृदयेशः ४८ आहृतानखपदैःपरिरंभास्चुंबितानिघनदंतनिपातैः सोकुमार्यगुणसंभृतकांतिर्योमएव
सुरतेष्वपिकामः ४९ पाणिपल्लवविधूननमेतःसीकृतानिनयनार्धनिमेषाः योषितांरहसिगद्गदवाचामस्रुतामुपययुर्मदनस्य ५० यातुमा
हितरतीत्यभिलेषुस्तर्पयंत्यपुनरुक्तरसानि सस्मितानिवदनानिवधूनांसोत्पलानिचमधूनियुवानः ५१ कोतसंगमपराजितमन्योवारुणी

रसनशीतविधादे मानिनीजनउपाहितसंधोसंदधेधनुषिनेषुमनेगः ५२ कुप्यतासुभवतानतचित्ताःकोपितांश्चयरिवस्यतयूनः इत्य
नेकउपदेशइवस्मरस्याद्यतेयुवतिभिर्मधुवारः ५३ भर्तृभिःप्रणयसंभ्रमदत्तोवारुणीमतिरसांरसयित्वा हृविमोरुविरहादुपलेभेपाटवंनुहृ
दयेनुवधूभिः ५४ स्वादितःस्वयमधेधितमानेलेभितःप्रियतमैःसरघातः आसवःप्रतिपदंप्रमदानांनेकरूपरसतांनियभजे ५५ स्फुरित्व
समुभगाननुकर्तुविभ्रमानिवबधूनयनानां आददेमृदुविलोलपलाशैरुत्पलेश्चकपर्यांचिषुकंपः ५६ नुष्टपल्लवविदंशरुचीनांहृद्यतामु
पययोरमणानां कुड्मलोचनविनीलसरोजैरंगनास्यचकर्षेमधुवारः ५७ प्राप्यतेगुणवतापिगुणानांव्यक्तमाश्रयवशेनविशेषः तत्तथाहि
दयितानदत्तव्यानशेमधुरसातिशयेन ५८ वीक्षरन्नचषकेघृतिरिक्तांकोतरंतपदमंरनलक्ष्मीं जज्ञिरेवकुमताःप्रमदानामोष्ठयावक
नुदोमधुवाराः ५९ लोचनाधरकृताहृतरागावासितानविशेषितगंधा वारुणीपरगुणात्मगुणानांव्यत्ययंविनिमयंनुविनेने ६० तुल्यरू
पमसितोत्पलमक्ष्णःकर्षगंनिरुपकारिविदित्वा योषितःसुहृदिवप्रविभेजेलेभितेक्षणरुचिर्मदरागः ६१ क्षीणयावकरसोप्यतिपानैःकांत
दंतपदलंभितशोभः आपयावतितरामिववध्वाःसाद्रतामधरपल्लवरागः ६२ रागकोतनयनेषुनितांतेविद्रुमारुणकपोलतलेषु सर्वगाविद
दृशेवनितानांदर्पणेष्विवमुखेषुमदश्रीः ६३ बद्धकोपविकृतीरपिरामाश्चारुताभिमततामुपनिन्ये वश्यतांमधुमदोयतिनामात्मवर्गहित
मिच्छतिसर्वः ६४ वासस्रांशिथिलतामुपनाभिर्द्रीनिरासमपदेकुपितानि योषितांविदधतीगुणपक्षनिर्मार्जमित्रवचनीयं ६५ भर्तृभू
पसखिनिःक्षपतीनामात्मनःस्फुटमदोद्यमितानां व्रीडयाविफलयाबनितानांनस्खलंतनविगतंहृदयेभ्यः ६६ रुंधतीनयनवाक्यविकाशांस्ता
हितोभयकरापरिरंभे व्रीडितस्यललितंयुवतीनांक्षीवताबकुगुणेरनुजज्ञे ६७ योषिदुद्गतमनोभवरागामानवत्यपिययोदयितोकं का
रयत्यनिभृतागुणदोषेवारुणीरबलुरस्यविभेदं ६८ आहितेनुमधुनामधुरत्वेचेष्टितस्यगमितेनुविकाशं आबभौनभश्चोद्गतरागःक्व
मिनीघसवैरःकुसुमेषोः ६९ मागन्मन्मदविरूढधियोनःप्रोग्यरंतुमितिशंकितनाथाः योषितोनामदिरांभृशमीषुःप्रेमपश्यतिभयान्यष
देपि ७० चित्तनिर्वृत्तिविधायिविविक्तंमन्मथोमधुमदःशशिभासः संमगश्चदयितैःस्मनयंतिप्रेमकामपिभुवंप्रमदानां ७१ धार्ष्टर्यलं
घितयथोचितभूमोनिर्दयंविलुलितालकमाल्ये मानिनीरधिबिधो कुसुमेषुर्मत्तमत्तइवविभ्रममाप ७२ सीधुपानविधुरेषुवधूनांनि
घ्नतामुपगतेषुवपुष्षु ईहितरतिरस्खलितमावंबीलतेक्ष्यमपिकामिषुरेजे ७३ अन्योन्यरक्तमनसामथविभ्रतीनांचेतोभुवःसुरसरवा

फ्फरसांनिदेशं वैबोधिकध्वनिविभावितपश्चिमार्धोमासंतृनेवपरिवृत्तिमियायरात्रिः ७४ निद्राविनोदितनितांतरतिक्लमानामायामि
मंगलविनादविबोधितानां रम्यासुभाविविरुताकुलितासुपूर्णातल्पवंतामिवसमाहृधिरेरतानि ७५ कोतानजेसुरदेवेतेनिमीलिताक्षंसे
वाहितुंसमुपयातिवमंदमंदं रम्येषुमाल्यमदिरापरिभोगगंधानाविश्चकारजनीपरिवृत्तिवायुः ७६ आमोदयासितचलाधरपल्लवे
षुनिद्राक्लमाधितविपाटललोचनेषु व्यालुप्तपत्रतिलकेषुविलासिनीनांशोभांबबंधवदनेषुमदस्यशेषः ७७ गतवतिनखरेरवालक्ष्य
तामंगरागेसमदयितपीतानाम्रबिंबाधरानां विरहविधुरमिष्टसंस्त्रवीयोगनानोहृदयमवल्लभेवरात्रिसंभोगलक्ष्मीः ७८ इतिश्री
किरातार्जुनीयेमहाकाव्येलक्ष्म्येकेभारविकृतौसंभोगवर्णनोनामनवमःसर्गः अथपरिमलज्ञामयाप्यलक्ष्मीमवयदीपितमंडन
श्रियस्ताः वसतिमभिविहायरम्यशोभाः सुरपतिसूनुविलोभनायजग्मुः १ द्रुतपदमभियातुमेछतीनांगगनपरिक्रमलाघवेनतासां
अवनिषुचरणैःपृथुस्तनीनामलघुनितंबतयाचिरंविषेदे २ निहितसरसयावकैर्बभासेचरणतलैःकृतपल्लवैर्वधूनां अविरलवित
तेयशाःकरोपैररुणितनीलतृणोलपाधरित्री ३ ध्वनिरगविचरेषुनूपुराणांपृथुरशनागुणसिंजितानुयातः प्रतिरवचितलोचनानिचक्रे
मुखरसमुत्सुकहंससारसानि ४ अवचयपरिभोगबंतिहिंस्रैःसहचरितान्यमकाणिकाननानि अभिदधुरिलोमुनिंवशूभ्यःसमुदि
तसाध्वसविक्लवंचचेतः ५ नृपतिमुनिपरिग्रहेणसाभूःसुरसचिवाप्सरसांजहारतेजः उपहितपरमप्रभावधार्ष्ट्यानहिजयिनोतपसाम
लंघ्यमस्ति ६ सचकितमिवविस्मयाकुलाभिःशुचिसिकतास्वधिमानुषाणिताभिः क्षितिषुददृशिरेपदानिविद्धोरुपहितकेतुरथांगलां
छनानि ७ अतिशयितवनांतरद्युतीनोफकुसुमावचयेपितद्विधानां ऋतुरिवनरुवीरुधांसमृध्यायुवबतिजनेनजगृहेमुनिप्रभावः
८ मृदितकिरलयःसुरोगनानोससखिलवल्कलभारभुग्नशाखः बकुमतिमधिकोययावशोकःपरिजनताहिगुणायसद्गुणानां १०
यमनियमशमशीलतत्परोगःपरिदृढरोविधृतायुधःसताभिः अनुपमशमदीपितागरीयान्स्फुटपदपंक्तिरथर्वणेवेदः १० सुरस
रितिपरंतपोधिगछन्नविधृतपिंगजटाकपालः हविरिवविततःशिरोवसूहैःसमभिहितपन्नुपेदिजातवेदाः ११ शशधरइव
लोचनाभिरामैर्गगनविसारिभिरंशुभिःपरीतः शिखरनिचयमेकमानुसम्यासकलमिवापिदधन्मरीधरस्य १२ सदृशमतनुमात्मनः
प्रयत्नंतरनुगुणमपरैःक्रियाभलेख्यां दधदलघुतपःक्रियानुरूपंविजयवतींचतपःसमोसमृद्धिं १३ यमनियमशमैरपिश्रोतसारः
शमनिरतोपिदुरासदःप्रकृत्या ससचिवइवनिर्जनेपितिष्ठन्मुनिरपितुल्यरुचिस्त्रिलोकभर्तुः १४ कुलकं तनुमवजितलोकसारधा

भ्रांत्रिभुवनगुप्तिसहांविलोकयंत्यः अवयवुरमरस्त्रियोस्ययत्नेविजयफलेविफलंतपोधिकारे १५ मुनिदनुतनयान्चिलोभ्यसद्यःप्रतनु
बलान्यधृष्टितस्तांसिकारे अलघुनिबहुमेनिरेचताः संकुलिशभृताविहितेपदेनियोगं १६ अथकृतविलोभनविधित्सोयुवतिजनेहरि
सूनुरहीनेन प्रसभमवतारचित्तजन्मारतिमनोमधुराहियौवनश्रीः १७ सपदिहरस्मरेवेंधूनिदेशात्प्रणिहितमनोरमयत्नुकीमुदंगैः
युगपदृतुगणस्यसंनिधानंविषयिविनेत्रयथायथंबितेने १६ सजलजलधरेनभोविरेजेविहगमिथायरुचिस्खलितानां व्यवहरणविधि
ग्रहेर्वितेनेजलगुरुभिःस्तनितैर्दिगंतरेषु १९ परिसुरपतिसूनुधामसद्यःसमुपदधन्मुकुलानिमालतीनां विरलमयजहारबद्धबिंदुःसर
जसतामवनेरपांनिपातः २० प्रतिदिशमनुगछताभिमृष्टःसुरभिकाननसुगंधिनानिलेन नवरविभवोसचित्तजन्मागतधृतिराकुलि
तश्चजीवलोकः २१ व्यथितमपिभृशंमनोहरंतीपरिणतजंबुफलौघभोगहृष्टा परभृतयुवतिःस्वनंविचक्रेनवनवयोधितकंठरागरम्यं
२२ अभिभवतिमनःकदंबवायोमदमधुरश्चशिखंडिनोनिनादे जनइवनधृतेश्चचालजिह्वुर्नहिमरतोसुकरःसमाधिभंगः २३ धृतविश
वलयावलिर्वहंतीकुमुदवनैकदुकूलमात्तवाणा शरदमलतलेसरोजपाणौघनसमयेनवधूरिवाललंबे २४ समदशिखिरुतानिहंसनादैः
कुसुरचनानिकदंबपुष्पवृष्ट्या श्रियमतिशयनींसमेत्यजग्मुर्गुणमहतांमरुतेगुणायोगः २५ सरजसमुपरायकेतकीनांप्रसवमुपो
ढतिकनीपरेणुकीर्णे प्रियमधुरसनानिषद्यदाल्मैर्विनलतिस्मविनीलबंधनानि २६ मुकुलितमतिशय्यबंधुजीवंधृतजलबिंदुपृशद्
सरलीषु अविरलचपुषःसुरेंद्रगोपाविकचपलाशचयश्रियंसमीयुः २७ अविरलफलिनीवनप्रसूतःकुसुमितकंदसुगंधिगंधवाहः गु
णमसमयजेचिरायलेभेविरलतुषारकणस्तुषारकालः २६ निचयिनिलयलीलताविकाशेविदधातिलोभ्रसमीरणेचहर्षं विलुलितमुपय
योनधांदुसूनुश्चलतिनयान्नलिनीषतोहिचेतः २९ पक्वतिसरुपयकारपुष्परम्यस्तनुतुहिनोत्यविनिद्रसिंधुवारः सुरभिमुखदिमागमो
नशंसीसमुपययोशिशिरःस्मरैकबंधुः ३० कुसुमनगवनान्युपेतुकामाकिलशेफालिनीमवलंब्यचूतयष्टिं स्फुरदलिकुलनूपुरंनिरासेन
लिनवनेषुपदंबसंततलक्ष्मीः ३१ विकसितकुसुमाधंबरंतीकुरुबकरातिवधूंविलोकयंते ददृसुरिवसुरांगनानिषण्णंसशरमनंगमको
शपल्लवेषु ३२ श्वसनचलितपल्लवाधरोष्ठेनवहिबंतेर्व्यभिचारधूनयंति मधुसुरभिणिषद्यदेनपुष्पेसुरवरवशालतावधूश्चुंबे
३३ मुकुरनुपतताविधूयमानेविरचितसंहतिदक्षिणानिलेन अलिकुलमलकालकांतिंप्रपेदेनलितमुखांतविसर्पिपंकजिन्यो ३४ प्रभव

29
1984

तिनतदापरोविजेतुंभवतुज्जितेंद्रियतायदात्मरक्षा अथजितभुवनस्तथाहिलेभेसततुरगेविजयंनपुष्पचापः ३५ कथमिवतमसंसमातिर्भ
वित्रीसममृतुभिर्मुनिनावधीरितस्य इतिविरचितमह्निकाविकाशःस्मयतरवस्समधुंनिदाघकालः ३६ बलवदधिबलंमिथोविरोधिभव
तिनैवविपक्षनिर्जयाय भुवनपरिभवीनयत्तदानींतमृतुगणःक्षणमुन्मनीचकार ३७ श्रुतिसुखमुपचीणितंसरोयैरविरलशीतलनक्रमिथ
श्चकाम्याः अविहितहरिसूनुविक्रियाणिन्निदशवधूषुमनोभवंबितेनुः ३६ नलेदेतिनिचयेतथोत्पलानांनचविषमछदकुंदयूथिकासु अवि
रतिमुपलेभिरेयथासांहरितनयाबयवेषुलोचनानि ३९ मुमिमभिमुखतांनिनीषयोयाःसमुपययुःकमनीयतागुणेन मदनमुपदधेसएव
तासोदुरधिगमाहिगतिःप्रयोजनानां ४० प्रहृतमभिसमारनाभिनेयंप्रविकसदंगुलिपाणिपल्लवेन प्रथममुपहितेविलासिचक्षुःसितकुरुशे
नचचालनर्तकीनां ४१ अभिनयमनसःसुरांगनायानिहितमलक्तकचर्तनाभिताम्रं चरणमिवपपातपद्मदामलीधृतनवलोहितपंचजाभिशं
का ४२ अविरलमलसेषुनर्तकीनांद्रुतपरिपिक्वमलक्तकंपदेषु सवपुषमिवचित्तरागमुद्गैर्मितशिखानिकरंबकेसराणि ४३ नृपसुतमभि
तःसभ्रमेथायाःपरिजनगात्रतिरोहितांगयष्टेः स्फुटमभिलिषितंबभूवबद्धाबदतिहिसंवृतिरेवकामितानि ४४ अभिमुनिसदःसाहृतेपरस्या
घनमरुताजघनांशुकैकदेशे चकितनवसनोरुसत्रपायाःप्रतियुवतीरविविस्मयंनिनाय ४५ धृतविशलयेनिधायपाणेर्मुखमभिरूपित
पांडुगंडलेखं नृपसुतमपरास्मरांमितापाद्मधुमदालसलोचनेनिदध्यौ ४६ सखिरचितमिहानयेतिसामांप्रहितवतीकुसुमेनाभितप्त हृ
दयमहृदयानानामपूर्वेभयदुपकंठमुपागतंविवेद ४७ चिरमतिकलितान्यपारयंत्यापरिगदितुंपरिभुज्यतामुरेवेन गतघृणगमितानिसत्स
खीनांनयनयुगेःसममाईतांमनोसि ४६ अचकमनसपद्मबोधरात्रीमृदुसुरभिंविरहेपुष्पशय्यां भृशमरतिमवाप्यतत्रचास्यास्तव
सुखशीतमुपेतुमंकमिच्छा ४९ तदनघतनुरस्तुसासकामाव्रजतिपुराहिपरासुतांतदर्थे पुनरधिसुलभंतपानुरागीयुवतिजनःखलुनाप्य
तेनुरूपः ५० जहिहिकठिनतांप्रयच्छवाचंनवनुकरुणामृदुमानसंमुनीनां उपनतमधीरयंत्यभव्याःसनिपुणमेत्यकदाचिदेवमूचे ५१ कु
लकं सललितवलितभ्रिकामिरामाशिरसिजसंयमनाकुलेकपाणिः सुरपतितनयेपरानिरासेमनसिजजेनशरंविलोचनार्धं ५२ सकुसु
ममबलंब्यनीलमन्याधिगलितनीविविलोलमंतरीयं अभिपतितुमनाःससाध्वसेवच्युतरशनागुणसंयतावतस्थे ५३ यदिमनसिशमः
किमंगचापंशठविषयास्तवबहुमानमुक्तिः भवतुदशतिनान्यकामिनीभ्यस्तवहृदयेहृदयेश्वराबकाशं ५५ इतिविषमितचक्षुषाभि

धायस्फुरद्धरोष्मसूयया कराचित् अगणितगुरुमानलङ्घयासः स्वयमुरसिश्रवणोत्सवेनजघ्ने ५६ युग्मं सविनयमपरामिसृत्यसाविस्मित
सुभगेकलसत्कपोललक्ष्मीः श्रवणनियमितेननेत्रनिर्दध्यौसकरुमियासकरुणेनलोचनेन ५७ करुणमभिहितंत्रपानिरस्तादभिमुखंचविमुक्त
मश्रुनाभिः प्रकुपितमभिसारणेभिनेतुंप्रियमियतीत्यबलाजनस्यभूमिः ५८ असकलनयनेक्षितानिलस्त्रागतमलसंपरिमोढुताविषादः इतिवि
विधमियायतासुभूषांप्रभवतिमंडयितुंवधूर्नरंग ५९ असलपदमनोरमंप्रकृत्याजितकलहंसवधूगतिप्रयातं स्थितमुरुजनेघरुत्सवानिभाद्दृ
तपरिश्रमजिह्मितेक्षणंवा ६० भृशकुसुमशरेषुपातमोहादनवसितार्थपदाकुलोविलापः अधिकविनतलोचनंवधूनामनुगपदुंनतभ्रुवीक्षितं
च ६१ रुचिकरमपिनाधिकंबभूवस्खलितसमाधिशुचोद्यथाननूने हृदयतिमहतामनोभ्यमर्षनहिलभतेबसरंसुखाभिलाषः ६२ काव्यापकं
स्वयंसराध्येवंशतमखमरवैरनंतपस्यापरोक्षित्यालभ्यामभिलषितलक्ष्मीरुरिसुते मनोभिःसोढेगैःप्रणयविकृतिध्वस्तरुचयःसधर्माधामत्रिदश
वनिताःस्वंप्रतिययुः ६३ इतिकिरातार्जुनीयेमहाकाव्येलक्ष्म्यैकभारविकृतौअर्जुनविलोभनोनामदशमःसर्गः अथामर्षाभिसर्गाच्चजिह्रेतेयेन
यातया आजगामाःश्रमंजिष्णोःप्रतीतःपाकशासनः १ मुनिरूपानुरूपेणसूनुनादृष्टपूर्वः द्राघीयसावयोनीतःपरिश्रांतःकिलाश्रमं २ जटानो
कीर्णयाकेशैःसंस्त्यापरितःसितैः पृक्तेंदुकेसरैरन्तःपर्यंतइवसंध्यया ३ विशदभ्रुयुगच्छन्नवलितापांगलोचनः प्राक्तेयावतिरिक्तानपलाशाश्च
इवह्रदः ४ आसक्तरनीकाशैरंगैःपरिरूढरोरपि आद्यूनःसद्दृष्ट्यैवप्रायोयस्याबलंजितः ५ मूढोपिवपुषाराजन्धाम्नालोकाभिभाविना
अंशुमानिवतन्वभ्रमंडलछिन्नमंडलः ६ कालापकं जरतीमपिविभ्राणस्तनुमप्राप्तकालतां चकाराक्रांतलक्ष्मीकःससाध्वासमियाश्रमं ७ अभित
स्तूपथासूनुःस्नेहेनपरितस्तरे अविज्ञातेविबंधोस्मिन्नास्यत्स्यादतेमनः ८ आतिथेयीमथासाद्यसुताद्दयचिंतरिः विश्वस्यविदुरेनामन्यान
दारतिभारतीं ९ त्वयासाधुसमारंभिनवेवयसियत्तपः क्रीयतेविषयेःप्रायोवशःयानविमादृशः १० श्रेयसींतवसंप्राप्तागुणसंपदमाकृतिः सुख
भारम्यतालोकेदुर्लभंहिगुणार्जनं ११ शारदंबुधरछायागत्वर्योयौवनश्रियः आपातरम्याविषयाः पर्यंतपरितापिनः १२ युग्मं अंतकः पूर्ववरा
ताज्जन्मिनःसततापदः इतित्याज्यभवभव्योमुक्तयुत्पिप्तुतेजनः १३ चिंतयानसिकत्याणीयत्नेमतिरुपस्थिता विरूढःकेवलंवपुःसंदेहयतिमेमनः १४
युध्यस्वनयकक्षंचविमुंचमिदंव्रया तपश्चिनोहियसनोकेवलाज्जिनयत्फले १५ प्रणिपत्योःकिंचतेमुक्तिंनिस्फुरत्यकलेवरे महेषुधीधनुर्भंग
तानामनभिद्रुहः १६ भयंकरःप्राणभृतांभृत्योभुंजइवापरः असिस्तवतपस्यन्नसमर्थयतेशमं १७ जयमन्त्रमवाप्यूनमरातिंविभित्सुकः

१५

क्रोधलक्ष्मक्षमावंतः कायुधंकृतपोधनाः १८ यःकरोतियशोदग्धीनिःश्रेयसकरीःक्रियाः ग्लानिदोषछिद्रःस्वच्छाःसमूलंपंकयत्यपः १९
मूलंदोषस्यहिंसादेरर्थकामोस्ममापुषः ◆ तोहितत्वावबोधस्यदुरुछेदायुपपद्यते २० अभिद्रोहेणभूतानांजीवितंयदनुत्तरं श्रियः उदन्वानिवसिंधू
नामापदामेतिपात्रतां २१ यागम्याःसत्सरूपाणांयासुखेदोभयंपतः तासांकिंयेनदुःखायविपदामिवसंपदः २२ दुरासदानरीनुत्यान्भूतेविश्वास
जन्मनः भोगान्भोगानिवाहेयानध्यास्यापन्नदुर्लभा २३ नांतरज्ञाःश्रियोनातुप्रियेरासंनभूपते आसक्तास्तास्वमीमूढाचामशीलाहिजंतवः
२४ कीपवादःस्तुतिपदेयदशोलेषुचंचलाः साधुदर्शनविक्षेपंत्येवसंपदः २५ हृतवानन्यदेहेषुकर्तावधुरंमनः अप्रियेरिनसंयोगो
विप्रयोगःप्रियैःसह २६ शून्यमाकीर्णतामेतितुल्यंव्यसनमुत्सवैः विप्रलंभोपिलाभायस्तिप्रियसमागमे २७ तदातम्याप्यरम्याणिप्रियाःशल्यं
तदासवः तदेकाकीस्वबंधुःसन्निष्टेनरहितोयदा २८ युक्तःप्रमाद्यसिहितादपेतःपरिरक्ष्यसे यदिनेष्टजनः पीडामासंज्ञिभवतानृणे २९ का
लापकं जन्मिनोस्यस्थितिंविद्वानूलक्ष्मीमिवचलाचलां ३० भवान्मास्मबधीन्न्याय्यंन्यायाधारहिसाधवः ३१ विजरीहरिणोत्सारंमातपःसाधुनी
नशः उच्छेदजन्मनःकर्तुमेधिशांतस्तपोधनः ३२ जीयंतेदुर्जयादेहेरिपवश्चक्षुरादयः जितेषुननुलोकोयंतेषुकृत्यास्त्वयाजितः ३३ परमा
नर्थसंसिद्धौनीचैर्वृत्तिरपत्रपः अविधेयेंद्रियःपुंसोगोरिवेतिविधेयितां ३४ श्रुत्वत्यासुरसंवित्तिःस्मरणीयाधुनातनी इतिस्वप्नोपमान्कामा
न्मामादास्तदेगतां ३५ अहेयाविप्रलब्धारःप्रियाधिप्रियकारिणः सुदुरुत्यजास्त्यजंतोपिकामाःकाष्ठाहिशत्रवः ३६ विविक्तेस्मिन्नगेभूयः
पूजितेजनुकन्यया प्रत्यासीदतिमुक्तिस्त्वांपुरामाभूरुदायुधः ३६ व्याख्यमरुतांपत्याविस्मयाचनवरिते वचःप्रश्नयगंभीरमधीवाचक
पिंगलः ३७ प्रसादरम्यमोजस्वागरीयोलाघवान्वितं साकांक्षमनुपस्कारंविघ्नगतिनिराकुलं ३८ न्यायनिर्णीतसारत्वान्निरपेक्षमिवागम
मे अप्रकंप्यतयान्येषामाम्नायवचनोयमं ३९ अलंघ्यत्वाज्जनैरन्यैःक्षुभितोदन्वदूर्जितं नुयार्थारर्थसंपत्तेःशांतेचित्तमृषेरिव ४०
इदमीदृगुणोपेतंलब्धावसरसाधनं व्याकुर्यात्कःप्रियंवाक्यंयोवक्तानीदृशंगायः ४१ श्लोकं नज्ञातंतातयत्नस्यपौर्वापर्यमसुव्यते
शासितुंयेनमांधर्मंमुनिभिस्तुल्यमिच्छसि ४२ अविज्ञातप्रबंधस्यवचोवाचस्पतेरपि व्रजत्यफलतामेवनयदुरुदीहितं ४३ श्रेयसाप्य
स्यतेतातवचसोनास्मिभाजनं नभसःस्फुटतारस्यराजेरिवविपर्ययः ४४ क्षत्रियस्यनयःपौंसोरःपार्थोधनंजयः स्थितःशास्त्रस्यदायादे
भीतुर्जेष्वस्यशासने ४५ श्लोकद्वैपायनादेशाद्विभर्मिव्रतमीदृशं भृशमाराधनेयंनःस्वाराध्यस्वमस्वतः ४६ दुरक्षानदीव्यतोराज्ञामा

उपमात्मानमयंवधूः नीतानिपणतोनूनमीदृग्भवितव्यया ४७ तेनानुजस्तयेनदूषणाच्चविनामया भिन्नमायामियामासुयामिनीमभि
तप्यते ४८ हृतोत्तरीयान्प्रभसंसभायामागतस्त्रियः मर्मछिदानोवचसानिरुत्तरान्नरातयः ४९ उपाधत्तसपत्नेपुहृच्छायांगुरुसंनिधौ
भावमानयनेसख्याः सत्यंकारमिवांतकः ५० तोमेक्षंतक्षणंसभ्याद्दुःशासनपुरोगमा अभिसाकंमाहुर्नोछायामिवमरातरः ५१ अ
यथार्थक्रियारंभैः पतिभिःकिंनिरीक्षितैः अरुंध्यतामितीवास्यानयनेवाप्यवारिणा ५२ सोढ्वानोदशामेत्यांज्यायानेवगुणप्रियः सु
लभोहिदुःखांभोदुर्लभासत्स्ववाच्यता ५३ स्त्रियाक्रोतिभीरुत्वंस्वछान्यकलिलानिच तोयानिसोयराज्ञीनांमनोसिचमनस्विनां ५४
धार्तराष्ट्रैःसहप्रीतिर्वैरमस्मास्वसूयत असन्मैत्रीहिदोषायकूलच्छायेवसेविता ५५ अपवादाद्भीतस्यसमस्यगुणदोषयोः असहंते
रहोवृत्तंविदुभाव्यंविधेरिव ५६ ध्वंसेतहृदयंसद्यःपरिभूतस्यमेपरैः यद्यमर्षःप्रतीकारमुजोर्बंबलंबयेत ५७ अवधूयारिभिर्न
ताहरिणेस्तुल्यवृत्तितां अन्योन्यस्यापिहिंसाकिंपुनःसहयायिनां ५८ शक्तिवैकल्पनम्रस्यनिःसारत्वाद्बुधायसः जन्मिनोमान
हीनस्यतृणस्यचसमागतिः ५९ उलंघ्यंतत्तदुहीक्ष्ययद्यदुच्चैर्मरीभृतां प्रियतांन्यायसींमागान्मरुतांकेनतुंगता ६० तावराश्रियते
लक्ष्म्यातावदस्यस्थिरंयशः पुरुषस्तावदेवासौयावन्मानान्नहीयते ६१ सपुमानर्थवज्जन्मायस्यनाम्निपुरःस्थिते नान्यामंगुलिमन्ये
तिसंख्यायामुद्यतांगुलिः ६२ दुरासदघनन्यायान्नाम्यस्तुंगोपिभूधरः नजरातिमहोजस्कंमानांशुमलंघ्यता ६३ गुरुस्तुर्वंतितेवं
श्यानन्वर्थातैर्वसुंधरा येषांयशांसिशुभ्राणिक्षेपयंतींदुमंडलं ६४ उदाहरणमाशीर्षुमथमेतेमनस्विनां शुक्राशनिरिवामर्षोयररा
धुषात्यते ६५ नसुखंप्रार्थयेनार्थमुद्वहेन्वेचिचंचलं नानित्यताज्ञनेस्नस्तान्विविक्तंव्रजणःपदं ६६ श्रमार्जुनयशःपंकमिछेयछत्र
नागतं वैधव्यतापितारातिवनितालोचनांबुभिः ६७ अवश्यमेधवासद्भिःप्रमादोवास्तुमेधियः अशनविहितायासःकामंनिर्वेनु
वाभवान् ६८ वंशलक्ष्मीमनुध्यत्यसमुच्छेदेनविद्विषां निर्वाणमपिमन्यरुमंतरायंजनश्रियः ६९ युग्मं अजन्मापुरुषस्तावद्भूतासु
स्तृणमेववा यावंनेषुभिराधत्तेविलुप्तमलिभिर्यश ७० अनिर्जयेनद्विषतांयस्यामर्षःप्रशाम्यति पुरुक्तोक्तिःकथंतस्मिन्नृहिवंदि
तपोधन ७१ हृतंपुरुषशब्देनजातिमात्रावलंबिना योगींद्रतगुणैःस्लाघ्यःसविस्मयमुदाहृतः ७२ यसमानमिवोज्जासिसरसांगो
रवेदृतं नामयस्याभिनंदंतिद्विषोपिसपुमान्पुमान् ७३ युग्मं यथाप्रतिज्ञंद्विषतांमुधिप्रतिक्रियाविधया मामेवाभ्येतिनृपतिस्तृप्य

१६

33
1984

न्निवजलौंजलिं ७४ सवंशस्यावदातस्यराज्ञाकस्येवलांछने क्षुछेषुव्यर्थयायत्नम्यतेभर्तुराज्ञया ७५ कथंवादीयतामर्थोस्मु
नितोधर्मरोधिनि आश्रमानुक्रमःपूर्वैःस्मर्यतेनव्यतिक्रमः ७६ आसक्ताधूरियंरुढाजननीभूरगाचमे तिरस्करोतिस्मातेंज्यायांश्चा
चारवान्नृपः ७७ स्वधर्ममनुरुध्यंतेनातिक्रमतरातिभिः पलायंतेहृतध्वंसानोहयाश्मानशालिनः ७८ विछिंनाभ्रविलायेवाविद्रीयेनग
मूर्धनि आराध्यवासहस्राक्षमयशःशल्यमुद्धरे ७९ इत्युक्तवंतंपरिरभ्यदोर्भ्यांतनूजमाविःकृतदिव्यमूर्तिः अयोपघातंमघवाविभूत्यै
तस्मैनवाराधनमादिदेश ८० प्रीतेपिनाकिनिमयासहस्रलोकैस्तवोत्कयेपिविहितामतिंचार्यवीर्यः लक्ष्मींसमस्तुकथितासिभूयंपर
यामुच्चार्यवाचमितितेनतिरोबभूवे ८१ इतिश्रीकिरातार्जुनीयेमहाकाव्येलक्ष्म्यैकभारविकृतेरुद्रागमनोमैकादशः सर्गः अथवासव
स्यवचनेनरुचिरवदनस्त्रिलोचनं क्षौमरहितरुधयितुंविधिवत्तपोसिद्धधनंजयः १ अभिरश्मिमालिविमलस्यधनंजयधृतेरना
युषः तस्यभुविबहुतिथात्रिदिवयःप्रतिजग्मुरुक्तवचनेनिषादतः २ वपुरिंद्रियोपचपनेपुसततमग्रेसुपर्वणः व्यपनयपतिमिवरिपु
रतांमहतांहिधैर्यमविचिंत्यवेभवं ३ नपपातसंनिहितपक्तिसुरभिपुफलपुमानसे तस्यभुविनिशिशिरंचपयस्यमृनायतेहिसुतपः
सुकर्मणां ४ नविसस्मयेमविषसादमुदुरुलसनोनचाददे सत्वमुरुधृतिरजस्तमसीनहतः स्मतस्यहतशक्तिपेलवं ५ तपसाऽशंव
पुरवापरविजितजगत्त्रयोदयं त्रासजननमपितत्वदर्शनतस्त्रियन्नसुकरंनरात्मभिः ६ हृलतोनलादनुविशीथमपिकरुचिरंभसां
निधेः धैर्यगुणमवजयन्विनयादृशोसमुनततरःसशोलनः ७ जपतःसराजपमुखांशुवदनमभितोविसारिभिः तस्यदशनकिरणैः
शुभ्रुभेपरिवेषणमिवाकमंडलं ८ कवचंसविभेदुपवीतपदनिहितसज्यकार्मुकः शोलपतिश्चिमंहेंद्रधनुःपरिवीतभीमगदनोविवि
द्युते ९ प्रविवेशगामिवसुशनियनसवनायगछतः तस्यपदवीनमुतोहिमवान्गुरुतांनयंतिहिगुणानसंहतिः १० परिकीर्णमुरुत
भुजस्यभुवनविवरेदुरासदं ज्योतिरुपरिशिरसोविततंजगृहेनिजान्मुनिदिवोकसोपथः ११ रजसीपुराजतनयस्यबकुलसमयेपिधान
भिः भिन्नतिमिरनिकरंनजहेशशिरश्मिसंगमयुजानभःश्रिया १२ महतामपूपनिचयेनशयितरुचिभिद्रुजन्मना द्वीतमिवनभसि
वीक्ष्य तमलेनाविराजतेस्मवपुरंशुमालिनः १३ तनुदीरितारुणजटांशुमधिगुणशरासनंजनाः रुद्रमनुदितललाटदृशंदहभुमिमथि
षुमिवासुरीःपुरः १४ मरुतांपतिःस्विदहिमांशुरथपृथुशिखःशिखीतपः तसुमसुकरमुपकल्पतेनजनोयमित्यवर्ययेसतापसैः १५

नरदारुधरवनानिलरितनयधामदुर्गमं नस्मनयतिपरिशोषमयः सुसरंबभूवनचसिद्धतार्थसेः १६ विनयगुणाश्रयविवेकमत्र
नयभियोनयाश्रय न्यायमयधयउपाशारणाः शारणंयमुः शिवमथोमहर्षयः १७ परिगीतमेभुभिरिदमादिनकरमयूपमंडलेः शोभमु
पहृतदृशःसहसानचनेनिधायितुमभिप्रसेदिरे १८ अथभर्तव्यभयदीक्षमुखयितुंकृतत्नवाः तत्रमरुत्सिद्धसुपरुषंकमीयविग्र
हमयुग्मलोचनं १९ वक्त्रेदृष्यस्यकृतबाकुलकृष्णपरिणाहशालिनि स्मरीसुखमनुभवंतमुमाकुचयुग्ममंडलव्याईदैवेन २० स्तिमु
ननेतुहिनशैलशिरसिभुवनातिवर्तिना सादिजलधिजलव्याधपर्यंसदिगश्रुयानमिवविश्वमोजसा २१ अनुज्ञामुमध्यमवसक्तवित
तवपुषामहाहिना लोकमखिलमिवभूतिभूतारचितेजसामवधिनाभिवेष्टितं २२ परिणाहिनातुहिनराशिविशदमुपवीतसूत्रतां नीत
मुरगमनुरंजयितानिशितिनागलेनविलसन्मरीचिना २३ बहुभिश्चबादुभिरहीनभुजगवलयैर्विराजितं चंदनतरुभिरियातनुभिर्धवलं
यतेर्मलयमेदिनीभृतं २४ कुलकं मुनयस्ततोभिमभिमुखम्यमेनयनविनिवेशनोदिताः पांडुतनयतपसाजनितंजगतामनीभशम्
चचक्षिरे २५ तिरसेवकोपिभुवनेकपुरुषपुरुषस्तपस्यति ज्योतिरमलयपुषोपिरनेरभिभूयवृत्तयश्चनोविधूरुः २६ सधनुर्महेषुधिवि
भर्तिकृषचर्मसिमुक्तमंजटाः वल्कवलिनमिनिचित्रमिदंमुनीताविरोधिनवनाट्यमाजते २७ चलनेयनिश्चलतितस्यकरणनियमेस
दिग्मुखं स्तंभमनुभवतिज्ञातमरुद्भरुतारकागणपुनेनभस्तले २८ सतरोजसाविजितसारमरदितिर्यदोसदितं विश्वमिदमाविद्
धातिपुराकिमिवास्तिय न्नवनतेनदुष्करं २९ विजिगीषतेयदिजगंतियुगपद्यसंजिहीर्षति पातुमभवमभिवांछवावयमस्यनोवि
षहितुंक्षमारुच ३० किमुपेक्षसेकथयनाथनतवविदितंनकिंचन पातुमलमभदार्जिनस्त्वयिमास्मशासतिभवत्पराभवः ३१ इतिगो
विधायविरतेषुमुनिषुवचनंसमाददे भित्तजलधिजलनादगुरुध्वनयन्दिशांविवरमंधकोतकः ३२ बदरीतपोवननिवासनिरतमवगा
तमन्यथा धातुरुदयनिधनेजगतांनरमेशमादिपुरुषस्यगोनते ३४ द्विषतःपरासिसिषुरेषसकलभुवनाभितापितः क्रांतकुलिश
करवीर्यबलान्मदुपास्तनेविहितवान्मरुत्तपः ३५ अयमच्युतश्चवचनेनसरसिरुहजन्मनःप्रजाः पातुमसुरनिधनेनविनिर्भुवमस्यु
पेत्यमनुजेषुतिष्ठतः ३६ सुरकार्यमेतदवगम्यनिपुणमितिर्मरुत्सुतः कर्तुमभिपन्नतिषांडुसुतंत्वरयातदत्रसद्गम्यतांमया ३७
विवरेधिनेनमधिगृह्यमभिभवतुमेघपारयन् पापनिरतिरविशंकतपानयत्यवस्यतिवपुष्यरिंमया मुक्तनिशितविशिखः

35
1984

प्रसभंमृगयाविवादमयमाचरिष्यति निरूपितविडंबिगकरानृपतिवपुषारिपोमया ३८ तपसानिधीप्सितमशास्त्रविरहितसहायसं
पदः सतविहितमनुत्तमंतुलयोर्बलमस्यपश्यमूर्धधिक्कृतः ३९ इतिनानुहारमनुनीयविषमरुचिंचनाहिना घर्मजनिपुलकेननसहृ
तमोक्तिकावलिगुणेनवक्षसा ४० वदनेनपुष्पितलतांतनियमितविलंबिमौक्तिना विभ्रदरुणनयनेनरुचंशिखिपिच्छनाछितकपोल
भित्ति ४१ वृद्दुहरुन्नजलदनादिधनुरुपरिस्तेकमार्गणं मेघनिचयइवससंवृतेरविरुदारकिरातष्टनाधतिः शिवः ४२ विशेषकं अनुरू
पमस्यचविचिंत्यगणपतिभिरात्तविग्रहैः शूलपरश्वृशचोरुपवतीमरतीवनेचरचमूंविनिर्ममे ४३ विरचय्यकाननविभागमनुगिरि
मथेश्वराज्ञया भीमनिनदपिरितोरुवः परितोपपरिश्यमृगयांप्रतस्थिरे ४४ क्षुभितामिनिरूपतविभिन्नशकुनिमृगयूथनिस्वनैः
पूर्णदध्वनगुरावियरुःसरुसामयादिवरगासभूधरः ४५ नविरोधनीरुषमियायपथिमृगविसंगेदृतिः प्रीतिसदृजनमविभूरिभयः सम
मागताः ४६ चमरीगणैर्गणबलस्यबलमतिभयेप्युपस्थिते वेशवितनिपुविषक्तभृशमिषवालधिभिरादृतिः ४७ हरसानिकाः
प्रतिभयेपिगजमदसुगंधिकेसरैः स्वरुमभिदृशिरसहसाप्रतिबोधलंभितमुखैर्मृगाधिपैः ४८ बिभरांबभूवुरपरिक्षतिततशफ
रीकुलाकुलाः पंकविषमितताटाः सरितःसदागरुगचंदनरसारुणंपयः ४९ महिषक्षतायुरुतमालनलदसुरभिःसदागतिः व्यस्त
शुकनिभशिलाकुसुमः प्रणुदन्वधोवनसदाःपरिश्रमं ५० मथितोभसोरयकिकर्णमहितकदालीगवेधुगाः क्षोतजलरुहलताःसर
सीर्विदधेनिदाघइवसत्वसंप्लवः ५१ इतिचालपन्नचलसानुवनगहनानुमापतिः प्रापमुदितरिणीदृशंस्तथीरुधंवसतिमें
दुसूनवीं ५२ सतमाससादघननीलमभिमुखमुपस्थितंमुनेः पोत्रनिकषणविभिन्नभुवंरनुनेदधानमधशोकरंवपुः ५३ कच्छांतसु
रसरितोनिधायसेनामन्वितःसकलपिपेःकितवैरवैर्यः प्रच्छन्नस्करुगहनेःसगुल्मजालैर्लक्ष्मानानुपदमरयसंप्रतस्थे ५४ इतिकिरा
तार्जुनीयेमहाकाव्येलक्ष्म्यतेभारविरुतौकिरातागमनोनामद्वादशःसर्गः वपुषापरेणभूधरगणामथसेभाव्यपराक्रमेविभेदे मृ
गमास्मुचिलोकयांबभूवशिरदंष्ट्रोग्रमुखंमरुद्सनुः स्फुरच्छ्रुसदीनतिःसदादभिधावन्नवधारितोत्यरुत्यः जयमिच्छतितस्य
जातशंकेनसीमंमुदारदेवितर्के २ घनपोत्रविदीर्णशालमूलानिविडस्कंधनिकापरुग्णवप्रः अथमत्तकरीभिवर्तनोसमगोयत्समा

जुहुषमाणः ३ रक्षीतभयास्तपोनुभावाज्जुहुतिव्यात्तमृगाः परेषुवृत्तं मथितांसुतरामसोविधत्तेविस्मृतिः किंमुभुवेहियंतुमाया ४ अ
थवेषरूतज्ञयेवपूर्वभृशमांसचितयारुपानमुक्तः अवधूयविराधिनीः किमारान्मृगजातारभियातिमांनवेन ५ नमृगःखलुकोप्ययंजिघां
सुःसवलतिद्यत्रभृशंतथामनोमे विमलंकपीलुभवच्चेतः कथयत्येवहितेषिणंरिपुंवा ६ मुनिरस्मिनिरागसःकुतोमेभयमित्यपनभूत
येभिमानः परिहृष्टिषुबहुमत्स्मरणाकिमिवस्यस्तिदुरात्मनामलंघ्यं ७ दनुजःस्थिरयंक्षपाचरोबाधनजेनेतिबलंबलान्मिसत्वे अ
भिभूयतथाहिमेघनीलःसकलंकंपयतीवशीलराजं ८ अयमेवमृगव्यसत्रकामःप्रहरिष्यन्नधिमायायाश्रमस्थ पृथुभिर्धृजिनैरवैरका
यश्चकितोद्भ्रांतमृगाधिकाननानि ९ बहुशःहतसत्वतेर्विधातुंप्रियमिच्छेनथासुयोधनस्य क्षुभितेवनगोचरानियोगाद्गुणमाश्रि
यदाकुलंतिरश्चां १० अबलोदरनाभिरंध्रतेनप्रसभंपांउजातवेदसाबा प्रतिकर्तुमुपागतःसमन्युःहतवैरायदिवाहकादरेण ११ बल
शालितयायथातथावाधियमुछेदपरामर्षरोधानः नियमेनमयानिबर्हिणांयःपरमंत्राभमरातिभेगमाहुः १२ बहुपातनपांस्यमार्गदा
यीविनयायेत्यलमन्यशान्मुनिर्मा बलिनश्चवधाहृतेस्यशक्यंव्रतसंरक्षणमन्यथानकर्तुं १३ इतितेनविचिंत्यचापनामधनंघोर
घनिस्वनमाललंबे उपलब्धगुणःपरस्यभेदेवचिवःसुदृढादृढचापाणः १४ अलुभावबलागुरुस्थिरत्वादविसंवादिधनुर्धनंजयेन स
बलध्वसनेपिपोष्यमाणगुणवन्मित्रमिवानतिप्रपेदे १५ धविकर्षणिनादभिन्नरंध्रःपदविष्टभनिपीडितस्तदानीं अधिशेहतिगांजिघं
सरेषोसकलःसंशयमारुरोहशैलः १६ दृढशैलसविस्मयंशिवेनस्थिरपूर्णायतचापमंडलस्थः रचितस्त्रिपुरेणपुरांविधासुवधमात्मे
यानकःपरेषां १७ विचकर्षचसंहतेपुरुत्वेश्रवणाकृष्टनभोनिनादिनाचखंडुः धनुरातततोगवासुकिज्यावदनग्रंथिविमुक्तविग्रहांभुः १६
सभवस्यभवक्षयैकहेतोःसितसप्तच्छविधास्थितोःसरार्धं रिपुरापपराभवायमध्यंप्रहृतिप्रत्ययथोरिवानुबंधः १९ अथदीपितया
रिवारुवर्त्मोरुविचित्रसिंहवारणादार्यः निपपातजवादिषुःपिनाकान्मरुतोभ्रादिवदीरितःक्षणानु २० व्रजतोस्यहरत्यतत्रजन्मा रु
तताक्ष्यापनिपातवेगशंकः प्रतिनादमहान्मृगारिणांहृदयश्रोत्रभिदुत्पपातनादः २१ नयनादियशूलिनःप्रहर्तुर्मनसोप्याश्रुतरंय
तःपिशंगैः चिदधेविलसत्तडिल्लताभःकिरणैर्व्योमनिमार्गणस्यमार्गः २२ अपयन्धनुषःशिवोतिकरैर्विशरैरसृक्किरभिरभ्ययाज्जिनः
युगपद्दृदशेविशांचराहंतदुपोढश्चनभश्चरैःपृथक्तः २३ सतमालनिभैरिषोसुराणांघननीहारइवाविषक्तवेगः भयविद्युतमीक्षितो

37
1984

वनरेणुगतांप्रहृत्यगोत्रगाद्रं २४ सपदिप्रियरूपपर्वतेस्वःसितलोहामुखःखमाससाद कुपितांतकतर्जनोगुलिश्रीर्यघयन्प्रा
णभृतःकपिचेतुः २५ परमास्त्रपरिग्रहोरुतेजःस्फुरदुल्काकृतिविक्षपनयनेषु सजेयनपतन्पुरःज्ञातांपततोर्जितोरुवेगैः २६ अ
विभाविततिग्मरश्मयाणःज्वलितायामहतानिरंसासः सरघूपनरंनुचित्रहृत्तेरपतित्रानुचकारलक्ष्यनद्धं २७ सहपक्षरुतप्रसायका
वभिवंजहतुःप्रतिकायमेषणीयं लघुसाधयितुंशरःप्रसेहेविधिनेवार्थमुदीरितप्रयत्नः २६ अविवेककथाश्रमाविवार्थक्षपलोभाविव
संश्रितानुरागं विजिगीषुमिवानयप्रमादाचयसादविशिरोनिनिन्युतुस्ते २९ अथदीर्घतमःतरंप्रवेक्ष्यन्सहसाकृष्णरयःससंभ्रमेण निपतंत
मिवोष्णरश्मिमुर्व्योवलयीभूततरुंधरांचमेने ३० सगतःक्षितिमुच्छ्वसोणिताईःखुरदंष्ट्राग्रनिपाटितेरितास्रमा असुभिःक्षणमीक्षितेंद्रसूनुं
हितामर्षगुरुश्चनिर्निशासे ३१ स्फुटपोरुषमापपातपार्थस्तमसःप्राज्यशरःशरंजिघृक्षुः तथाहतवेदिनांकरिष्यन्प्रियनामेतियथाहृता
यदाप्तः ३२ उपकारदयासतिप्रयुक्तःस्थितिमप्राप्यमृगेगतःप्रणाशं द्रुतशक्तिरघोमुखेगुरुत्वाज्जनितव्रीडइवात्मपौरुषेण ३३ ससमुद्ध
रतांविचिंत्यतेनस्वरुपकीर्तिमियोत्तमांदधानः अनुयुक्तइवस्वचापनामुच्चैःपरिरंभनुभूशंविलोचनाभ्यां ३४ युग्मं तत्रकार्मुकभंगमाभुजः प
श्यतिस्मसहसाचनेचरं सनिकाशयितुमग्रतःस्थितांज्ञासनेमकरकेतुविद्विषः ३५ सप्रयुज्यतनयेमहीपतेरात्मजातिसदृशीक्रियातिं
साम्यपूर्वमभिनीतिहेतुकंबलुमित्थमुपचक्रमेवचः ३६ ज्ञातताविनयगामिमानसंभृरिधामविमलंतपःश्रुतं प्राहतेनुसदृशीदिवोकसा
मन्वयेवमवदातमाकृतिः ३७ द्वीपतस्त्वमनुभावसंपदागौरवेणलघयन्महीभृतः राजसेमुनिरघीरुधाख्यन्नाधिपत्यमियशातमन्यवे ३८
तापसोपिविधिनातमुपेयिवान्मास्यदंत्वमसिसर्वसंपदां दृश्यतेपिभवतोविनाजनैरन्वितस्यसचिवैरियद्युतिः ३९ विस्मयःकइवाजयश्रियांनेयं
मुक्तिरपितेदृशीयसी ईप्सितस्यनभवेदुपाश्रयःकस्यनिर्जितरजस्तमोगुणः ४० क्रोधयन्नहिमतेजसंक्षिपास्त्वमित्थमुपपंनपौरुषः कर्तुम
र्हसिवराकभेदिनंनेनमस्मदधिपस्यसायकं ४१ स्मर्यतेतनुभृतांसनातनंन्याय्यमाचरणमुत्तमैर्नृभिः ध्वंसतेयदिनादृशस्ततःकःप्रया
तुपदवीनवर्त्मना ४२ आकुमारमुदेदुषिच्छवःसंनिवृत्तिमपथान्मदापदः योगशक्तिजितजन्ममृत्यवश्शीलयंतिमुनयः सुशीलतां ४३
तिष्ठतांतपसिपुण्यमासजन्नूसंपदोनुगुणयन्सुरेषिणां योगिनापरिणतंविमुक्तयेकेनमानुषिनयःसतांप्रियः ४४ नूनमत्रभवतः
शरारुतिंसर्वदायमनुयातिसायकः सोयमित्यनुपपंनसंशयःकाशितस्तमपथेपदंयया ४५ अन्यदीयविशिरेवनेकलैनिःस्पृहस्यभ

चितव्यमार्हते निघघ्नतः परिनिर्बर्हितमूर्धवीरुधः चितव्यमपि चेतसेसतः ४६ संततं निशमयंतउत्सुकोयेः प्रयोतिमदमस्यसूरयः कीर्तितानिरुसि
तेषितानियवीउयंतिचरितानिमाधिनो ४७ अन्यदोषमिवसः स्वगुणेरख्यापयेत्कथमहृताऽऽत्तः उच्यतेसखलुकार्यवत्तयासंधिविन्नबुध
सेतुमर्थिता ४८ युग्मं दुर्वचंतदथमास्मभूमृगस्तव्यरोयदकरिष्यदोजसा तेननाशुयदिबाहिनीपतिः प्रत्यपद्यतसितेनपत्रिणा ४९
कोन्विमंहरितुरंगमामुधरंद्वयसीदधतमंगसंहतिं वेगवत्तरमृतेचन्मरुत्पतेरंहुमर्हतिजवेणदेहिनं ५० मित्रमिष्टमुपकारिमप्रियवादिनीपति
रप्यतथाचते तंविरोध्यभवतानिगासिमासत्तनेकवसतिःहृतज्ञता ५१ लभ्यमेकसुहृतेनदुर्लभालक्षितारमसुरक्षभृतयः स्वंतमंतवि
रसाज्जिगीषतांमित्रलाभमनुलाभसंपदः ५२ चंचलंवसुनितोतमुद्धता मेदिनीमपहरंत्यरातयः भूधरश्चिरमुपेयमागतंमार्गतंस्तसुहृदंच
मूपतिं ५३ जेतुमेवभवतातपस्यतेनायुधानिदधतंमुमुक्षवः प्राप्यतेचसकलंचमृत्तासंगतेननतपसः फलंत्वया ५४ वाजिन्नभिरिभरा
जकाननंसंतिरत्ननिचयाश्चभूरिशः कोचनेनकिमियास्यपत्रिणाकेवलेनसहतेविलेजनं ५५ सावलेपमुपलिप्स्यतेपरै रभ्युपेतविनि
तिरंजस्यपि प्रार्थितस्तुनमहान्समाहतेजीवितंकिमुधनंधनपिनुं ५६ तत्तदीयविशिखानिसर्जनादस्तुमोगुरुपदच्छयागतं राघवप्लवग
राजयोरिवप्रेमयुक्तमितरेतराश्रयं ५७ नामियोक्तुमनृतेत्वमिष्यसेकस्मपत्थिथिशिखेनचादरं संतिमूर्तिगाराहिनःपरे येपराक्रमवसू
निवत्रिणः ५८ मार्गणेरुतवमयोजनेयाचसेकिमुपतिंनभूभृतः चट्टिधंसुहृदमेत्यसार्थितंकिंनयच्छतिविजित्यमेदिनीं ५९ तेनसूरिरुप
काशितधनः कर्तुमिच्छतिनयाचितंहया सीदतामनुभवंनिवार्थिनोवेदपत्रणयनेगवेदनां ६० शक्तिरर्थपतिषुस्वयेग्रहंप्रेमकारयतियो
निरत्ययं कारणद्वयमिदं निरस्यतःप्रार्थनाधिकबलेविपत्फला ६१ अस्त्रवेदमधिगम्यतत्वतःकस्यचेदभुजयोर्यशालिनः जामदग्न्य
मपरायगीयतेतापसेघुचरितार्थमायुधं ६२ अभ्यधानिमुनिचापलात्त्वयायन्मृगःक्षितिपतेःपरिग्रहः अक्षमिष्टतरयेममाघ्नतोसेणो
तिरत्यलुरोषमज्जता ६३ जन्मवेषतपसांविरोधिनीमाश्रयाःपुनरमूमपक्रियां आपदेत्वुभयलोकदूषिणीवर्तमाननमपहिर्मतिं ६४ यदु
मिच्छसिक्षितनसोपतेनत्वमर्चयिपुरिदोकसः दातुमेवपदवीमपिक्षमः किंमृगेणधिशिखंन्यधीविशः ६५ सज्जनोसिविनतोहिचा
पलंसर्वदाकडुचयःसहिष्यते वारिधीनिचयुगांतवायवःक्षोभयंत्यनिभृतागुरूनपि ६६ अस्त्रवेदविदयंमहीपतिःपर्वतीयइति
मायजीगणः सोपितुंभुवनिमोमरत्वता क्षेत्रवासमनुनीयलंभितः ६७ तन्निशम्यतमिदंमयामुनेस्थेयोचलचञ्चमृपतिः बाणमत्र १९

भवतेनिजंदिशन्प्राप्नुहित्वमपिसर्वसंपदः ६८ आत्मनीनमुपतिष्ठतेगुणाःसंभवंतिविरमंतिचापदः इत्यनेककलिनाजिमास्मभूर्धि
ताऽर्थमिचार्यसंगमे ६९ दृश्यतामयमनोकहांतरेतिग्मरोचितपतानभिन्नितः साहिवीचिरिवसिंधुरुद्धतांभूपतिः समयसेतुवारितः ७०
सज्यधनुर्वहतियोहिपतिस्तद्वीयःरोद्यानयेनहरितुरंगमैकतुल्यलक्ष्मीं अस्यानुकूलयतिमंतिमंनयेनसख्यासुरबंधमुपयास्यसिचि
त्तितानि ७१ इतिश्रीकिरातार्जुनीयमहाकाव्येलक्ष्म्यैकभारविकृतौभूतवाक्योपन्यासोनामत्रयोदशःसर्गः ततःकिरातस्यवचोभिरुद्धतैः
पराहतःशोलइवाणवांबुभिः जहोनधैर्यंकुपितोपिपार्थःसुदुर्मरोतःकरणाहिसूरयः १ सलेशमुद्भिंगितशात्रवेंगितःस्फुरोगिरोविस्तर
तत्वसंग्रहे इदंप्रमाणीकृतकालसाधनःप्रशांतसंरंभरयादवोदवचः २ विचित्रवर्णाभरणासुरवस्तुतिःप्रसादयंतीहृदयान्यधिष्ठिवां श्रवतेते
नाहृतपुण्यकर्मणोप्रसेनगेभारपदास्तस्वती ३ भवंतितेसभ्यतमाविपश्चितांमनोगतंयाचिनिवेशयंतियेनयंतितेद्यापुपवंनगेपुणागभा
रमर्थकृतिचित्रकाशातां ४ स्तुवंतिपुर्वःमभिधेयसंपदंविभूतिमुक्तरपरेविपश्चितः इतिस्तिनायांप्रतिपूरुषंरुचोसुदुर्लभाः सर्वमनोरमा
गिरः ५ समस्यसंपादयतागुणैरिमांत्वयासमारोपितभारभारतीं प्रगल्भमात्माधुरिधुर्यवाग्मिनांवनेचरेणापिसताधिरोपितः ६ प्रयु
ज्यसामाचरितेविलोभनंभयेविभेदायधियःप्रदर्शितं तथाभियुक्तंवशिलीमुखार्थिनायतस्तन्याय्यमियायभासते ७ विरोधसिद्धिरितिक
र्तुमुद्यतःस्वयारितःकिंभवतानभूपतिः हितेनियोज्यःखलुभृत्तिमिच्छतिसरार्थनाशेननृपोनुजीविना ८ अथंप्रणाशाःमहितस्यपत्रिणःशि
लोच्चयेतस्यविमर्शनंनयः नयुक्तमत्रार्घजनातिलंघनंदिशत्यपायंहिसतामतिक्रमः ९ अतीतसंख्याविहितामग्निनाशिखीमुखाःखां
उद्यमंतुमिच्छता अनादृतस्यामरसायकेषुकिंस्तिताकथंशोलजनाभुगेधृतिः १० यदिप्रमाणीकृतमार्यचेष्टितंकिमित्यदोषेणतिरस्कृतायथं
अयातपूर्वंपरवादगोचरंसतांहियाणीगुणमत्रभाससे ११ गुणापवादेनतदभ्यसोपधोभशाविरुद्धस्यसमंससज्जनं हिधेनसत्त्वाहृदयेनिगूहतः
स्फुरंतसाधोर्विवृणोतियागतिः १२ वनाश्रयाःकस्यमृगाःपरिग्रहाःमृणातियस्तानवसभेनतस्यते प्रहीयतामत्रवृणेनमानितानमानिता चा
स्तिभवंतिचाश्रियः १३ नयस्मकस्मैचिदपिप्रदीयतामितिव्रतंमेविहितंमहर्षिणा जिघांसुरस्मानिहितोमयापनव्रताभिरक्षाहिसतामलंक्रिया
१४ मृगान्विनिघ्नन्मृगयुःस्वदुनाहृतोपकारःकथमिच्छतांतपः क्षपेतिचेदस्तुमृगःक्षतःक्षणादयंनपूर्वंनमयेतिकागतिः १५ अनायुधे

सत्त्वज्ञिघांसतं मुनेर्मृषेतिवृत्तिर्मृतानसूत्रिमा ग्रासासनंबिभ्रतिसज्जसायकंकृतानुकंपःसकथंप्रतीयते १६ अथोग्रशस्त्रेनमदर्थमु-
ज्झितःफलंचतस्यप्रतिकायसाधनं अविक्षतेतत्रमयात्मसात्कृतेकृतार्थतानश्चधिकाचमृषेतेः १७ यदात्थकामंभवतासयाच्यतामितिक्षमं
नेतदनन्यचेतसं कथंप्रसह्याहरणेविणांश्रियःपराभवस्त्यागलिनीकृताश्रियः १८ अभूतमासज्यविरूढमीदृशंबलादलभ्यतयलिप्सतेनृ-
पः विजानतोपिह्यनयस्यगोचरंतोभयत्यपायेपरिमोहिनीमतिः १९ असिःशरासर्गधनुश्चनोचकैर्विनास्यकिंप्रार्थितमीश्वरेणते अथास्तिश
क्तिःकृतमेवयाचयानदूषितःशक्तिनतांस्वयंयहः २० सखासयुक्तःसचिवःकथंत्वयाहृच्छयामूयतियस्तपस्यते गुणाग्रनोछायविरूढ
बृंहयःप्रसह्यमित्राहिसतामसाधयः २१ वयंधुवर्णाश्रमरक्षणोचिताःक्षुजातिहीनाःमृगजीवितच्छदः सहावकूर्मैर्हृतोनसंगतंभवतिगोमा
युसखानदंतिनः २२ परोवजानातियदज्ञताजडस्तुदुर्जनानांनविहंतिधीरतां प्रतितवीर्यान्वतपोरुषेषुयःकरोत्यतिक्रांतिमसोनिरक्रिया
२३ यदाविधूह्यातिहतंयशस्तदाकरोतिमेत्रीमयदूषितागुणाः स्थितिंसमीक्ष्योभयथापरीक्षकःकरोत्यवज्ञोपहतेषथज्ञनं २४ मयामृगान्हंतु
रनेनहेतुनाविरूढमार्षेरेवचस्तितिक्षतं ग्रारार्थमेष्यत्यफलप्रयत्नतागतिंज्ञिरोमणिर्दृष्टिविपाज्जिघृक्षतः २५ इतीरितांकृतमकृतांजिनंजया
यदूतःप्रतिभर्त्सतेजसा ययौसमीपंध्वजिनीमुपेयुषःप्रसंनरूपस्यविरूपचक्षुषः २६ ततोवतादेनपताकिनीपतेश्चचालनिर्हादवतामहाचमूः
युगांतवाताभिहतेवकुर्वतीनिनादमंभोनिधिवीचिसंहतिः २७ रणायतेतुःप्रदिशन्निवत्वरांतरंगितालंबितकेतुसंहतिः पुरोबलानोसघनोवु
ग्रीकरःग्रनैःप्रतरेष्वसुरभिःसमीरणः २८ जयारवक्ष्वेडितनादमूर्छितःग्रारासनज्यातलयारणध्वनिः असंभवन्भूधरराजकुक्षुषुप्रपेकेयेन
गामिवत्तस्तरेदिशः २९ विशातरोष्ट्रीषुविकाशतांगतेःप्रदीपयद्भिःकनकामिवांतरं वनेसदांहेतिषुभिन्नसंयदेर्विषुस्फुरद्भिमवतोमरीचिभिः
३० उद्वृत्तवक्षःस्थगितेकदिग्मुखोविसृष्टविस्फारितचापमंडलः विनत्यपक्षद्वगमायतंबभौविभुर्गुणानामुपरीवमध्यगः ३१ सुगेषुदुर्गेषुच
तुल्यविक्रमेर्जवादहंपूर्विकयायियासुभिः गणैरविच्छेदनिरूढमार्गवोवनेनिरुच्छ्वासमिवाकुलाकुलं ३२ तिरोहितश्चन्नविकुंजरोधसःसम
स्मुद्यानाःसहस्रातिरिक्तकां किरातसैन्यैरपिधायरेचिताभुवःक्षणान्निम्नतयेवभेजिरे ३३ पृथूरुपर्यस्तबृहद्भुतानलैर्जयानिलाघूर्णितशाल
वेदना गणाधिपानांसरितःप्रसारिणीबनान्यवोचीवचकारसंहतिः ३४ ततःसदर्पप्रतनुंतपस्ययामहश्चतिक्षानमिवैकचारणं परिहू
तंतनिधनायभूभृतांहृतमाग्रावज्रातवेदसं ३५ अनादरोपात्तधृतैकसायकंजयेनुकूलेसुहृदीवसस्मृहं ग्रनैरपूर्णप्रतिकारकारणं २०

पेलवेनिवेशयंतेनयनेबलोद्धतो ३६ निषंणमापत्प्रतिकारकारणेग्रारासनेधैर्यइवानपायिनि अलंघनीयंमहतायधिष्ठितंनिजानि:कं
पमिवापगापतिं ३७ उपेयुषोविभ्रतमंतकद्युतिंवधाददूरेपतितस्यदेहिणः पुरःसमावेशितसत्यसुहृज्जनेःपतिंपशूनामिवभूतमध्वरे ३८ जि
ज्ञिननीतंविजितान्यगोरवंगभीरतोधैर्यगुणेनभूयसा घनोदयेनेवजनोरुधासमंधकारीकृतमुन्नमाचलं ३९ महर्षभस्कंधमनूनकंध
रंवृधच्छिलावप्रघनेनचक्षुषा समीक्षिरीर्युर्जगतीमहाभरांमहाधराहंमहतीर्णवादिव ४० हरिन्मणिश्यामसमुद्ग्रविग्रहंप्रकाशमानंपरिभू
यदेहिनः मनुष्यभावेपुरुषंपुरातनंस्थितंजलादग्रेइवांशुमालिनं ४१ गुरुक्रियारंभफलैरलंकृतंगतिंजनापस्यजगत्प्रमाथिनः गणाःसमा
सेदुरनीलबाजिनंमहाचलंतोयघनाघनाइव ४२ अष्टभिःकुलकं यथास्वमाश्रोसितविक्रमाःपुरासुनिग्रभावक्षतनेजसःपरे ययुःक्षणाद्
प्रतिपन्नहीनतांमहानुभावःप्रतिहंतिपौरुषं ४३ ततःप्रजह्रेसमवेवतन्नेरपेक्षितान्योन्यबलोपपत्तिभिः महोदयानामपिसंघवृत्तितांसहा
यसाध्याःप्रदिशंतिसिद्धयः ४४ किरातसेन्याद्रुरुचापनोदिताःसमंससृप्सुस्तुरपात्तरंहसः महाघनाद्रुन्नमसःखगाइवप्रवृत्तपत्त्रध्वनयःशि
लीमुखाः ४५ गभीरमंद्रेपुभृशंमहीभृतःप्रतिस्वनेनेरितदिग्गुहासानुषु धनिर्निनादेनजवादुपेयुषाविभज्यमानाइवदध्वनुर्दिशः ४६ विधूनयंती
गहनानिभूरुहांतिरोहितोपांतनभोदिगंतरा महीयसीदृष्टिरिवानिलेरितारजोवितेनेगणमार्गणावलिः ४७ त्रयीमृतूनामविलाक्षिनःसतः प्रया
तिपोषंवपुषिप्रहृष्यतः रणायजिघ्रोर्विदुषेवसत्वरंघनत्वमीयेशिथिलेनवर्मिणा ४८ पतत्सुशस्त्रेषुवितत्यरोदसीसमंततस्तस्यधनुर्दुधूष
तः सरोषमुल्केवपपातनीषणाबलेषुदृष्टिर्विनिपातशंकिनी ४९ दिशःसमूहन्निवविक्षिपन्निर्यत्प्रभारवेराकुलयंनिवाचिलं मुनिश्चचालक्षय
कालदारुणःक्षितिंसशैलोच्चलयन्निवेषुभिः ५० विमुक्तमाशंसितशत्रुनिर्ज्ञयेरनेकमेकावसरंबनेचरैः मुनिर्जघानायुधमंतराशरैःक्रिया
फलंकालइवातिपातितः ५१ गतैःपरेषामविभावनीयतांनिवारयद्भिर्विपदंविदूरगैः भृशंचभूयोपचितोहृत्फलैःशनैरुपायैश्चिपांडुनंद
नः ५२ दिवःपथिव्याःककुभानुमंडलात्पतंतिबिंबादिवतिग्मतेजसः सहस्रिकुष्टादथकार्मुकान्मुनेः शराःशरीरादितिसेभिमेनिरे ५३ गणा
धिपानामविधायनिर्गतैःपरासुतांममैविदारणेरपि जवादतीयेहिमवान्घोमुखैःहृतापराधैरिवतस्यपत्रिभिः ५४ द्विषंक्षतीर्योःप्रथमेशि
लीमुखाविभिद्यदेहावरणानिचक्रिरे नतासुपेतेविविशिरेवेःपुनर्मुनेरंतुदलंमहतामगोचरः ५५ समुद्धितायावदरातिनिर्यतीसंहत्यचापान्मुनि
बाणसंहतिः प्रभाहिमांशोरिवपंकजावलिंविनाथसंकोचमुमापतेश्चमूं ५६ अजिह्मगोजिह्मसमोघमक्लमंक्रियासुबर्हीषुधन्विनोजितं प्र

सेहिरेसादितुंनसादिताः शरौघमुत्साहयियास्यविद्विषः ५० शिवश्चिन्त्यःप्रतियोधमग्रतःस्फुरंतुनुन्नेषुमयूषमालिनं तमेकदेशस्थम
नेकदेशमैक्षतानिदध्युरर्कंयुगपत्प्रजाइव ५८ मुनेःशरौघैणतदुग्ररंहसाबलंप्रकोपादिवविश्वगायता विधूनितंभ्रांतिमियायसंभिनो म
हानिलेनेवनिदाघजंरजः ५९ तपोबलैनेषविधायभूयसीस्तनूरदृश्याःस्विदिदृंनिरस्यति अमुष्यमायाविहितंनिहंतिनः प्रतीपमागत्यकि
मुरवमायुधं ६० हतागुणैरस्यभयेनवामुनेस्तिरोहिताःस्विन्नहरंतिदेवताः कथंत्वमीसंततमस्यसायकाभवंत्यनेकेजलधेरिवोर्मयः ६१
जयेनकश्चिद्विरमेदयंरणाद्भवेदविस्रब्धचराचरायवा ततापकीर्णानृपसूनुमार्गणैरितिप्रतर्कोकुलितापताकिनी ६२ शिखिविशेषकं अमर्षिणा
मृत्यमिवक्षमाश्रयंमदोद्धतेनेवहृतंश्रियंवचः बलीयसातद्विधिनैवपौरुषंबलंनिरस्तंनरराजसिंधुना ६३ प्रतिदिशंधूपगधिपलक्षणैर्विशि
खसंहतिताप्तिमूर्तिभिः रविकरग्लपितैरिवेषुभिः शिवबलैः परिमंडलतादधे ६४ श्रमरुसिशरजालछाद्यमानविभ्रांतरालेविधुवतिधनुरा
विर्मंडलंपांडुसूनौ कथमप्यजयलक्ष्मीभृतमीतेविरुतुंविषमनयनसेनापक्षपातंविषेहे ६५ इतिकिरातार्जुनीयेमहाकाव्येलक्ष्म्यंकेभारवि
कृतौतुमलसंख्यानोधनंजयाभियोगोनामचतुर्दशःसर्गः अथभूतनिवारीभ्रशरेभ्यस्तत्रतत्रसुः भेजेदिशःपरित्यक्तमहद्वासाचसाचमूः १ उपां
तयमकं अपश्यद्भिश्चिशानंरणान्निवृत्तेगणैः मुहुस्तेवहिरुछ्वासैःसंभ्रमद्भूलितंनभः २ खंडितासंशयातेषांपराङ्मुखतयातया आविवेशकृपाके
तीकृतोद्वैधीनरंनरं ३ अंतयमकं आस्कामालंब्यनीतेषुवशंक्षुद्रेषुरातिषु व्यक्तिनाथातिमहतांमाहात्म्यमनुकंपया ४ ससासिःसासुसुःसासो ये
यायेययायययः लक्ष्मीलीलालोलोलोलः शशीशशिशुशीःशशान् ५ एकाक्षरपादः नासन्निस्त्रानृयतश्चेनान्मदमेवाचियायसः नातिषाढयितुंभग्ना
निछंतिहिमरोजसः ६ अथायेहंसतासाचिश्चित्तेनस्थिरकीर्तिना सेनान्यातेजगद्विरेकिंचिदायस्तचेतसा ७ निरोष्ठ्यः मांविधामिष्टमरंसमरंत
व्यसंयतः क्षुतंक्षुणासुरगणैरगणैश्चिकिंयशः ८ पादांतादियमकं चियस्वदंसुसंस्वेषद्विगुणीकृततेजसः अमीवोमोघमुद्भीर्णाहसंतीवमरा
सयः ९ वनेचनेवनसदांमार्गमार्गमुषेषुधां बाणैर्बाणैःसदासक्तकेशंशंकेनशाम्यति १० पादादियमकं पातितोचुंगमाहात्म्येःसंहतायतकीर्तिभिः
गुर्यंकामापदंहंतुंहृतमातृद्विसाहसं ११ नासुरोयेनबालानांगोधरासंस्तोनरक्षसः नासुरोयेनबालानांगोधरासंस्तोहिरक्षसः १२ गोमूत्रिकाबंधः
मंदमस्पंदिषुलमोहृणयासुनिरेषवः प्रणुदत्यागतायत्नंजघनेषुपश्चिव १३ ननोननुन्नोनुन्नोनोनानानानानानुनु नुन्नोनुन्नोननुन्ननोनाने
नानुन्ननुन्ननत १४ एकाक्षरः वरंहृत ध्वस्तगुणादृप्यंतमगुणःपुमान् प्रहृत्यात्मनिधीःश्रेयानलंकारश्च्युतोपरः १५ स्यंदनानोचतुरगाः
सुरभावाविपत्तयः स्यंदमानोचतुरगाःसुरभावाविपत्तयः १६ रंपुटकं भवद्भिरधुनातिपरिक्षीणपौरुषैः हृदैरिवार्कनिःपीतैःप्राप्तःपंको

213
1984

द्रुरुत्तरः १७ वेत्रशाकयुजेशैलेलेशेजेकुकशाचवे यातकिंविदिशेजेतुंजेगेहिविकिंतया १८ प्रतिलोमानुलोमकं अयंवःक्षेप्यमापंना
स्तृष्टपृष्ठानरातिना वांछतीशाश्च्युताचारान्द्वारानिवविगोपितुं १९ ननुरोमथनाराघोघोरानाथमरोनुन यंतेदानवदामीमामामीदावतदायत २०
प्रतिलोमकं किंत्यक्तापास्तदेवत्वमानुष्यकपरिग्रहैः दूलितात्यगुणैर्गुरुस्थितेजसिमानिना २१ निशितासिरतोभीकोन्येजनेमरणाद्ऋते सार
तोनविरोधीनस्वाभासोभरवानुत २२ तनुवारभसोभास्वानधीरोविनतोरसा चारुणारमतेजन्येकोभीतारसितासिषि २३ श्लोकद्वयप्रतिलोम
कं निर्भिन्नपातिताश्चीयनिरुद्धरथवर्त्मनि रुतद्विपनगध्वस्तरुधिरांबुनदाकुले २४ देयाकानिनिकाबादेवाहिकास्वस्वाहिका काकाभेरंभरकाका
निस्वभव्यव्यभस्वनि २५ सर्वतोभद्रः प्रनृत्तशबविन्यस्ततुरगाक्षिसंसारथो मारुतापूर्णरुधिरविरुद्धरुतसाहिनि २६ ससत्वरतिदेनित्यंसदरामर्ष
नाशिनि त्वराधिकक्रमसेनादेरमरत्वमकर्षति २७ अर्धभ्रमः आसुरेलोकविन्यासविधायिनिमहाहवे युष्मानिरुन्धतिनीतंनिरस्तामिषगोरुषं २८
कुलकं इतिशासतिसेनान्यांगच्छतस्ताननेकधा निषिध्यरुसतांकिंचिन्नस्तेनत्रोधकारिणा २९ निरोष्ठ्यः मुनीपुरुनोरंतमांहत्यानिवहृद्यतः
क्षिप्रःप्रल्हादयामासतांनिषेधहिमांबुना ३० दूनास्तेरिबलाद्दूनानिरेभाद्रुमेनिरे भीताःक्षितशराभीताःशंकरंतत्रशंकरं ३१ आद्यंतयमकं मंद
युजलधौशत्रोवर्तमानाद्युरुत्तरे प्राप्यपारमिवेशानमाशास्यासपताकिनी ३२ सबभारसमापेतांचमूंपश्राव्यचस्थितां पुरःसूर्योदुपाहृतांछाय
यामिवमरुतस्तः ३३ मुंचतीशेशरान्मुक्तेछोपिनाकस्वनपूरितः दध्यामध्यमयेनाशाःस्फुरंतिबधराधरः ३४ तद्गुणादस्तुभीमंचित्तसंस्तंभ
वाचलाः विस्मयेनतयोर्युद्धंचित्तसंस्तंभवाचलाः ३५ द्विचतुर्थयमकं परिक्षोभ्यमाणेनशिक्षालाघवलीलया जैत्रबीविशिखश्रेणीपरिजृं
भिनाकिना ३६ अवद्यन्यत्रिणःशंभोःसायकैरवसायकैः पांडवःपरिचक्रामशिक्षयारणशिक्षया ३७ चारुचंचुश्रिरोरुचीचंचूरुचारुरुचारुचः
चचारुरुचिरश्वारुचोरुराचारचंचुरः ३८ व्यक्षरः स्फुरत्पिंगलभोवक्त्रंधुन्वानःसहहुंहुः धूतोल्कानलयोगेनतुल्यमंशुमतावभौ ३९ पा
र्थबाणाःपशुपतेरावर्जुर्विशिखावलिं पयोमुचइवारब्धाःसावित्रीमंशुसंहतिं ४० शरवृष्टिंविधूयोर्ध्वमुद्धरंतांसव्यसाचिनां रुधोधमार्गणेमार्गं
तपनस्यविलोचनः ४१ तेनव्याप्तेनिरेभीमाभीमार्जनफलानना ननानुकंप्यंविशिखाःशिखाधरजयाससः ४२ मेखलायमकं रुधियद्भामि
नीतारसेरावविरुतश्रुतिः हेमीधुमालासुस्रुमेविद्युतिमिवसंहतिः ४३ मृदुचतुःपादः विलेप्यपत्रिणापत्तिर्भिन्नःशिवशिलीसुरेवेः ज्यायोवीर्यमु
पाश्रित्यनचकंपेकपिध्वजः ४४ जगतीशरणेयुक्तोहरिकांतःसुधासितः दानवक्षुब्धताशंसोनागराजइवाबभौ ४५ अर्धत्रयवाची विफलीकृ
तयत्नस्यक्षतबाणस्यशंभुना गांजीवधनुषश्चेभ्योनिश्चचारहुताशनः ४६ सपिशंगजटाबल्लिःकिरन्नुरुतेजसः परमेणमन्युना दूलितोधाधि

ज्ञातवेदसाहिमशोलेनरसमंविदिद्युते ४७ ज्ञातशोविशिखानवद्यतेभद्रोमस्मरणवेगशालिने प्रथयंननिर्भायंचीयंतोप्रतिघायेषुमयानुकंशिवः ४८
ज्ञोभोधनुर्मण्डलतःप्रवृत्तेतन्मंडलादंभुमियोसुभर्तुः निवारयिष्यन्निदधेसिताश्वःशिलीमुखच्छायहतोधरित्रीं ४९ घनंविदार्यार्जुनबाणपूर्णससार
रबाणोयुगलोचनस्य घनंविदार्यार्जुनबाणपूर्णससारबाणोयुगलोचनस्य ५० अधोवलिः रुजन्मेरुधून्वद्भुधाभुपालिनोमुहुःशोणधरपपारयन्दिशः
चलाचलोनेकरथक्रियावशान्मरुद्विसंघैर्बुबुधेधनंजयः ५१ विकाशनीयुर्जगतीशमार्गेणाविकाशनीयुर्जगतीशमार्गेणाः विकाशनीयुर्जगतीशमा
र्गेणाविकाशनीयुर्जगतीशमार्गेणाः ५२ संपश्यतामितिशिवेनवितायमानंलक्ष्मीपतेःक्षितिपतेस्तनयस्य अंगान्यभिन्नमपितत्रविहंगमुनीनोरोमां
चमंचितंतरबिभरांबभूवुः ५३ इतिश्रीकिरातार्जुनीयेकाव्येलक्ष्म्यंकेभारविकृतोद्वितीयसर्गविकसोनामपंचदशःसर्गः ततःकिरातधिपतेरलक्षी
माक्षिक्रियोक्ष्यैवीविदृष्टमन्युः सतर्कमासविचकर्तकर्मिरंविचिन्वन्नेतिकारणानि १ मदश्रुतिस्यामितगंडलेखाःक्रामंतिविकोतनराधिरूढाः
सहिष्णवोनेदृपुधामभिज्ञानागानगोछायमिवाक्षिपंतः २ विचित्रयाचित्रयतेवभिन्नोरुचेरवेःकेतनरत्नभासा महारथोघेनसंनिरुद्धापयोधमं
दुधनिनाधरित्री ३ समुद्धुसत्त्रासमकोर्मिमालमभिस्फुरच्चामरफेनपंक्ति विभिंनमर्यादमिवातनोतिनाशीशमाशाजलधेरियोभः ४ हताहतेस्तु
दूभीमघोषैःसमुद्भितायाधुभिरभ्यमित्रं नरुनयःप्राघनिकविषःस्वविरुस्वदेशंहृसिताःपतंति ५ अभ्यापतंसंततधूम्रधूम्रव्यापिप्रभोन्मालमि
वातकस्य रजःप्रचूर्णाश्चरथांगनुंनतनोतिनध्योमनिमानविभ्वा ६ भूरेणुनाराजभयूसरेणतिरोहितेवर्त्मनिलोचनानां नास्यत्रतेजस्विभिरुस्फु
कानामस्किप्रदोषःसुरसुंदरीणां ७ रथांगसंक्रीडितमश्वहेषाहृंतिमत्तद्विपबृंहितानि संहर्षयोगादिवमूर्छितानिनादेनिरुद्धानितदुंदुभीनां ८
अस्मिन्यशःपौरुषलोलुपानामरातिभिःपत्पुरसंहतानां मूर्छातरायंमुहुराछिनत्तिनासारशीतकरिशीकरोभः ९ अरग्नदीनोमुपचीयमानेनि
धारयद्भिःपदवींधनिन्याः उच्छ्रायमायांतिनशोणितौघैःपंकेरिवाभ्यानघनेस्तटानि १० परिक्षतेवक्षसिदंतिदंतैःप्रियोरुशोभानभसःपतंती
नेरुघमोरुप्रियसारथीनांमंदारमाल्यविरलीकरोति ११ निषादिसेनादमणिप्रभोघपरायमाणेकरिशीकरेण अकस्मिकोन्मीलितमन्युदीप्तिनरेंद्र
मार्गेरलकार्मुकस्य १२ महीभृतापक्षवतेवभिंनाविगाढमध्यंपरधारणेन निवर्त्यमाननननदंतिभीमनपोनिधेरापइवधनिन्यः १३ मुहारथा
नोप्रतिदंत्यनाकमधिरुयदृश्यदनमुत्थितानां आमूललूनैरतिमन्युनेवमातंगरुस्तैर्व्रियतेनपंथाः १४ धृतोत्पलापीडइवप्रियायाःशिरोरुहाणां
शिथिलःकलापः नवहिभारःपतितस्यशंकानिषादिवक्षःस्थलमातनोति १५ उज्जासुसंहारइवास्तसंरुग्मनन्यतेजस्विषुजीवितानि लो
कत्रयोस्वादनलोलजिह्वंनव्याददत्पाननननमृत्युः १६ इयंचदुर्वारमहारथानामाक्षिप्यकीर्तिमहतोबलानां शक्तिर्नमावस्थितिदानयुद्धे

245
1484

शावनाधिपधाम्निदीप्तिः १७ मायास्विदेषामतिविस्मयोवाधत्तेनुमेर्वार्यमुताहमन्यः गांडीवमुक्तानितयापुरेवपराक्रमंतेनशराःक्षिपंते
१८ पुंसःपदंमध्यमसुत्तमस्यहिधेयकर्मेनधनुषःप्रणादैः मृनंतथानेषयथास्यवेषःप्रछन्ननप्यूहयतेहिचेष्टा १९ धनुःप्रबंधध्वनितंरथेवससु
हिरुक्षाविततेवमोऽ संधानमुक्तेभिवव्युदस्यमुष्टेरसंभेदरथापवर्गे २० असाववद्यद्धुवनंतोसमाधिःशिरोधरायारहितःश्रयामः धृता
विकाशंस्त्यजतामुखेनप्रस्वादलक्ष्मीःशरास्त्रछनस्य २१ प्रहीयतेकार्यवशागतेषुस्खलेनुविद्धेश्वनघानदंडः स्थिरप्रयातेषुससोऽवश्रम्ल
क्ष्वेषुपातःसदृशःशराणां २२ परस्यभूयान्विवरेभियोगःप्रसह्यसंरक्षणमात्मरंध्रे भीष्मेप्यसंभाव्यमिदंगुरोवानसंभवस्त्वेवमवेक्षतेस्वं २३ कुरु
वं अप्राप्ततस्याहवदुर्मदस्यनिवार्यमस्मास्त्रबलेनधीर्ये अल्पीयसोप्यामयतुल्यवृत्तेर्मापकारायरिपोर्विवृद्धिः २४ ससंप्रधार्यादमकार्यसा
रःसारंविनेष्यत्सगणस्यशत्रोः प्रस्थापनास्त्रंद्रुतमाजहारधोतंघनानदद्यार्द्रगात्रः २५ प्रसक्तदावानलधूमधूम्रासंधतीधामसहस्मरंमः
मदावनानाविनिशातमिस्राछ्यातानेशबलानिकाली २६ आसादितानत्रथमंप्रसह्यप्रगल्भताया:पदवींहरंती समेवभीमाविदधेगणानां
डानिरासंप्रतिभागुणस्य २७ गुरुस्त्रिराप्युन्नमवेशजन्याद्विज्ञातसारान्यनुशीलनेन केचित्समाश्रित्यगुणाननामिरुत्कुत्सानीवधनूंषितस्तुः
२८ हृतांतदुर्वृत्तइवापरेषांपुरःप्रतिहुंद्विनिपांडवास्त्रे अतर्कितंपाणिलघित्वमेनुःक्रियाकलानीवतदायुधानि २९ असंख्यसैःकेचिदभिन्नवर्याः
स्कंधेषुसंश्लेषवतांतरुण्यां मदेनमीलन्नयनाःसलीलंनागाइवश्वसरलकरानिषेदुः ३० तिरोदितेंदोरथशंभुमूर्ध्नःप्रणम्यमानेतपसानिवासेः सु
मेरुमृगादिवबिंबमार्कंपिशंगमुच्चैरुदियायतेजः ३१ छायाविनिर्धूयतमोमयीतांतत्त्वस्यसंचिंत्यिवापविद्धा यथाविकाशंद्युतिरिंदुलेखामोक
मभ्यादिशतीगणेभ्यः ३२ क्षिणोतितिःपाटलितांबुयादासासर्वतःपूर्वतरीवसंध्या निनायतेषांद्रुतमुत्सुकंतीविनिद्रतांलोचनपंकजानि ३३ एव
ग्विधान्यस्त्रविरामबुद्धाःशस्त्राणिभूयःप्रतिपेदिरेते मुक्तावितानेनबलाहकानांज्योतींषिरम्याण्यदिग्विभागाः ३४ घोरेननानेवदिशःप्रसेदुः
स्फुटंविसस्वेसवितुर्मयूखैःक्षयंगतायामिवयामवत्यांपुनःसमीयायदिनेदिनश्रीः ३५ मदास्त्रदुर्गाधिपलब्धलक्ष्यैर्हिचारणेनैवपरेणरुग्णैः भु
जंगमास्त्रंभुजवीर्यशालिनोबंधनायप्रजिघायजिष्णुः ३६ जिघांसतास्तुसुतयंत्यसक्तंसत्तडिल्लोलविषानलानि श्वासान्निरस्ताभुजगेंद्रसेना
नमश्चरैस्तत्पदवींविसस्रे ३७ दिग्नागदत्तातिमुहुर्हिभोगैःप्रशस्तासितरत्ननीलैः रराजसर्पोबलिरुत्सवेनातरंगमालेवनभोर्णवस्य ३८
निश्वासधूमैःस्खलितांशुजालैःफणावतामुत्फणमेदलानां गतश्रियास्तंवपुरंभुवाहविलोचनानांसुखमुद्वहद्भिः ३९ अतप्तचामीकरभासुरं

णदिशः प्रकाशेन पिशंगयंत्यः निश्चक्रमुः प्राणरुरक्षणानां हालामहोल्काइवलोचनस्य ४२ आक्षिप्तसंपातमुपेतशोभमुद्धूनिधूमाकुल
दिग्विभागं हुतेनलोलैरिवकुंडलेरयस्थोपरोपरुरुहुस्यपुरस्यभेजे ४३ तमाशुचक्षुःश्रवसोसमूढमस्त्रेणताक्ष्योदयकारणेन नेतानयेनेवपरो
पजापंनिवार्यामासपतिःपशूनां ४४ प्रतिप्रतीभिःस्फुटमीक्षितानि घुलोकभाजामविलोचनानि गुरुत्मतांसंहतिभिर्विहायक्षणप्रकाशाभिरि
वावतेने ४५ ततःसुपर्णव्रजपक्षजन्मानानागतिर्मंडलयन्नयेन जरत्तृणानीवविधून्विनायवनस्पतीनांगहनानिचायुः ४६ मनःशिलाभंग
निभेनपश्चान्निरुध्यमानेनिकरेणभासां व्यूढेरुरोभिश्चविनुद्यमानेनभःसस्पर्शेवपुरःस्खलानां ४७ हरीनुरेवारसबरागताम्रंविकाशिरक्तं
छटयामपीत्वा जवानिलाधूर्णितसानुजालोमहाचलःक्षीवइवाचकंपे ४८ प्रवृत्तनक्रंद्विसंधिहीनेनभस्तलेगांचपिशंयंतेद्विः अंतर्हिता
र्कैःपरितःपतद्भिछायासनाचिक्षिपिरेवनानां ४९ सभोगिसंघः शमनुग्रधाम्नांसेन्येन निन्येविनतासुतानां महाध्वरेविध्वपचारदोषः कर्मो
त्तरेणेवमहोदयेन ५० साफल्यमस्त्रेरिपुसोरुषस्यहुत्वागतेभाग्यइवापवर्गे अनिंधनस्यप्रसभंसमन्युःसमादरेणाहुतनेत्रेस्यग्निः ५१
ऊर्ध्वंतिरश्चीनमधश्चकीर्णैर्लाजांशतैर्लोहितमेघपंक्तिः आयस्तसिंहासनिरुद्धपातप्राप्येतनिष्ठ्यूतजलानयेदाः ५२ भिन्नेभाभिःसचिवुर्मयूखा
न्नहास्तविद्धश्चिरसूतसूत्रलिंगः विशीर्यमाणाःश्मनिनादभीमेघनिर्वितन्वन्नलशःस्फुरानुः ५३ चयानियाद्विनिवेशुंगशृंगान्चित्रपुराणी
वहिरध्वयानि महाबलानीवचकिंशुकानीततानवन्हिःपवनानुरुत्या ५४ मुहुश्चवक्त्रद्रुवलोहितास्त्रैःशिखाभिःशिखिनोवकीर्णाः
तलेषुमुक्ताविशदाबभूवुःसांद्रांजनश्यामरुचःपयोदाः ५५ लिलिक्षवतीवक्षयकालरौद्रंलोकंविलोलार्चिषिरोहितांश्चे पिनाकिनाहूतमहो
ल्बणास्त्रंपुरःप्रागभृतःप्रणिन्ये ५६ ततोधरित्रीधरतुल्यरोधसस्तडिद्गुणालिंगितनीलमूर्तयः अधोमुखाकाशसरिन्निपातिनीरुपः प्र
सस्रुमुच्चुःपयोमुचः ५७ घराहतिध्वस्तशिरेशिखावतांबपुष्पविश्लिष्टसमिद्धतेजसि हुतास्यदास्तस्रुवयोमिश्चनिपयोनिपाताःप्रथमेधि
तेनिरे ५८ महानलेभिंनसिताभ्रपातिभिःसमेत्यसद्यःकथनेनकेनतां व्रजद्भिरोर्ध्वधनपंक्तिरंबरेजलैर्घितेनेदिविधूमसंततिः ५९ स्वके
तुभिःपीतुविनीलपाटलैःसमागताःशक्रधनुःप्रभाभिदः असंस्तिरामादधिरेविभावसोर्विचित्रचीनांशुकचारुतांश्रियः ६० जलौघसंमूर्छन
मूर्छितःस्वनःप्रसक्तविद्युत्स्फुरितेधितद्युतिः प्रशोतमेष्यन्नुतधूमनीलोबभूवभूयानिवतत्रपावकः ६१ विहृद्दसिंधूर्मिचयरुचीयसां
चयैर्विभिन्नाःपयसांप्रपेदिरे उपात्तसंध्यारुचिभिःसरूपतांपयोदविच्छेदलवैःक्षणानघः ६२ उपैत्यनंतद्युतिरप्यसंशयंविभिन्नमूलोनुदया

417
1484

मसंक्षयं तथाहितोयोघविभिन्नसंहतिःसद्यवाहःप्रययौपराभवं ६१ अथविहितविधेयेरासुमुक्तावितानैरसितनगनितंबस्यामभासांघ
नानांविकसदमलधाम्नोप्रापनीलोत्पलानांश्रियमधिकविभुर्द्यांचहिरादाहिवेद्योः ६२ इतिविविधमुदासेसव्यसाचीयदस्त्रंबकुसमरविघिज्ञः
सादयित्वन्नरातिं विधुरिवविपरीतःपोरुषेन्यायवृत्तेःसपदितदुपनिन्येरिक्ततांनीलकंठः ६३ वीतप्रभावतरुनेत्रयतनुप्रभावःप्रत्याचकांक्षतन
यिनीभुजवीर्यलक्ष्मीं अस्त्रेषुभूतपतिनापहृतेषुनिघ्नुर्वपिष्यतादिनस्तवबलेपुलोकः ६४ इतिश्रीकिरातार्जुनीयेमहाकाव्येलक्ष्म्येकभारविकृ
तौअस्त्रपराजयोनामषोऽशःसर्गः अथपदामुद्दरणक्षमेभुमिनेविवास्त्रेधृतिरोदितेषु धृतिंगुरुश्रीगुरुणानिपुष्यत्वचोरणेवशरासनेन
१ भृशिप्रभावेणरणाभियोगत्प्रीतोविभिन्नश्चतदीयहृद्या स्पृष्टाप्यभिख्यत्वपुःप्रकाशःसपदिप्रकाशधूमदृषाद्विवन्हिः २ तेजःसमाश्रित्यपरैरदार्यंनि
जंमहन्निभिनिवोरुधैर्यं आसादयन्नसबलिनप्रभावोभीमेभुजालंबमिवाद्रिदुर्गं ३ वेशोचितत्वादभिमानवत्यासंप्राप्तयासंप्रियनामसुभ्रुः सम
क्षयादिप्सितयापरेणवध्वेवकीर्त्यापरितप्यमानः ४ पतिंनगानामिवबद्धमूलमुन्मूलयिष्यंस्त्वरयाविपक्षं लघुप्रयत्नंनियतीतवीर्यस्त्रिमार्गगाढे
गईश्वरेण ५ संस्कारवत्याद्भुमयत्सुचेतःप्रयोगशिक्षागुणदर्शनेषु अयंनयार्थेषुशरेषुपार्थःशास्त्रेष्वभावार्थमिवाशशंसे ६ कुरुष्वभूयःसमाधा
नविहृद्धतेजानेवंपुरायुद्धमितिव्यभावान् शनैर्यथामास्त्रममर्षनुन्नेविषंमकानागइवेक्षणानां ७ तस्याद्भयायासविलोलमौलेःसंरंभनाम्नायन
स्रोचनस्य निर्वापयिष्यन्निवरोषतप्तंप्रस्नापयामासमुरुंबनिद्राघः ८ क्रोधांधकारोतरितोरणायश्रमेदसस्यात्सबभारतिस्रः घनोपरुद्धःप्रभवा
यदृष्टेरूर्ध्वोभुराजीरिवघर्मरश्मिः ९ प्रधानयंनंबुदनादिचापंदलन्नदिग्नागइवाद्रिशृंगं चलानिशंभोरिषुभिस्तनाघचेनांसिचिंताभिरिवाशशरीं
रः १० सद्वादितेवाभिनिविष्टबुद्धौगुणाभ्यसूयेवविपक्षपक्षे अगोचरेवानिचचोपरेमेशक्तिःशराणांत्रिदशैकनाथे ११ उमापतिंपांडुसुतप्र
णुन्नाःशिखीमुखानव्यथयांबभूवुः अन्युच्छितस्यादृपतेर्निवर्कनेस्यपादाइवमनस्य १२ संश्रीयमाणानुबभूवतीव्रंपराक्रमंतस्यगणैर्गणानां
विषाणभेदंहिमवानसह्यंयशानतस्येवसुरद्विषस्य १३ तस्मैहिभारोद्वहनेसमर्थप्रदास्यतावाडुमिवप्रतापं चिरंविषेदेभिनवस्तदानींसकारणा
नामविकारणेन १४ प्रत्याहृतोजाःक्षतसत्त्ववेगःपराक्रमेज्यायसियस्तनोति तेजोसिमानोरिषुनिःपतंतियशांसिबीर्यंहरितानितस्य १५ दृष्ट्वा
वदानाच्यथतेविलोकःप्रभुंसमेतिव्यथिताचतेजः तेजोविहीनंविजगादतिदर्पःशांतार्चिषंदीपमिवप्रकाशः १६ ततःप्रयास्यन्प्रमदावलेपःसेन
व्यतायपदवींत्रिगीषोः गंधेनजेतुःप्रमुखागतस्यगंधद्विपस्येवमतंगजोघः १७ एवंप्रतिद्वंद्विपुतस्यकीर्तिमोजोंडुलेखाविशदाविधास्यन्

इयेषपर्यायजयावसारंरणक्रियांशंभुरनुक्रमेण १९ कालापकं मुनेर्विचित्रैरिषुभिःसहस्रानिन्येवशंभूतपतेर्बलौघः सकालसाधनस
मुत्पत्तिर्जीतिस्वभावैरिवजीवलोकः १९ चिरान्वतस्तस्यशरांधकारंत्रस्तास्तिसेन्यानिरवंनिशमुः प्रवर्षतः सततंवपथूनिक्षपाघनस्येवबलाव
कुलानि २० ससायकानुसाध्वसविद्रुतानांक्षिप्यन्परान्मतिसोऽहवेन शरीरदोषाहतलोचनानांविभिद्यमानःहयगात्रभासे २१ क्षोभंप्रतेना
थगणाधिपानांभेदंययावाहृतिरीश्वरस्य तरंगकंपेनमहाह्रदानांछायामयस्येवदिनस्यभर्तुः २२ प्रेक्षद्विरोषंसनतमापकोपः कुतःपरस्मिन्
पुरुषेरजोवा आकारवैषम्यमिदंचभेजेदुर्लक्ष्यचिन्हामदतोद्विषद्भिः २३ विस्फार्यमाणस्यरजोभुजाभ्यांभृतानिभर्त्रीधनुरंतकस्य भिन्नानृतं
ज्यांदरभुःस्फुरंतीकुटस्यजिह्मामिवतक्षकस्य २४ सव्यापसव्यभ्रमितोग्रचापपार्थैःकिरातांधिपमाशशंके वैषम्यसंपादितकर्णतालंयेता
गजंव्यालमिवापरार्धैः २५ निजघ्निरेचास्यहरेषुजालैःपतंतिहंतानिशिलीमुखानां उज्झन्त्यिभिःसिंधुमुखागतानियोदोसियादोभिरिवांबु
राशेः २६ विभेदमंतःपदवीनिरोधंविधंसनंचाविदितप्रयोगः नेतारिसोकेपुकरोतियद्यत्तच्चकारस्यशरेषुशंभुः २७ सोढागणितप्रथमा
युधस्यकोधोज्झितैर्वर्णितयापतद्भिः छिन्नैरपित्रासितवाहिनीकैःपेतेस्तुतार्थैरिवतस्यबाणैः २८ अलंकृतानामृतुनागुणेनगुरुपदिष्टांगति
मास्थितानांसतामिवापर्वणिमार्गणानांभंगःसजिह्मोर्धृतिमुन्ममाथ २९ बाणच्छिदस्तेविशिखाःस्मरारेरवाप्तमुखीभृतफलाःपतंतः अरंव
दिनंपोऽवसायकेभ्यःहृतस्यसद्यःप्रतिकारमापुः ३० चिरीयमाणानतिलाघवेनप्रमाथिनस्तस्यभवमार्गणानां शोकाकुलायाचिरवानदूरं
बाणाश्चजिग्याहृदयेधराति ३१ तस्यातियत्नादतिरिच्यमानेपराक्रमेन्योन्यविशेषणेन दंतापुरांभूरिपृथक्त्ववर्षनिरासनेदाघइवांबुमेघः ३२
अनाकृशंतःक्वचिदेवमर्मप्रियेषिणानुग्रहिताःशिवेन सुहृत्प्रयुक्ताइवमर्मबाधाःशरामुनेःप्रीतिकराबभूवुः ३३ अस्त्रैःसमानामतिरंकिणीवा
पश्यंनिघृणामपितस्यशक्तिं विषादमत्यल्पबलः प्रमाथीरथमालुलोवेबलमिद्धमोजिः ३४ ततस्मयोवीर्यसमुद्धतस्यपारंधियास्तोःसमराजीव
स्य महेषुजालान्यविसानिजिह्मोर्कःपयांसीवसमाचचाम ३५ रिक्तेसविश्रंभमथाद्रिसस्यनिषंगयत्नेनिपपातपाणिः अन्यद्विषाघातजले
सतर्षमतंगजस्येवनगाश्मरंध्रे ३६ च्युतेसतस्मिंनिपुणोशराधात्वध्वस्तार्थसोस्यस्वसेवधौ तत्कालमोघप्रणयःप्रपेदेनिर्वीर्यताकान
इथाभिमुख्यं ३७ आघट्टयामासगतागताभ्यांसंवेशमग्नांगुलिरस्यरूणे द्विधेयमार्गेनतिरुन्नरस्यनयप्रयोगाविषमांजिगीषोः ३८ बभा
रभून्याकृतिरस्यनस्यामहेषुधीवातमहेषुजालैः युगांतसंक्षुब्धजलौघविप्लवः पूर्वापरौस्तोयदवोवृणाणौ ३९ तेनानिमित्तेनतथानपाथेस्त्यार्थ

d·g
1984

थारिक्तत्वमानुतेषे स्वामापदंप्रोग्यविपत्तिमग्नंशोचंतिसंतोयुपकारिपक्षं ४० प्रतिक्रियायेविधुरःसतस्मात्तत्रैणविस्रंभमियायहस्तः परा
सुरक्षेषिहृतापकारात्क्षणंमुरवान्मित्रकृत्यादिवार्यः ४१ चेष्टाक्रियात्राणयुगस्यनर्तुर्जेतेतदानीमुपकारिणीव संभावयानोविफलीकृता
यांपस्युःपुरःसाहसमाप्तितव्यं ४२ तंशंभुराक्षिप्तमहेषुजालंतोयैःशरैर्मेसुनिस्रुतोदस्तलसंचरंतंचिरात्मार्गवलक्षदोषैर्गुरुनिर्विषंसं ४३
ज्ञात्वास्मादचिरेणवर्मदुरुन्मणिद्योतितकेसरेण चेष्टःपतंगान्मरटेकनीलंतडित्वतःखेमिवोदुदस्य ४४ विक्षोभितस्यध्वनिनाघनानांदृ
ढेनचेतस्यचशैलरंध्रात् निरस्तधूमस्यचरात्रिवेलंविनानुनुन्नेणरजसलेन ४५ विकोशनिर्धौततनोर्मयोरुःफणायतश्चाचिविच्युतायो प्रति
ष्ठिपावद्गुरुषःसमक्षंनागस्यचाक्षिप्तमुरुच्छदस्य ४६ युग्मं अचिन्तयामासविनामयुक्तामनूर्नोप्राप्यतदीयलक्ष्मं नदोगतोनाविबुधोतदानीं
विवव्रतुश्चेतनयेवयोगं ४७ स्तिमंविसुप्तेनभसीवसर्वेधाम्नातपोवीर्यमयेनयुक्ते ज्ञात्वाभिघोतस्तमनस्त्रमीशस्त्वाविषस्वंतमिवाहितेरव
४८ स्मरंभवेगोद्धतचेतनेषुगात्रेषुवाधिर्यमुपागतेषु मुनेर्बभूवागणितेवनीरस्मिरस्कारउपात्तमन्युः ४९ ततोनुपूर्वीयतवृत्तबाहुःश्री
मानक्षरस्रोहितपंकदिग्धः आरुक्ष्यवेगेनविमुक्तनादःक्षितिंविधुन्वन्निवपार्षिणघातैः ५० साम्यंगतेनाशनिनानघानःज्ञाशोकलक्ष्याकृतिपांडुर
ण शंभुविस्मुर्धनुषाजघानस्तनेविषाणेनमहाविषेण ५१ युग्मं रयेणरासंनिदधेधनंतीर्द्वाभ्यांनलिनाक्षनिचापयष्टिः समुद्वहासिंधुरनेकमा
र्गापरिस्खलंतोजसिजन्नुनेव ५२ विकालमुक्तःकमसुशोच्यदृश्यःपरिच्युतोदर्यइवोपचारः विविक्षिपेभूरुहभूतासलीलंसपत्रिभिर्दूरमहरपातैः
५३ उपेंद्रकल्याणफलोभिरक्षन्वीरव्रतंपुण्यरणश्रमस्रुः महोपवासश्रियसंयतात्मानेषमुनिस्तेरिपुनिःशिवस्य ५४ ततोग्रभूतिंव्यवसा
यसिद्धेःसीमानमत्यैरतिदुस्तरंसः तेजश्रियाभाश्रयमुन्नतांसिसाक्षाद्दधत्करमिवाललंबे ५५ शरानवद्यानवपत्रकर्मोचचारचित्रप्रविचार
मार्गैः दृश्योननिस्त्रिंशभृतातिदीप्तःसार्कोशुनाबारिधिरूर्मिणेव ५६ यथानिजेवर्त्मनिभातिनाभिच्छायामयश्चाप्सुसरस्वरश्मिः तथाभ्र
मेनाभ्युरणस्तदीषुस्पष्टद्विमूर्तिर्ददृशेसभूतेः ५७ स्मरप्रदेशादपवर्जितांगःशिवत्रणेनशिलीमुखेन इलाभृत्सिस्नस्यपपातपार्णेर्वनस्य
यथादिवेद्युल्लिखितोग्निः ५८ आक्षिप्तचापाचरणेषुजालच्छिन्नोनमासिःसमूढनिद्रः सिंहःप्रकाशश्चबभूवसद्यःसादितोधानउपप्रदेशः
५९ सखेदनांप्राप्यपरादमर्षीतभुजद्वितीयोपिविनेतुमिच्छया ससर्जवृष्टिंपरिरक्षणायपांडोर्नवेनमेघःपयसानिवाभृतां ६० नीरंधपरि

गमितेक्षयं वृषकेतनानपिपतिनाशिलाविततेः उच्छ्रायस्थगितनभोदिगंतरालविक्षेपक्षतिरुद्धालिंदसंचुः ६१ निःशेषशाक
लितचक्रलोगसारैः कुर्वद्भिर्भयतः कषायचित्रैः ईशानः सकुसुमचर्चयैनोघैर्ततेनद्वलिभिरर्गदेवताभ्यः ६२ उन्मज्जन्मकरद्वयानराप
गायाघैर्नप्रतिबुधमेत्यबाणनद्याः गांत्रीर्थीकनकशिरयानिभंभुजान्यामाघ्नेविषमविलोचनस्यबक्षः ६३ अभिलषतउपायचिक्रमे
कीर्तिलक्ष्म्योरसुकरमरिसैन्यरंगमन्यागतस्य जनकरवशिश्नूर्येसुप्रियस्येकसूनोरविनयमरिसंदर्पोऽयस्यसमाहिः ६३ इतिश्रीकि
रातार्जुनीयेमहाकाव्येलक्ष्म्येकभारविकृतौआयुधागारनामसमदृश्यःसर्गः तदउदयदवद्विरदनीरणमुपेषुविभीमभुजायुधे धनु
रुपास्यसबाणधिशंकरःप्रतिजघानघनेरिवमुष्टिभिः १ दरदृषत्सुतयोर्धनिरासतन्नमृदुसंवनितोगुलिपाणिजः स्फुटदलक्ष्यशिलारवदा
रुणःप्रतिननादददीपुनर्हीभृतः२ शिवभुजाकृतिभिंनदृथुस्रुतीःसुरवनिरयानुबभूवकपिध्वजः कदवनादरुन्मनसांभवद्नुस्तेरपिसन्य
यतोक्षमः ३ व्रणमुखच्युतशोणितसीकरस्फुरितशैलतटाभभुजांतरः अभिनदोवसरागभृताबभौजलधरेणसमानमुमापतिः ४ उरसि
स्थलभृतःप्रहितामुहुःप्रतिरतिंयुरुसुनमुद्यः भृशरयाऽवसत्तनहीभृतः पृथुनिरोधसिसिंधुनाहयः ५ निपतितेधिहिरोधरमापतेस
समरलिप्सुगणचक्षुषः त्रिचतुरैरुपदेशकिशोचितालुलितदृष्टिमदादिवचस्वदे ६ अभिभवोत्थितमन्युविदीपितःसमभिसृत्यभुरंज
वमोजसा करयुगेनविभज्यसमादृजाशिकलाभरणस्यभुजद्वयं ७ अवहतेधमकाद्यमलयोरचलसंचलनाहरणोरणः करणशृंखलस
कलनागुरुगुरुभुजायुधगर्वितयोस्तयोः ८ अयमसोभगवानुतपोऽचःस्थितमबाऽमुनिनाशशिमौलिना समधिरूढमजेनतुतिघुनाशि
गतिवेगवशान्मुहुरंगणोः ९ प्रचलनेचलितंस्थितमास्थितेविनमनेनतमुन्नतमुन्नतौ दृषकपिध्वजयोरसहिष्णुनामुहुरभावभयादिव
भृभृता १० करणविभ्रमनिःसृतयोस्तयोः सुतभुजाकृतिवल्गुबिलग्नोः चरणपातनिपातितराधसः प्रससृपुःसहितःपरितःस्रुतीः ११
वियद्विवेगपरिप्लुतमंतरासमभिसृत्यरयेणकपिध्वजः चरणयोश्चरणानमितक्षितिर्निजगृहेनिरगृह्णंजयिनंपुरा १२ विस्मितःसपरिहृतेन
कर्मणाकर्मणांक्षयकरः परःपुमान् स्वसुकाममवेक्षागतं मुनेः क्षिप्तपरिरभ्यचक्षसा १३ तपसानधानमुदमस्यथयोभगवान्यथाधिपुलस
त्तनया गुणसंहतेः समतिरिक्तमहोनिजमेवसत्त्वमुपकारिसतो १४ अथमभुचिमस्मभृपिनंशिरसिविराजितमिंदुलेखया स्वपुरतिमनो

51
1984

हरंहरंद्यतमुदीक्ष्यननामपोदयः १५ सहशारधिनिधनंतथाकामुकंयपुरतनुतंयेवसंवर्मितं निहितमधिनथासपश्यन्नसिवृषभगति
रुपायथोविस्मयं १६ सिषिचुरवनिमंबुधाराःशनैः सुरकुसुमनिधायचित्रेदिवः विमलरश्मिरतनभोदुदुभेर्ध्वनिरखिलमहोनस्थानजो
१७ आसेदुषांगोत्रभिदोनुवृत्त्यागोपायकानांभुवनत्रयस्य रोचिष्णुरत्नावलिभिर्विमानैर्द्यौरापिनातारकितेवरेजे १८ हंसावृंदैः सुरसद्मवा
हाःसंक्षादिकेवाभरणाःपतंतः चक्रुःप्रयत्नेनविकीर्यमाणेव्योम्नःपरिवेगनिवारणेक्षेः १९ सुदिनमधुनिरोधिनानासृतीःस्वजउपनिवि
नत्यसोतानिकाः जलदरचनिषेदियांसंहृषेमरुदुपसृत्ययांबभूवेश्वरं २० सुतधृतिपरिवेदितेनोचेकेणपतिभिरभिन्नरोमोद्गमैः तपसिसु
तफलेफलत्यायसिस्तुतिरितिजगदेहरंःसूनुना २१ व्रणंभवेतमतिकारणिकंभवभक्तिगम्यमधिगम्यजनाः जितमन्यवोजितभयंतिभ
येमसुरासुरस्त्वमजगतःशरणं २२ विपदेतिताबदसावेदकरीनचकामसंपदभिकामयते ननसंतिचेकपुरुषंपुरुषात्मयाबहीज्ञाननिः
क्रियते २३ संसेवतेहानशिलाविमुक्तयेसपश्यतोजन्मदुरंतपुमांसः यन्निःसंगत्वंफलस्यानेभ्यःकारुण्येनतत्त्वंनस्वकार्यं २४ प्राप्यते
यदिदूरमगत्वायत्फलत्यपरलोकगताय नीर्थमस्तिनभवार्णवबाध्यसार्थकामिकमृतेभवतस्तव २५ दक्षिणांप्रणतदक्षिणमूर्तिनत्वतः
शिवकरांमविदित्वा रागिणापिविहितानवभक्त्यासंस्तुतिर्भवभवस्यभवाय २६ व्रजतिभुविपदंयविप्रीतिमान्प्रतिहतमतिरतिघोरांगतिं
दृयमनघनिमित्तशक्तिः परानवबरद्नचित्रभेदःक्वचित् २७ दृष्ट्वादृश्यान्याचरणीयानिविधायप्रेक्षाकारीयातिपदंमुक्तसंगाः सम्यग्द
र्शिस्तस्यपदंपश्यतियत्सूरयश्चोपास्तेसाधुविधेयंसविधत्ते २८ मुक्ताःस्वशक्त्यासुनयःप्रजानांहितोपदेशैरुपकारवंतः समुद्धिनस्तत्तम
श्चिंत्यधामाकर्मण्युपेतस्यदुरंतरागि २९ संनिबद्धमुपरुंधतमार्यभूरिदुर्गतिभयंभुवनानां अद्भुतास्तिमयीमतिचित्रांत्वंविभर्षिकरुणा
मयमायां ३० नरागिचेतःपरमाविलासितावधूःशरीरेक्षिनचाक्षिमन्मथः नमस्क्रियाचोपसिधातुरित्यदोनिसर्गदुर्बोधमिदंतवेहितं ३१
तवोत्तरीयंकरिचर्मसांगतंहालन्मणिःसारसनंमहानदिः स्वगास्यपंक्तिःशबलस्मचंदनंकलाहिमांशोश्चसमंचकाश्यति ३२ अविद्यदस्या
व्यतुलेनहृतुनासमंतनिंद्वयमूर्तिनिहृतः तवैवनानास्यजनस्यविद्यतेविरुद्धवेषाभरणस्यकेतना ३३ आत्मलाभपरिणामनिरोधैर्भूतसं
घटनत्वमुपेतः तेनसर्वभुवनानिगलोकेनोपमानमसिनाप्युपमेयः ३४ त्वमेनकः स्थावरजंगमानांत्वयाजगत्प्राणिनिदेवसर्वे त्वंयोगि
नोहेतुफलेरणस्त्वंकारणंकारणकारणानां ३५ रक्षोभिःसुरमनुजैर्हितेःसुतेवांयंलोकेघविकलमाममाधिपन्ये पावन्याःजगतामि

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 11 June, 2017

हारिणेतन्माहात्म्यमयभवतेनसक्रियायाः ३६ तरसाभुवनानियोबिभर्त्तिधनतिब्रह्मयतःपरंपवित्रं पवित्रोदुरितानियःधुनीयशिव
तस्मैपवनात्मनेनयस्ते ३७ भवतःस्मरतोसदास्मनेजयिनिब्रह्ममयेनिषेदुषा हृदतेभवबीजसंततिंशिखिनेनेकशिरायतेनमः ३८ आ
ब्राधामरणभयार्त्तिषाचिरायप्रभृत्यःश्रियमहताभवानलेन निर्वाणेसमुपगमनयछतेतेबीजानोप्रभवनमोस्तुनीवनाय ३९ यःसर्वेषा
मावरीतावरीयान्सर्वैःस्वाश्चन्नावृतोनाहिविभुः मार्गातीतायेद्वियाणांनमस्तेविज्ञेयायव्योमरूपायतस्मै ४० अणीयसेविश्वविधायिनेन
नमोनमोतिकस्थायसदादवीयसे अतीत्यवाचोमनसोचगोचरंस्थितायतेतत्पतयेनमोनमः ४१ असेविदानस्यममेशसंविदोतिविश्रि
तुंदुश्चरितंत्वमर्हसि विरूपमोक्षात्पुनरप्युपेयुषांगतिर्भवानेवदुरात्मनामपि ४२ आस्तिक्यभक्तिव्रतवः प्रियधर्मेधर्मेधर्मात्मजस्यविदि
तापदिशत्रुवर्गे संप्राप्तयोविजयमीशयासमध्यानोलोकनाथविभुतांविनताद्वेषु ४३ इतिविदितयतेस्तुतुमुचैर्मघोनःप्रणतशिर
समीशःसादरंसांत्वयित्वा हृदयदनलपरीतंरोषमस्मैदधानेधनुरुपपदमस्मेवेदमभ्यादिदेश ४४ सपिंगाक्षःश्रीमाभुवनमहनीये
नमरुत्सानुंभीनोबिभ्रत्त्रिगुणपरिवारप्रहरणः परीत्येशानेन्द्रःस्तुतिभिरुपगीतंसुरगणैःसुतंपोत्रीकरंजलदमिवस्रोभानमियवो
४५ अथशाधरमौलेरभ्यनुज्ञामयाप्यविदशपतिपुरोगाःपूर्णकामायतस्मै अवितथफलमाशीर्वादमोघंपयंतोविजयिविबुधसंघै
स्तोकपाकाविनेरुः ४६ असंख्यायोत्साहंजयेनमुदयंप्राप्यनरसाधुरंगुधरोदुस्तितमनवसादयज्जगतः स्वधाम्नालोकानांतमुपरिसृत
ममरास्तपोलक्ष्म्यादीप्तंदिनकृतमिवोच्चैरुपजगुः ४७ ब्रजनयरिपुलोकेपादपद्मानतःसन्मुदितइतिभवेनश्लाघितोदेवसंघैः निजगृ
हमथगत्वासादरंपांडुपुत्रोधनगुरुजयलक्ष्मीधर्मसूनुंननाम ४८ इतिश्रीकिरातार्जुनीयेमहाकाव्येलक्ष्म्यंकेभारविकृतौजगदशःस
र्गः इतिकिरातकाव्यसूचसमाप्तः॥ ७ ७ ७ ७ ७ ७ ७ ७ ७ ७ ७ ७ ७ ७ ७

इतिकिरातसूचकाव्यसमाप्तः